ISSN 1814–4357

Дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

Дім • Сад • Город

Передплатний індекс 74142

№ 12 ГРУДЕНЬ 2008

Феєрія квітів

Гарбузи-гіганти

До святкового столу

ISSN 1814-4357

12

9 771814 435005

З лісником домовитися

Ця стаття буде цікавою для власників заміських дач і будинків, виробничих приміщень, які замислюються над економним і надійним опаленням своєї власності в умовах української реальності.

Осінь 2008 року принесла багатьом українцям тривогу за економічну стабільність, підігріту політичною ситуацією у країні та світовою кризою. Мабуть, уже навіть оптимісти не вірять у дешевий закордонний газ і готуються до значного стрибка витрат на опалення і перебоїв у енергопостачанні.

Одним із варіантів зниження витрат на опалення і гарантування відсутності неприємностей, пов'язаних із перебоями у газо- та електропостачанні (заміна труб, що тріснули від замерзання, і радіаторів), є використання опалювальних печей. На європейському ринку представлені десятки брендів печей, проте ми хочемо сконцентрувати увагу тільки на одному з них. У Європі і Росії протягом останніх років популярність завоювали чавунні печі торгової марки Horse Flame. На сьогоднішній день ми вважаємо, що це найбільш пристосовані до умов України печі, з найкращим співвідношенням ціни і якості. Вони можуть комплектуватись бойлерами і термостатом (фактично це твердопаливний водонагрівальний котел) довгого горіння, працюють на будь-якому доступному місцевому паливі – дровах, вугіллі, торфі, брикетах. Печі мають класичний англійський дизайн і прикрасять приміщення навіть з вишуканим інтер'єром.

Виробляються печі різної потужності – можна підібрати і для маленького будиночка і для великого котеджу. Окремо, без бойлера, піч можна використовувати для опалення однієї кімнати. Піч з бойлером і термостатом можна підключити до існуючої системи водяного опалення, і тоді вона зможе обігріти 2–3-поверховий будинок площею до 200 кв. метрів. Термін експлуатації печі – більше 10 років, оскільки вона виготовлена з високоякісного чавуну.

Паливо для печі – дрова або вугілля – можна влітку заготовити на всю зиму за оптимальною ціною, і не залежати від результатів чергових політичних катаклізмів та сезонних стрибків цін. З лісником домовитися простіше, ніж з Газпромом.

Піч, як резервне або основне джерело тепла, підключена до системи опалення будинку, не потребує ні газу, ні електроенергії, і здатна врятувати мешканців від холоду, а систему опалення – від розмерзання у випадку припинення подачі газу чи електроенергії. Її можна використовувати навіть при наявності газового котла, оскільки всього лише одна щоденна протопка печі може знизити витрати газу в 2–3 рази (особливості українського ціноутворення: при перевищенні рівня використання газу у 600 куб. м/рік, тариф змінюється з 47,8 коп. на 98 коп.). Так, якщо домовласник використовував 7000 куб. метрів газу до установки печі, і знизив витрати до 5000 куб. метрів після установки печі, то економія на оплаті за рік становить 7000 × 0,98 – 5000 × 0,478= 4470 грн. і

На правах реклами

простіше, ніж з Газпромом?

набагато вища. Естетично чавунна піч прикрасить інтер'єр не гірше каміна і дасть можливість насолоджуватися споглядáнням вогню через термостійке скло з пристроєм повітряної очистки від кіптяви. Ці печі можуть підключатися до димоходу як збоку, так і зверху. Монтаж може здійснюватись самим покупцем у мінімальні строки, а при наявності димоходу – протягом одного дня.

І останнє – можливість ефективного спалювання різних видів палива – дрова, вугілля, брикети.

У якості корисного аксесуара для печей ми пропонуємо новинку – станок для рубання дров. За допомо-

це за тарифів на газ початку 2008 року (менше 100 дол/1000 куб. м). При збільшенні тарифів до середньоєвропейських економія буде ще більшою.

Використання чавунних печей для опалення – не новинка, і у деяких читачів, можливо, викличе неприємні асоціації і спогади про ненажерні пристрої – буржуйки, неефективні у використанні і небезпечні через можливість отруїтися вуглекислим газом. І до того ж, із далеко не елегантним дизайном.

Високі вимоги європейських споживачів призвели до того, що сучасна піч відрізняється від своєї попередниці так само, як і автомобіль 60-х років від сучасного.

Що ж змінилось у печах? У першу чергу – конструкція. Вона стала безпечною і враховує останні технічні досягнення у пічній справі. Виробник гарантує, що викиди CO_2 становитимуть не більше 0,3%, що відповідає вимогам Європейського Союзу.

По-друге – підвищено коефіцієнт корисної дії, він становить не менше 70%. Тобто тепло від згорання палива використовується ефективно, воно не вилітає в трубу, а гріє приміщення. Наявність бойлера і термостату дозволяє ефективно розподілити тепло по усіх віддалених приміщеннях будинку.

По-третє – зручність, терміни і вартість монтажу. Для монтажу печі не потрібен дорогий портал, як для каміна, а теплова ефективність бойлерної печі

гою такого станка заготівля дров на зиму перетворюється на приємну розвагу. Натискаємо ручку і розколюємо поліно на цурки. Станок легко перевозиться по двору і встановлюється у будь-якому зручному місці. За необхідності він розбирається і транспортується у багажному відділенні будь-якого легкового автомобіля. Особливо рекомендується людям похилого віку, яким важко працювати сокирою. Одним станком можуть користуватися декілька господарів, його можна здавати в оренду сусідам.

У грудні 2008 року проводиться передноворічна акція – покупцям бойлерних печей надається знижка 40% на станок для рубання дров.

Детальніше читайте на сайті:
www.metalcraft.ua

Гарбузи-гіганти: в їжу й на корм

Після публікації моїх статей у журналі "Огородник" (№ 1, 2006 р. і № 2, 2007 р.), в яких я коротко розповіла про сорти великоплідних гарбузів Титан, Атлант і Голіаф та агротехніку їхнього вирощування, багато городників, з якими я поділилася насінням, можливо, досягли кращих за наші результатів. Це, звичайно, радує. Але є й ті, кого спіткала невдача: замість гарбузів-гігантів виросли "середняки".

Дозволю собі в ролі експерта наголосити на головних причинах таких невдач. Основна помилка – відсутність передпосівної обробки насіння. Оскільки воно вкрите доволі твердою оболонкою, для прискорення проростання його треба замочувати на 10–12 годин у теплій (40°С) воді. Якщо відведено невелику площу, та ще й мало насіння, його слід проростити. Для цього після замочування злити воду, що залишилася, а насіння загорнути в мокру тканину, покласти в поліетиленовий пакетик і тримати в теплі вдень, а на ніч класти до холодильника, і так щодня, поки воно не проклюнеться. Таке замочування прискорює появу сходів на 4–5 днів, а пророщування – на 7–10 днів (ще й загартовує). Тому, враховуючи ці обробки, ми й не поспішаємо висівати насіння гарбузів у нашому регіоні раніше 12–15 травня (щоб поява сходів не припала на останні заморозки до 22 травня).

Дуже важливо правильно вибрати місце і схему сівби. Гарбуз любить відкрите місце, де багато сонця і гуляє вітер. Його не можна сіяти в затінених місцях – під деревами (щоб заощадити площу), або поблизу будинків (аби не взяли "сусіди"), оскільки не буде необхідної вентиляції під час запилення. Ми розташовуємо ряди на відстані 2 м, а в

Гарбуз цінується не лише як дієтичний продукт у харчуванні людини, а й як прекрасний корм для домашніх тварин. Важливу роль відіграє сорт і його застосування. У моїй колекції є сорти столового, кормового та універсального призначення. Хочу зупинитися на останній групі сортів – універсального призначення. Сюди входять гарбузи-гіганти: **Титан** (60–200 кг), **Атлант** (60–120 кг), **Голіаф** (40–110 кг) і **Біг-Макс** (50–90 кг). Усі ці сорти дуже вигідні в домашньому господарстві, особливо для тих, хто утримує велику рогату худобу для виробництва молока. Як зооінженер я знаю, що таке – дефіцит у кормовому раціоні соковитих кормів. Ось ми і вирішили зайнятися вирощуванням гарбузів на насіння.

Кожний з цих сортів у нас займає площу 0,15 га, а урожай – у межах 16–18 т (у перерахунку на гектар – приблизно 110–120 т). Таку кількість соковитої маси ми не могли використовувати у своєму домашньому господарстві, тому доводилося ділитися з друзями й сусідами. Хоча при нагоді можна силосувати ці гарбузи з соломою або із стеблами кукурудзи (після збирання зерна, подрібненими до 5–6 см) і використовувати як силос увесь зимовий період.

Слід зазначити, що шкірка цих сортів гарбузів легко ріжеться ножем, як кавун. Оболонка насіння у Титана й Атланта коричнева, різних тонів, тверда, проте ядра солодкі, з горіхово-мускатним смаком. А ось у Голіафа та Біг-Макса – насіння біле (в останнього ще й з обідком по краю). Це насіння набагато смачніше у смаженому вигляді, бо в процесі смаження усувається гіркота.

Ділянка з гарбузами перед другим прополюванням

ряду між лунками залишаємо 1,5 м. За такої схеми сівби в лунки, які розміщуємо вздовж ряду, кладемо по дві насінини. Якщо насіння пророщене, то лунки робимо на відстані 1–1,2 м одна від одної і кладемо по одній насінині. В обох випадках рослини не прориваємо. Коли площа посіву гарбузів дуже велика, можна застосувати механізоване прополювання міжрядь, заздалегідь прополовши в рядах бур'яни (кількість обробітків залежить від ступеня забур'яненості, але не менше двох разів).

У вирощуванні гарбузів найголовніше – регулювати плодоношення. Це один з найважливіших агрозаходів, які сприяють формуванню великих плодів у теплолюбних культур і своєчасному їх достиганню. Зелені операції (пасинкування та прищипування) проводимо тоді, коли на рослині зав'яжеться 5–7 плодів, щоб можна було вибрати кращі. На одній рослині залишаємо 4–5 (за бажанням – менше або більше) плодів.

Після того, як визначили, які гарбузи залишати, прищипуємо верхівку пагона (батоги), на якій розвиваються плоди, над четвертим листком вище за плід. Потім видаляємо (пасинкуємо) усі бічні батоги, що розвиваються в пазухах листків, розміщені після плоду. В пазусі листка залишаємо невеликий (до 1–1,5 см) пеньок, який не дає розвиватися іншим пазушним брунькам. Якщо в період вегетації продовжують з'являтися бічні батоги, ми весь час їх видаляємо. На наш погляд, ця операція сприяє збільшенню розмірів плоду і його повному достиганню до часу збирання. І не потрібно жалкувати, що решта дрібних плодів загине. Вони все одно не встигнуть достигнути до перших приморозків.

Руж де темз

Під час вегетації потрібно спостерігати за ростом і розвитком рослин та плодів. У міру розвитку їх можна обережно перемістити на бік, щоб вони під великою масою не деформувалися й не заглиблювалися в землю. А ще краще – підкласти під плоди солому, траву або дошки.

Вирощені плоди збираємо дбайливо і переносимо обережно, оберігаючи шкірку від пошкоджень. Зберігаємо гарбузи тільки в темному місці, вниз "хвостиком" (потрібно залишати його завдовжки 6–8 см) і кладемо в один ряд. Під час зберігання на світлі насіння в плодах

проростає, м'якуш стає гірким, неїстівним. Строк зберігання великоплідних гарбузів – 2–3 місяці.

Ось і весь секрет вирощування гарбузів-гігантів. Вони не примхливі і ростуть у будь-яких регіонах України, та особливо добре – на збагачених органікою ґрунтах. Щоб зберегти ці сорти "в чистоті", треба розміщувати їх не ближче 500–600 м один від одного.

Конвеєр гарбузів продовжують інші сорти: **Лель** і **Голонасінна**, **мускатна Арабатська**, а потім і **Руж де Темз** (див. фото). Насіння цих сортів гарбузів (окрім Арабатської) заготовляють як лікарську сировину, а м'якуш використовується в кулінарії або на кормові потреби в домашньому господарстві.

Порекомендували мені "випробувати" для вирощування в нашому регіоні мускатний гарбуз столового призначення – **Гілея**. Це прекрасний сорт з коричнево-червоними плодами масою 6–8 кг, м'якуш темно-оранжевий, тугий і дуже солодкий. Шкірка легко ріжеться ножем. У нашому регіоні Гілея ось уже другий рік почувається чудово (навіть витримала град у липні 2007 р.). З бажаючими придбати насіння гарбузів можу поділитися, тим більше, що тепер виправлено всі помилки щодо агротехніки їхнього вирощування.

В.І. Чебаненко,
зооінженер, овочівник-любитель,
с. Бреусівка, Козельщинський р-н,
Полтавська обл., 39150
Тел. 8(05342) 9-81-19, моб. 8-067-3006148

Дім·сад·город **№12** **2008 р.**
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Сорт Мадонна Рафаеля.

Усі сорти по-своєму чудові

У моїй колекції більш як вісімсот овочевих, лікарських, рідкісних рослин, яких майже немає в Україні, та різних квітів. Про них я неодноразово писав замітки і одержував сотні листів від читачів журналу "Дім, сад, город" з проханням розповісти, як мені вдається виростити великий урожай якісних помідорів багатьох сортів і чому вони в мене ніколи не хворіють. Люди приїжджають з усіх куточків України, аби побачити на власні очі й помилуватися дивовижними рослинами та різноманітними квітами, а також помідорами, яких у мене більше 300 сортів. На жаль, у багатьох городників виникає безліч проблем при вирощуванні цих чудових овочів.

Мені прикро, що банани, привезені з далеких заокеанських країн, коштують дешевше, ніж помідори, які виросли на нашій родючій матінці-землі. Але ще більше шкода старих бабусь та дідусів, які гнуть свої натруджені спини на помідорній грядці з ранку до вечора, а потім їхню важку працю миттєво знищує фітофтороз. Помідори для нас – один з найулюбленіших і незамінних овочів. Тому я більше двадцяти років шляхом наполегливої праці, випробовувань, пошуку, аналізу помилок, використання різних сортів і детального вивчення їхніх можливостей знайшов спосіб одержання високих урожаїв незалежно від примх погоди та різноманітних захворювань.

Так від чого ж найбільше залежить урожай? Сорт – усьому голова! Це перевірений багаторічною практикою факт. Що посієш, те й пожнеш. На моєму городі за багато минулих років пройшли вивчення і випробування близько двох тисяч сортів помідорів. Усі вони відрізнялися за строками достигання, формою, кольором плодів, висотою рослин. Ті сорти, які є в моєму каталозі, витримали екзамен на різноманітних "полігонах": я вирощував їх на різних ґрунтах – від супіску до солончаку. Навіть умисно висаджував на ділянках, заражених фітофторозом.

Щороку заношу до колекції два, в кращому випадку – три сорти, які пройшли випробування. Тільки проводячи багаторічний добір кращих форм, контролюючи показники якості, стійкості до різних хвороб, врожайності, можна обрати цінні, районовані у вашій місцевості сорти.

У моєму каталозі понад 300 сортів зарубіжної, української і власної селекції. Жоден з них не повторює інший. Яких тільки плодів, різних за формою, масою, смаком, терміном зберігання, лікувальними властивостями та кольором, не побачиш на різних рослинах! Фіолетові, білі, чорні, зелені, жовті, сині, рожеві, смугасті – всі вони грайливо виблискують у променях сонечка всіми кольорами веселки.

Кожний сорт по-своєму гарний, кожен гідний похвали: поганим сортам на моєму городі немає місця. Щоб забезпечити себе плодами увесь рік, я висаджую ультраранні, ранні, середньостиглі та пізні сорти. Розповім про деякі з них, найулюбленіші, які заслуговують на увагу.

Прикрасою кожного городу стане новий сорт, який увібрав у собі всі кращі якості ранніх сортів – **Мадонна Рафаеля.** Ультраранній, низькорослий сорт. Піраміда плодів, масою до 200 г, за якими ні стебла, ні листя не видно. Вони смачні, щільні, круглі, червоного кольору, не розтріскуються, транспортабельні, універсального призначення. Сорт дуже невибагливий, вирізняється стабільним, високим урожаєм як у дощові, так і в посушливі роки. У нинішньому сезоні він достиг раніше від славнозвісного Емеферу, та й урожай набагато перевершив його.

І ще одна перевага: сорт Мадонна Рафаеля не вибагливий до ґрунту та поливу, встигає віддати повно-

цінний урожай до спалаху фітофторозу. Сорт для відкритого ґрунту й невисоких плівкових теплиць. Мадонна Рафаеля – один з небагатьох сортів, який сміливо можна вирощувати у будь-якому куточку країни, враховуючи його короткий вегетаційний період.

Рицарський турнір (Росія). Скажу відверто: цей сорт мене здивував. Ультраранній, низькорослий, висотою 40–45 см, на рослині величезна кількість плодів масою 130–150 г. Грона аж згинаються до землі під важкою ношею. Плоди яскраво-червоні, круглі. Цей суперврожайний сорт дає суперякісні плоди. Їхній ніжний, дивовижний смак сподобається навіть гурманам. Він не вибагливий до погодно-кліматичних умов та ґрунтів.

Велика перевага цього сорту в тому, що плоди достигають дружно, не розтріскуються, універсального призначення, транспортабельні. Цей сорт можна вирощувати також узимку на підвіконні. Посадіть його і переконайтесь, які смачні красені-плоди будуть у вас на столі у Новорічну ніч!

Мрія Братська (російської селекції) – суперранній сорт, плоди яскраво-червоного кольору, круглі, масою 150–180 г. З'являться на вашому городі одними з перших.

Сорт ідеально підходить для салатів, консервування, томатного соку. Врожай перевершує всі ранні сорти, що дає змогу доставляти надлишок продукції на базар або віддати безкоштовно сусідам на їхню радість. Сорт стійкий до фузаріозу й вертицильозного в'янення та фітофторозу.

Боєць (Буян). Дуже перспективний сорт, супероновинка російської селекції. Ультраранній, низькорослий, штамбовий, з яскраво-червоними, овальної форми плодами. Відмінні смакові якості, універсальне призначення. Стійкий до посухи та всіх відомих хвороб.

Кобзар-екстра. Відомий як найбільш урожайний з-поміж ранніх сортів. З одного куща я збирав до 15 кг смачних плодів універсального призначення.

Лавина-екстра – справді лавина екзотичних, червоних із жовтою смужкою яйцеподібних плодів масою 120–140 г на низькорослому кущику. Перше враження – рослина не витримає такої ваги і впаде на землю. Дивовижний смак плодів, вони транспортабельні. Сорт має високу стійкість до стресових умов.

Райська насолода. Ранні, великі й смачні плоди. Знахідка для дачника! Дуже не вибагливий до ґрунтів, відрізняється стабільним урожаєм без поливу. Стійкий до фітофторозу. Напрочуд врожайний, смак відповідає назві.

До речі, не менше заслуговують на увагу й суперранні та ранні сорти: **Диво ринку**, **Молдавський ранній**, **Алета**, **Черкаський тепличний**, **Мар'юшка**, **Гаврош**, **Північне сяйво**, **Київський ранній**, **Арлекін**, **Шедевр ранній**, **Балконне диво** та інші.

Усі описані мною суперранні та ранні сорти порадують вас високим, стабільним урожаєм незалежно від погодно-кліматичних умов – щороку. У своїй колекції я маю сотні середньо- та пізньостиглих сортів. Є помідори, які зберігаються свіжими до травня. І, що характерно, вони теж пройшли жорсткі випробовування на ділянках, спеціально зараженим фітофторозом, альтернаріозом, вірусом тютюнової мозаїки, кладоспоріозом та іншими поширеними хворобами помідорів і вийшли переможцями. Здали екзамен на відмінно! Взяти хоча б мій улюблений екзотичний сорт **Чорна Богиня**. У неї надзвичайно гарні, чорного кольору плоди, масою 120–150 г. Усі помідори чорного кольору, як відомо, містять велику кількість вітамінів та мікроелементів. Саме тому Чорна Богиня справляє неперевершену лікувально-профілактичну дію на організм людини. У цього сорту чудові смакові якості у свіжому вигляді і в салатах. Плоди надзвичайно солодкі. Той, хто хоч раз покуштує такий помідор, "захворіє" цим сортом назавжди і запитає себе: "Навіщо вирощувати кислі помідори, якщо є Чорна Богиня?" Висота куща 1,2 м, плоди довго зберігаються зірваними, транспортабельні. Сорт плодоносить до приморозків, дуже стійкий до несприятливих погодних умов та загущення.

З-поміж сортів помідорів, які мають лікувально-дієтичну дію й великі плоди та дають напрочуд високий урожай, хотів би виділити нові сорти: **Любава, Великий Мао, Спринт Таймер, Пінк Фламінго.**

У моїй колекції є три сорти – улюбленці нашої сім'ї, які залишаться на нашому городі назавжди. Наведу їхню характеристику.

Астерікс – дивовижний супергігант. Плоди цього сорту сягають 1 кг і більше. Кущ високорослий, 1,2–1,5 м, плоди круглі, неправильної форми, рожеві, дуже смачні, корисні, лікувально-дієтичні. Якщо ви посадите у себе на городі 20–30 кущів, то матимете

Сорт Великий Мао.

Сорт Астерікс.

змогу повністю забезпечити себе томатним соком на зиму. За один раз з куща можна зібрати 7–10 кг помідорів, а за сезон – до 20 кг. Цей сорт дуже стійкий до несприятливих погодних умов та загущення, транспортабельний.

Фаворит з-поміж середньоранніх сортів – **Дей Хуанчі (Росія)**. Для мене це справжня знахідка, а особливо для малечі. Моя племінниця Настя так полюбляє цей солодкий, смачний помідор, що приходить поласувати ним вранці й увечері. Жовті плоди містять більше вітамінів та мікроелементів, ніж червоні, а каротину, який запобігає виникненню злоякісних пухлин, у Дей Хуанчі набагато більше, ніж у інших сортів. Кущ висотою 1,2 м потребує підв'язування. Плоди масою 400 г, м'ясисті, соковиті, транспортабельні, універсального призначення.

Але є ще один сорт, який, безумовно, не має аналогів за лікувально-дієтичними властивостями. Це новий, суперперспективний, ексклюзивний сорт гронового помідора – **Здорове життя,** створений в Англії. Плоди у нього невеликі, дуже гарної форми, червоного кольору, відмінних смакових якостей. Характеризуються високим вмістом лікопену (набагато більше, ніж у інших плодах). Лікопен – це антиоксидант, що захищає різні органи й тканини від ураження високоактивними вільними радикалами. Найбільше діє він на печінку, нирки, простату, товсту кишку, шлунок, молочні залози. Лікопен знижує кількість холестерину в крові, що запобігає розвитку атеросклерозу та серцево-судинних захворювань. Повністю виводить радіонукліди, а це дуже актуально в наш час.

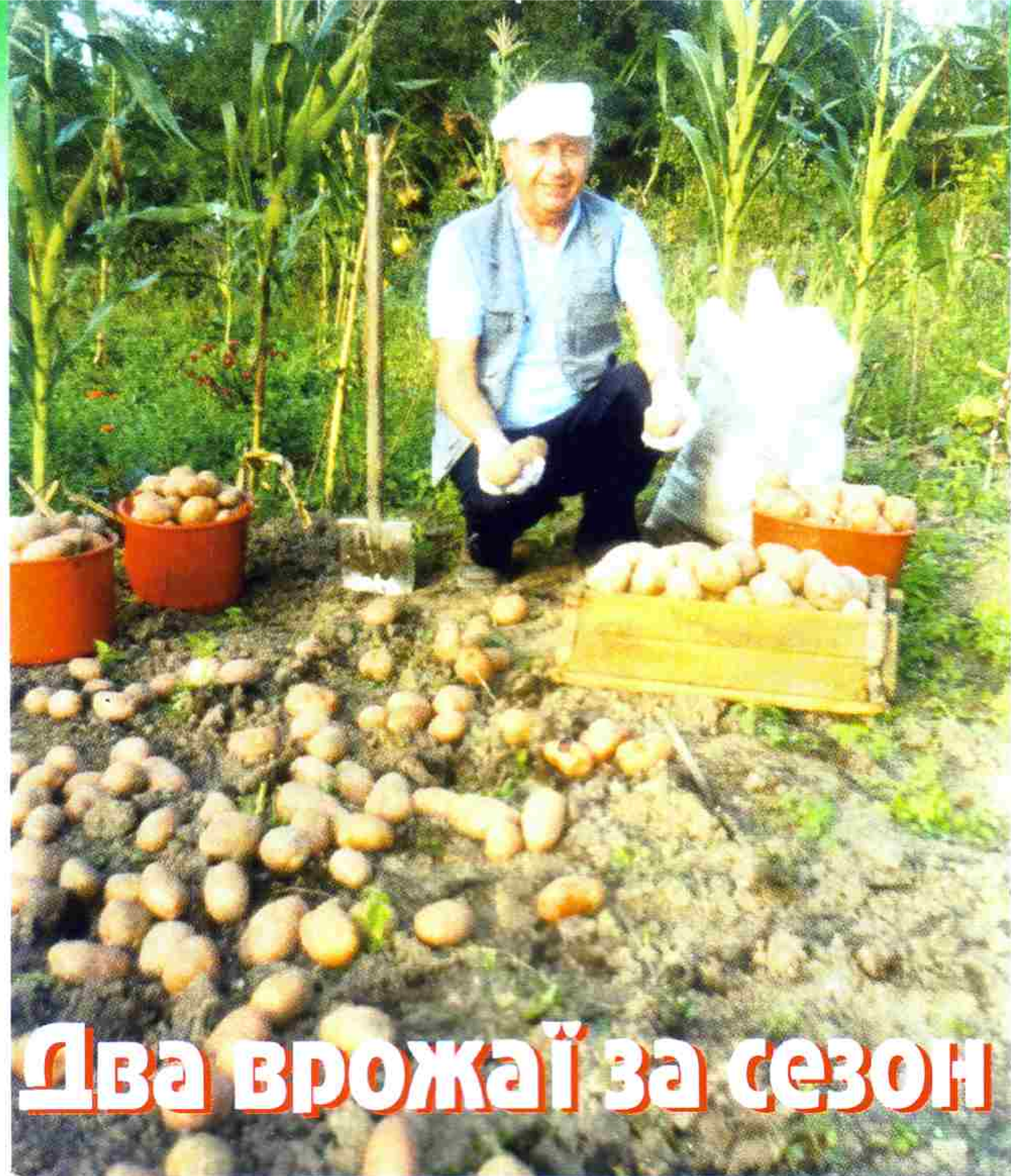
Величезна перевага сорту Здорове життя в тому, що під час переробки плодів на томатний сік, соус та при консервуванні лікопен залишається. Це дає змогу вживати його увесь рік для профілактики та лікування вищезгаданих хвороб. Дійсно, диво-лікар! Він унікальний за вмістом вітамінів та мікроелементів. Сорт невибагливий, вирізняється високою врожайністю навіть на бідних ґрунтах, посухо- і морозостійкий, стійкий до фітофторозу та інших хвороб і шкідників. Високорослий, але дуже стійкий до загущення, тому я його не пасинкую. Червоні круглі помідорчики, мов гірлянди, яскраво горять на рослині навіть тоді, коли випав перший сніг.

Племінниця Настя біля помідорів Дей Хуанчі.

Читачам улюбленого журналу маю змогу безкоштовно надіслати насіння сорту Здорове життя.

Будь-ласка, не забудьте в лист покласти конверт із зворотною адресою. Посадивши цей сорт, ви не тільки будете смакувати його красивими плодами, а й вилікуєтеся від багатьох недуг і покращите здоров'я на довгі роки.

Олександр Кріпак,
вчений агроном,
вул. Моргуна-30, с. Мишурин Ріг,
Верхньодніпровський р-н,
Дніпропетровська обл., 51610
Фото автора.

Два врожаї за сезон

Картопля була і залишається найпоширенішим продуктом харчування. Без неї сьогодні навіть неможливо уявити жодної дачної ділянки чи городу в селі. Неодноразово, коли неврожай хліба, рятувала картопля. Тому й називають її другим хлібом.

Якщо зробити вмілий добір сортів, належно доглянути, то повсюдно можна одержати високий урожай картоплі. Адже кожен власник земельної ділянки мріє мати сорт, який би не вироджувався якомога довше, був врожайним та смачним. Одним з таких є **Мінерва** – ультраранній сорт, який може давати два врожаї за сезон. Кращий результат виходить, якщо висаджувати у гребені. Строк достигання – 38–42 дні. Цей надранній сорт формує бульби з самого початку росту, коли в ґрунті достатня кількість вологи. До того ж встигає сформувати врожай до масового спалаху фітофторозу та інших захворювань. Кущі добре розвинуті, бульби округло-овальної форми, ясно-жовтуватого кольору, м'якуш білий.

Щоб уберегти картоплю від повторного проростання вічок, необхідно викопувати бульби у початковій фазі пожовтіння нижнього листя на кущах (у нашій місцевості – це кінець червня). Бульби краще зберігаються у прохолодному погребі (2–3 градуси тепла) та при вологості 85–90%.

Після збирання врожаю частину бульб (для швидшого пробудження вічок) я обробляю яровизатором і 15–20 липня висаджую вдруге. Завдяки літньому садінню є можливість споживати молоду картоплю до осені і мати якісний, добірний садивний матеріал наступної весни. Викопую картоплю у жовтні, після перших нічних приморозків.

Вважаю, що гарний урожай та прекрасний смак бульб цього сорту не залишать байдужим жодного шанувальника картоплі. Тож приділіть цій культурі увагу, подбайте про неї, і результат не забариться.

До речі, картоплю перед садінням та насіння всіх інших городніх культур я обробляю у піраміді енергією космосу. В результаті рослини майже не хворіють, а врожайність підвищується на 35–40%.

Володимир Швець,
с. Політанки, Шаргородський р-н,
Вінницька обл., 23542

Консультує спеціаліст

Позбутися хрону нелегко

У мене на городі розмножилося дуже багато хрону. Допоможіть, будь-ласка, позбутися цього "лиха".

М.В. Пазюк,
м. Кіцмань, Чернівецька обл.

Позбутися цієї рослини дійсно нелегко. Недаремно ж по місцях його розташування інколи ведуть археологічні розкопування, адже він вказує, що колись, дуже давно тут жили люди, які садили хрін поблизу свого маєтку. Минули віки, нещадний час змінив все довкола, але хрін так і залишився. Інколи цю властивість використовують для боротьби з балками і розмиванням ґрунту: посадіть хрін, і він згодом розростеться настільки, що затримуватиме увесь змитий ґрунт, отож балки просто перестануть існувати.

Щоб позбутися хрону, слід ретельно видалити усе його коріння з ґрунту, а це потребує багаторазових перекопувань. Часто це помилково роблять лопатою, яка розрізає його на дрібні шматки, тільки збільшуючи їхню кількість (якщо окремі не вибрали, а вибрати усе викопане не вийде), і за якийсь час знову з'являються проростки. Перекопування доводиться повторювати. Тому використовуйте для цього не лопату, а вила для копання. Встромивши їх до зони коріння, витягніть його із ґрунту. Найкраще робити це після дощу, коли ґрунт м'який і все легко виривається. І, звичайно, на молодих рослинах навесні, повторюючи цю операцію багаторазово, в міру їхнього проростання, недаючи їм зеленішати, адже позеленіле листя завдяки процесу фотосинтезу дає змогу рослинам поповнювати запас елементів живлення. А так ми поступово виснажуємо шматок коріння. На цьому ґрунтується ще один спосіб одержання рівного, красивого коріння для консервації. Викопавши його, обдирають грубою тканиною всі бруньки і знову закопують. Такі рослини майже не дають порості, а корені виходять рівними й товстими.

Заслуговує на увагу і досвід одного з читачів, який, навпаки, мріє про вирощування 350–500 ц хрону – Г.А. Скоряка з м. Вінниці. Він рекомендує простий спосіб виведення хрону. Після ретельного викопування засіяти ділянку багаторічними травами (конюшина, люцерна, еспарцет тощо). Хрін не витримує затінення і гине. Проростають лише окремі рослини, які необхідно викопати вручну. З-поміж хімічних засобів ефективний гербіцид суцільної дії – раундап.

Додамо, що за можливості використання трактора вивести хрін можна культивацією (коли культиватор зі стрілчастими лапами підрізає коріння) з наступною глибокою оранкою (плуг загортає пошматоване коріння на глибину 30–35 см, звідки йому важко проростати), і вибиранням вилами поодиноких сходів із розпушеного ґрунту. Повторюючи цю операцію кілька років, хрону можна поступово позбутися.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Де взяти гарний часник?

Протягом п'яти років хочу виростити великий білий часник, але нічого не виходить. Я його садила і під зиму, й навесні. Обробляла у стимуляторах, у меду, в сокові алое, в сечовині, вині, а він пропадає. Ми з сусідкою їздили до Черкас на оптову базу, щоб довідатися, звідки його привозять, але там не знають: чи то з Польщі, чи з Туреччини. Напишіть, як вивести часник із стану спокою. У магазинах же продають його цілий рік сухий, не прілий.

Л.Ф. Філенко,
м. Чигирин, Черкаська обл.

Ви припускаєтеся типової помилки: посадковий часник треба брати тільки з місцевих форм. Чимало наших читачів купували на ринках у відрядженні красиві головки з великими зубками, а отримували дуже низький врожай. Спитайте у односельців, на місцевому ринку, тільки не завезений. Найближче місце у вас, де можна придбати часник, – Уманський державний аграрний університет, в якому створено відомі сорти часнику: Прометей у 2000 р. та Софіївський – у 1990-му. Зверніться на кафедру овочівництва. Там же можна отримати і консультацію щодо його агротехніки.

Нагадаємо лише, що всі стрілкуючі форми часнику – озимі. Якщо їх висадити навесні, вони погано розвиваються, не стрілкуються і майже не дають врожаю (таке у вас було?). До того ж садивний матеріал озимого часнику майже не зберігається до весни (звідси, можливо, і гниль?). Натомість дрібні повітряні бульбочки, що утворюються на кінці стрілки, зберігаються добре, даючи розвинуті рослини після садіння як навесні, так і влітку. А от нестрілкуючі форми бувають озимими і ярими. Останні мають високу лежкість, добре зберігаються до весни, саме тоді їх і висаджують. Звичайно, врожай ярого часнику набагато нижчий від озимого через значно коротший вегетаційний період (як і у ярої пшениці порівняно з озимою).

Часник дуже вибагливий до родючості ґрунту, тому застосовуйте для нього сівозміну. Найкраще для дезінфекції від нематоди підходить формалін (зазвичай, 40%-ний, розведений у воді у співвідношенні 1:100) Спосіб обробки такий. У воді з температурою 40°С протягом години витримують посадкові зубки, після чого додають формалін, роблячи концентрацію розчину 1% (1:100) – на 1 л води 10 мл формаліну. Через 15–20 хвилин часник промивають і висушують. Не забувайте видаляти стрілки (у стрілкуючих форм), це підвищує врожайність на 20–30%. Хіба що для отримання повітряних бульбочок можна залишити кілька рослин.

Ознаки стиглості часнику – пожовтіння нижніх листків. Якщо запізнитися з викопуванням, головки розпадуться на зубки. Найкращі умови для зберігання: температура 1–3°С, а вологість – 70–75%, щоб не відбувалося зневоднення. За меншої вологості головки почнуть висихати, зморщуватися, а за більшої – загнивати внаслідок появи грибних хвороб (плісняви).

Якщо ж місцеві ринки та Уманський ДАУ вам не підійдуть, наведемо інші адреси: Львівський аграрний університет (автор сорту Лідер), Інститут овочівництва і баштанництва (м. Мерефа) поблизу Харкова. Ви чините правильно, обробляючи зубки соком алое. Якщо він 50%-ний, то робіть це протягом 12 годин, а якщо 100%-ний – 6 годин. Звичайно, для цього потрібно багато соку, щоб повністю покрити ним поверхню зубків. Після обробки промийте їх і висушіть. За кілька днів можна висаджувати. Найкращі терміни для висаджування озимого часнику – кінець вересня – перша половина жовтня, ярого часнику – якомога раніше навесні.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Консультує спеціаліст

Чи шкідливий "Престиж"?

Уже два роки обробляємо картоплю перед садінням препаратом "Престиж". Картопля добре росте, не пошкоджується колорадським жуком. Але сусіди говорять, що ця отрута накопичується і в молодій картоплі. Хотілось би знати думку спеціалістів з цього приводу.

Р.Г. Афоніна,
с. Новооржицьке, Полтавська обл.

Про цей препарат не раз писали, даючи пояснення у різних виданнях. Інсектицид, що входить до його складу, здатен переміщуватися лише догори, тому для бульб картоплі він повністю безпечний. Друга діюча речовина, що входить до складу препарату, – фунгіцид (засіб проти грибних хвороб). Він має контактну дію, по рослині не переміщується, та й розкладається за 40 днів. Отже, навіть на ранній картоплі застосування цього препарату повністю безпечне, хіба що при обробці бульб з пульверизатора використовуйте засоби захисту.

А от на овочевих культурах рух інсектициду по рослині може призвести до нагромадження залишків у плодах. Тому використовуйте такі плоди через 53–60 днів після обробки. Саме за цей час, за даними Інституту екогігієни і токсикології, залишків препарату не було виявлено.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

"Матадор" захищає картоплю

По телебаченню рекламують препарат "Матадор", призначений для обробки картоплі до висаджування у ґрунт. Як запевняє реклама, оброблені бульби не чіпає колорадський жук. Чи справді це так? Як діє цей препарат на картоплю?

І ще одне запитання – про біогазові установки. Зрозуміло, для цього потрібно багато тварин, а чи є такі установки для малих підсобних господарств (на 3–5 корів)? Де можна про них дізнатися більше?

Р.В. Мацієвська,
п/в Веселівка, Коростенський р-н, Житомирська обл.

Препарат "Матадор" має системну і контактну дію. Він призначений для обробки бульб перед садінням, чим подібний до відомого препарату "Престиж". Його включено до "Списку препаратів, дозволених до використання в Україні". Тривалий час після обробки в міру росту рослини "Матадор" проникає у всі її частини (так звана "інтоксикація"), роблячи їх токсичними не лише для колорадського жука, а й до інших шкідників картоплі – дротяників, попелиць, трипсів тощо.

З часом токсичність зникає, адже цей препарат розкладається до нетоксичних складових у тканинах рослини. Ціна "Матадора": 1 пакетик (30 г) – 14 грн., 75 г – 28.5 грн.; препаративна форма – сухий порошок; діючі речовини – імідаклоприд і манкоцеб. Докладніше про нього, як і з питань придбання, ви легко можете довідатися у компанії "Укравіт", що розташована у м. Києві, вул. Дегтярівська, 25/1, тел. (044) 494-38-26.

Щодо другого питання, то в основу роботи біогазових установок покладений принцип метанового зброджування органічних решток (гною), коли в процесі їхнього розкладання поряд з іншими газами (аміаком, сірководнем, вуглекислим газом та іншими) виділяється і метан (природний газ). На жаль, відсоток його виходу невеликий, тому фірми, які займаються будівництвом таких установок, вимагають мінімальної кількості гною від 500 тис. т, хоча останнім часом починають монтувати і для менших обсягів. Докладніше дізнатися про біогазові установки можна у фірмі "Зорг", розташований у м. Києві (вул. Володимирська, 81-а), Internet-адреса: zorg.ua.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Чому хворіє розсада?

Вирощую розсаду у плівковій теплиці. Коли висадив у поле, спочатку все було добре, а потім пішли дощі, листя втратило зелене забарвлення, стало світлим, ріст зупинився. У магазині пояснили, що це – хвороба кореневої системи. Вирвав кілька рослин і побачив, що коріння було коричневе, з ознаками підгнивання. В цей момент обробляв фунгіцидами татту і ридоміл, але не допомогло. Згодом фітофтора зробила свою чорну справу, значну частину врожаю було втрачено.

В. Гончаренко,
смт Жовтневе, Білопільський р-н, Сумська обл.

Ви вірно визначили, що рослини уражені кореневими гнилями (швидше за все фузаріозною). У попередніх номерах журналу вже йшлося про те, як боротися з ними. Найкраще вирішує проблему препарат превікур. Розведіть його у воді і полийте під коріння рослини: для профілактики або за перших ознак хвороби.

Ефективний також екологічно чистий біологічний препарат – триходермін. Його можна запитати в найближчому великому тепличному комбінаті, вам дадуть його в гранулах. У продажу він у слабкішій формі, у флаконах, але теж достатньо ефективний, щоб знищити всі ознаки хвороби. А ось наведені вами препарати діють проти фітофтори, а не кореневих гнилей, тому ви й не досягли результату. Захисна дія їх триває близько двох тижнів, тому пізніше ваші рослини і постраждали вже від фітофтори. Щоб отримати кращі результати , слід застосувати ці препарати вдруге, під час цвітіння рослин, можна за появи маленьких плодиків. У період очікування (20 днів) це виправдано.

Заслуговує на увагу і препарат інфініто. Він не лише лікує і запобігає, а й має ростостимулюючу дію. Якщо помідори вже червоні, вам допоможе квадріс, термін очікування якого – 5–7 днів. Він призупинить інфекцію.

Джерело кореневих гнилей, які скорочено називають ЧНР (чорна ніжка розсади) – непродезінфіковані ґрунт і насіння. Кореневі гнилі посилюються у прохолодному, мало прогрітому ґрунті. Ось чому за раннього садіння попередньо прогрійте ґрунт, накрийте його плівкою, зробіть гряди, розміщуйте розсаду на сонячних місцях. Відбирайте дражоване, протруєне насіння. Кореневі гнилі полюбляють кисле середовище, тому попередньо сипніть до грунтосуміші крейди, ретельно перемішайте. Якщо ж купуєте готову ґрунтосуміш, спитайте, чи пройшла вона відповідну дезінфекцію.

У разі захворювання рослин розпушіть міжряддя, активізуючи доступ кисню в зону коріння, полийте рослини розчином триходерміну або зарийте його гранули до зони коріння. Потрібно міняти ґрунт, на якому вирощуєте розсаду. Якщо горщечки або касети чи ящики використовуються багаторазово, дезінфікуйте їх після висаджування рослин. Можна промити чистою водою, а потім висушити на сонячному світлі. Це стане в пригоді й для профілактики інших хвороб. Взагалі ж, вирощування розсади професійні виробники не уявляють без триходерміну. Зауважимо, що зміна забарвлення листя може бути від багатьох чинників. Можливо, у вас не вистачало усіх необхідних елементів живлення.

Ю.В. Слєпцов,
Національний аграрний університет

Кофейне дерево в оселі

"Желаєте-с кофєю" – так на Русі (в Росії) вранці слуга пропонував аристократам ароматний напій у маленькій фарфоровій філіжанці. Ще не вмившись, у ліжку, не помолившись і, майже не розплющивши сонні очі, барин тремтячою від нетерпіння рукою брав двома пальцями із блюдечка філігранну чашечку і з великим задоволенням робив один ковточок, смачно позіхав і розплющував очі. Сон зникав, починався новий день.

Цей ароматний напій підкорив цілий світ!

Одні вважають, що кава шкідлива, інші – гаряче захищають її, вважаючи, що одна – п'ять чашечок за день навіть корисні: запобігають цирозу печінки, діють антисклеротично, протиастенічно тощо, замінюючи усім відомі пігулки цитрамону, пареміїну і подібних до них, що широко застосовуються в традиційній медицині. До того ж будь-яка зустріч друзів, сусідів, закоханих відбувається з чашечкою кави! Це набагато приємніше і корисніше, ніж вживати будь-який спиртний напій. І хоч я щоденно п'ю зелений чай з медом, але, проснувшись вранці, із задоволенням вип'ю чашечку кави, до того ж вирощеної власноруч.

Понад 20 років тому мені привезли маленький кущик із Бразилії, де кофейні дерева (до 10 м заввишки) дуже популярні. Вище півтора метра я цій рослині рости не дозволяв, пересаджував кожні 2–3 роки. Відмивав старий ґрунт, знизу п'яту частину коренів обрізував, позаяк вони були

застарілими, деінде обновляв решту коренів, не пошкоджуючи верхню частину дрібного коріння. Після такої санації всю кореневу частину занурював у завчасно приготовлену бовтанку з глини і старого коров'яку з додаванням 5 г біостимулятора корневін, замінював дренаж. Верхній рівень кореневої шийки дещо опускався і я зверху підсипав перегнійний субстрат, який давав можливість з'являтися багаточисленним ниткоподібним корінцям, що живлять рослину. Ця рослина давала врожай зерен до 1,5 кг! Але років з вісім тому один поважний відвідувач так зачаровано дивився на деревце, гілки якого вгиналися під масою плодів, що я подарував це деревце йому, але у мене залишилось ще кілька деревець, що вже почали плодоносити, які я відсадив від того першого деревця. В цьому році кращий мій екземпляр дав близько 2 кг зерен кофе.

Більше 50 видів рослин налічує рід "Cahve" (у перекладі означає "напій"). У відкритому ґрунті, в природі кофейне дерево висотою 6–10 м може дати до 6 кг зерен. Квітує і плодоносить ця рослина цілий рік. Шляхом обрізування (на живці), прищипуванням йому можна надати будь-якої форми, висоти.

Листки кофейного дерева великі, продовгуваті (до 15 см у довжину), по краях хвилясті. Квітки білого кольору до 2 см у діаметрі, дуже ароматні, зібрані в суцвіття. Плоди за формою, величиною, забарвленням схожі з вишнею. Оболонка – м'якуш темно-червоного кольору, дуже приємна на смак, її полюбляють діти. Її можна сушити як родзинки.

Під м'якушем плоду знаходяться дві великі насінини – зерна, з одного боку вони мають овальну випуклість, з іншого – пласкі.

Кофейні дерева швидкоплідні. Навіть вирощені з насіння рослини вже на 3–4-й рік плодоносять. Тому розмножують їх здебільшого насінням, іноді – живцями.

Очищене від м'якуша насіння промивають у слабкому розчині марганцівки. В ящички насипають 5–8-сантиметровий шар пухкого субстрату із дернової землі, листяного перегною й піску. Я ж робив простіше – брав 1 частину великозернистого піску і 1 частину старого торфу. Насіння пласким боком кладуть поверх субстрату, поливають і накривають склом, а ще ліпше – щільно обв'язати плівкою.

Насіння, висаджене на глибину до 2 см, часто загниває і довго сходить. Температура має бути в межах 20–28°С. За вищої температури я поверх плівки кладу марлю, зволожену водою з холодильника.

Поява сходів варіює від трьох тижнів до двох місяців. З появою двох сформованих листочків рослини розсаджують в окремі ємності. Я частково розмножую цю рослину і вегетативно. Живці нарізую з однорічних пагонів, які порушують красу куща або високо вегетують. На вкорінення живці бажано брати з п'яткою минулорічної деревини. Можна живці нижньою частиною занурити на добу в розчин стимулятора або при садінні вмокнути їх нижніми кінцями в порошок корневіну. Живці під час садіння заглиблюю в субстрат на 3–5 см, затим поливаю насадження стимулятором (можна 4–5 г корневіну на 5 л води). Решта все – як за зеленого живцювання. Але потрібне терпіння: коренеутворення у живців триває 3–5 місяців. Зате в перший же рік можна побачити плоди.

Хоч кофейне дерево – світлолюбна рослина, але навіть у себе на батьківщині воно краще росте під кроною інших дерев. Влітку воно погано витримує пряме сонячне світло, з'являються опіки листків. Ми своє кофейне дерево на літо виносимо під розлоге ківі. Зимує воно в кімнаті завжди поблизу південного вікна.

Взимку в кімнатних умовах іноді буріють і чорніють краї листків. Виною цьому або догляд, або ґрунт, температура, можливо часті поливи будь-якою водою, дуже щільний карбонатний ґрунт, відсутність дренажу, тривалий період з низькою температурою (до +12°С), нестача калію.

В зимовий період треба різко скорочувати поливи, не вносити добрива. Якщо в квартирі з-під крану вода хлорована, то її слід відстояти, злити, підігріти на 2–3° вище кімнатної температури.

Кофейне дерево – це не тільки краса. Воно може квітувати майже цілий рік, наповнюючи кімнату чудовим ароматом. А якщо із власного врожаю ще й готувати напій, то ви взагалі зможете відмовитись від покупного низькосортового порошку.

М.В. Коноплянов,
вул. Іванівська, 72-а,
Молдовка, Сочі-А

Чи потрібно відмовлятися від кави

Насправді, артеріальний тиск через 15–20 хвилин після випитої чашки кави все ж таки підвищується, але на короткий час і на дуже незначні цифри, які не можуть вплинути на перебіг гіпертонічної хвороби і тим більше – спровокувати гіпертонічний криз.

Але повністю розслаблятися з приводу негативних дій кави на організм я б не радила. Одна–дві або навіть три–чотири чашки кави протягом дня, звичайно, ніякої шкоди вам не завдадуть. Тим же, хто п'є каву як воду, слід знати, що понад п'ять щоденних чашок цього напою (більше 300 мл) здатні, наприклад, порушити місячний цикл у жінок.

Обережними з кавою потрібно бути людям, в яких уже є такі порушення в роботі організму, як серцева аритмія, напади нудоти, захворювання шлунково-кишкового тракту, синдром подразненої кишки, нервові тіки, безсоння, підвищений рівень нервозності, тривожність.

До речі, цим людям необхідно зважити й на те, що кофеїн міститься не тільки в чашці запашного напою, але і в багатьох кондитерських виробах, газованій воді, в морозиві та в ряді лікарських препаратів. Отже, уважно читайте етикетки, щоб не перевищити безпечну щоденну дозу в 2–3 чашки.

З іншого боку, ніхто не стане заперечувати, що в багатьох випадках кава благотворно позначається на нашому самопочутті. Вживання кави допомагає зосереджувати увагу, поліпшує настрій і підвищує життєвий тонус, полегшує стан за головного болю, розслаблює м'язи дихальних шляхів, стимулює роботу м'язів, є легким сечогінним засобом.

Є ряд дослідницьких даних, які свідчать про те, що помірне вживання кави здатне затримувати розвиток цукрового діабету другого типу, знижувати ризик захворювання на рак шлунка і паркінсонізм. Але це, звичайно, ще вимагає додаткових ретельних досліджень. Проте можна резюмувати, що кава – напій усе ж таки більше корисний, ніж шкідливий. І відмовлятися від вранішньої чашки цього напою потрібно лише з дуже серйозних причин.

Наприкінці скажу, що основна хвиля дії випитої кави настає через 15–20 хвилин і триває приблизно дві години. Але сам кофеїн виводиться із організму в п'ять разів довше, і це треба враховувати тим, хто страждає на безсоння.

Підготувала
Н.Дець

З практики розмноження винограду

Коли за великі гроші отримуєш 3-вічковий чубук нового сорту, мимоволі замислюєшся: як би виростити з нього 2–3 саджанці? Для цього слід використати всі свої знання і досвід, аби оперативно розмножити сорт чи гібридну форму. Таким чином можна за 2–3 роки знизити ціну на саджанці й зробити їх доступними для багатьох виноградарів-любителів.

Настільне щеплення на однорічних саджанцях

Таке щеплення роблять на столі в приміщенні. То ж виконувати його можна практично протягом усієї зими на однорічних саджанцях і чубуках.

Я приступаю до цієї роботи наприкінці лютого – на початку березня. До цього часу прищепа (однорічний саджанець) і підщепа (чубуки) зберігають ще достатньо пластичних речовин, необхідних для утворення калюсу, – запоруки успіху при зрощуванні компонентів щеплення. Крім того, у мене залишається достатньо часу для догляду за щепленнями, аби на початку травня висадити їх на постійне місце, а зайві реалізувати замовникам.

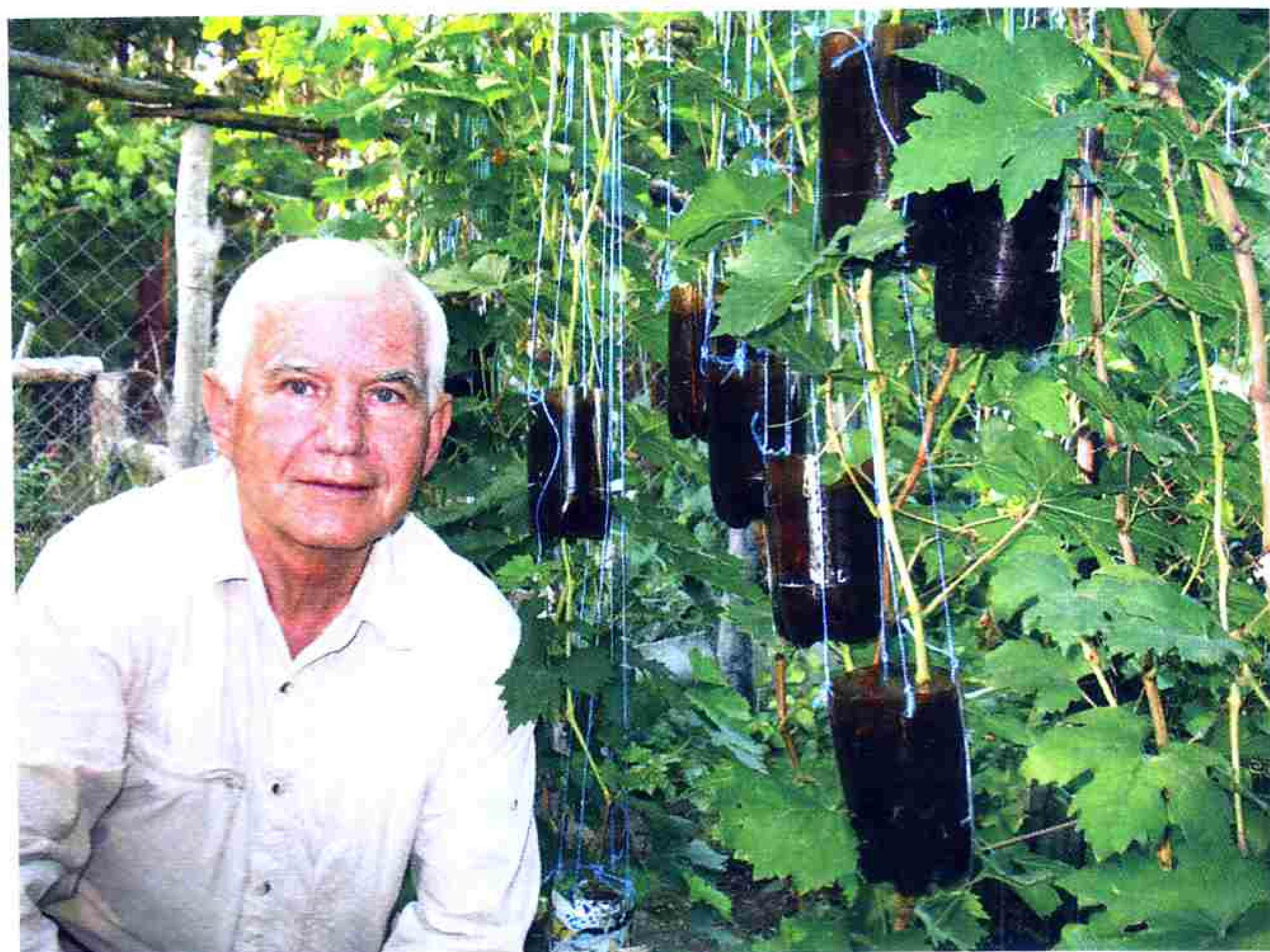
Від чого залежить успіх щеплення?

- Від якості саджанця-підщепи і живця-прищепи та ретельної підготовки до щеплення;
- правильно виконаного щеплення;
- створених умов для оптимальних строків зрощення підщепи з прищепою;
- суми агротехнічних заходів із догляду за саджанцем після висадження в грунт і т. ін.

Слід пам'ятати, що калюс, який забезпечує якісне зрощування, утворюється за температури +22–25°С. Якщо температурний режим нижчий, цей процес подовжується (прокидаються бруньки, росте пагін, який, не отримуючи необхідного живлення, може загинути).

Наприкінці лютого дістаю з підвалу саджанці. Залишаю їх на день – два за температури 10–12 °С. Потім укорочую корені на 15–20 см і обрізую річний приріст, залишаючи 2–4 вічка. Зв'язані саджанці ставлю в ємкість з отворами у дні, корені присипаю вологою тирсою, а зверху посудини одягаю поліетиленовий пакет (можна саджанці повністю засипати тирсою). Аби пробудити у них процеси росту, на кілька днів ставлю саджанці в тепле місце (+24–25°С).

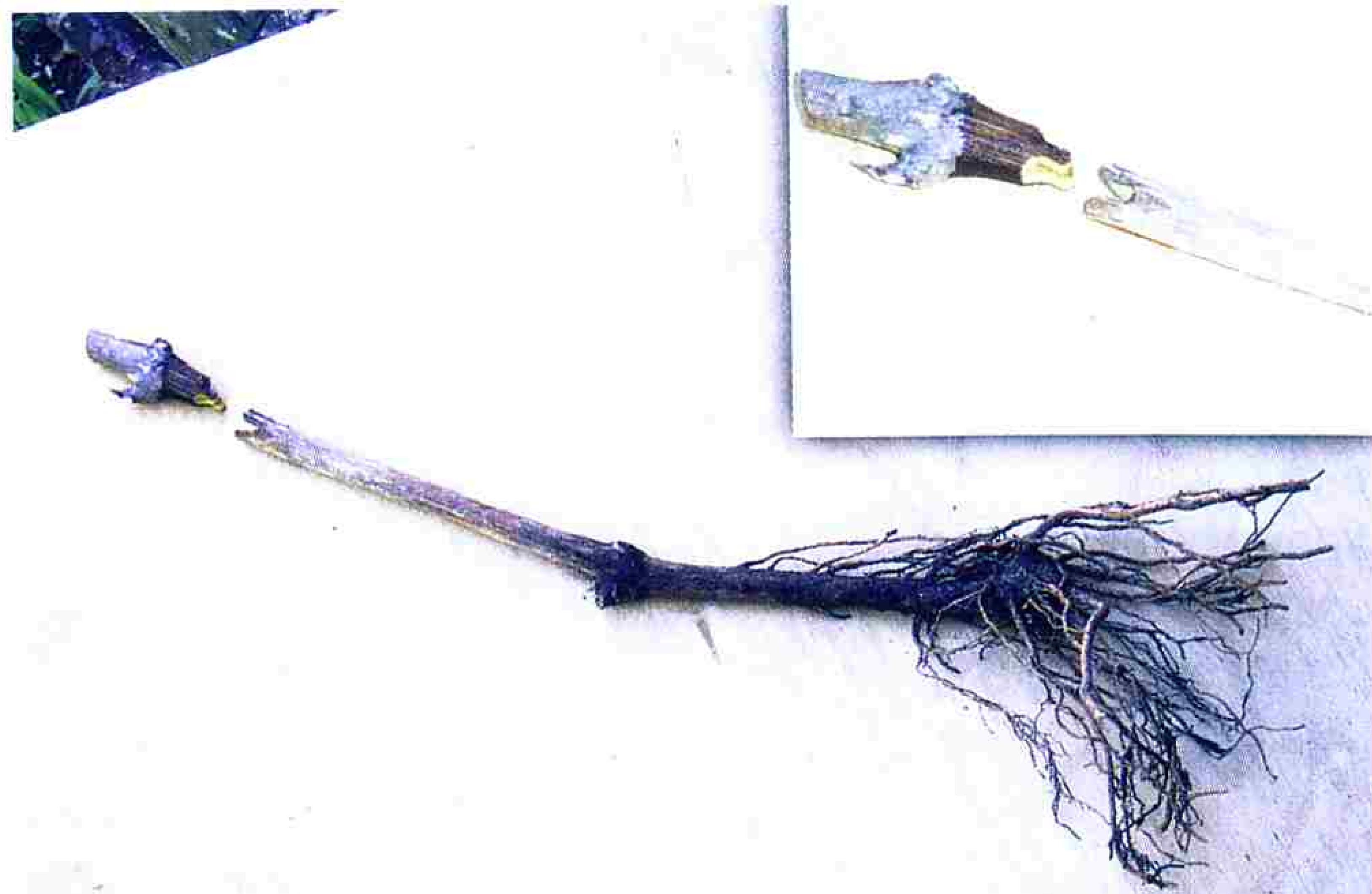
За два–три дні до щеплення дістаю з холодильника парафіновані одновічкові живці, залишаю їх на добу у вологій ганчірці за кімнатної температури. Затим ставлю їх у склянки із стимулятором (столова ложка меду на 10 л води). Вони перебувають там доти, поки я не переконаюся у їхній життєздатності.

Щеплення роблю за допомогою омегоподібного секатора. Прищепу – підготовлену для щеплення частину – на 2–3 секунди занурюю у розчин фумару. Для щеплення беру з ємкості ті саджанці, на котрих ожили бруньки. Інші знову ставлю в ємкість, засипаю тирсою і ставлю в тепло до пробудження вічок. Намагаюся не допускати переростання вічок, аби зберегти в підщепі більше пластичних речовин, необхідних для подальшого розвитку рослин. Щеплення роблю на 5–10 мм нижче однорічного приросту, ретельно обв'язую гумовою смужкою з медичних рукавичок і фіксую смужкою ПХВ.

Пучок щеплених саджанців знову обв'язую і ставлю в попередню ємкість – корені повинні бути в тирсі, а зверху зав'язую поліетиленовий пакет, щоб створити потрібну вологість. Ємкість з саджанцями ставлю в піддон з водою (вода повинна бути на рівні верхніх коренів саджанців) і ставлю в теплому приміщенні.

У піддон з водою розміщую пластикові пляшки з льодом. Завдяки цьому створюю біля коренів температуру на 10–15°С нижчу, ніж у місці щеплення. Це потрібно робити для того, щоб у період зрощування – утворення калюсу – не активізувати діяльність кореневої системи і не прискорити ріст пагонів у цей складний для рослини період.

Інколи мене запитують: навіщо парафінують живці-прищепи? Це роблять, аби затримати розвиток бруньки і не допустити її висушування. Достатньо створити необхідні температуру (+22–25 °С) і вологість біля щеплень, щоб утворився калюс.

Ще одне поширене запитання: чому в якості контейнера для вирощування щеплених саджанців я використовую 2–1,5-літрові пляшки з-під пива чи води? Зазвичай для щеплення я відбираю саджанці з міцною кореневою системою, тому потрібен достатній за об'ємом контейнер.

Через два тижні після щеплення і стратифікації висаджую саджанці в контейнери. Оскільки багато бруньок уже почали рости – обов'язково обв'язую їх пакетом і кладу в середину шматочок вологого поролону. За необхідності додаю вологу шприцем.

Після розпускання бруньок розрізую пакет у місці дотику його до паростка винограду. Якщо саджанці в контейнері ставлять у теплицю, де підтримується висока вологість, пакети не потрібні.

Кілька порад щодо техніки щеплення.

• Зазвичай я підбираю однакові за діаметром прищепу і підщепу. Але якщо прищепа виявляється тоншою, то

домагаюся, щоб прищепа і підщепа збіглися з одного боку, а ту частину прищепи, яка потрапила всередину омегоподібного розрізу, я звільняю від кори.

• Якщо в якості прищепи використовую живці діаметром до 4 мм, то на підщепі я роблю розщіп і вставляю два живці, але вічка орієнтую у різні боки.

Саджанці з пасинків на «вертикальних відсадках»

Оскільки нові гібридні форми і сорти я прищепив на сильнорослих підщепах з міцною кореневою системою,

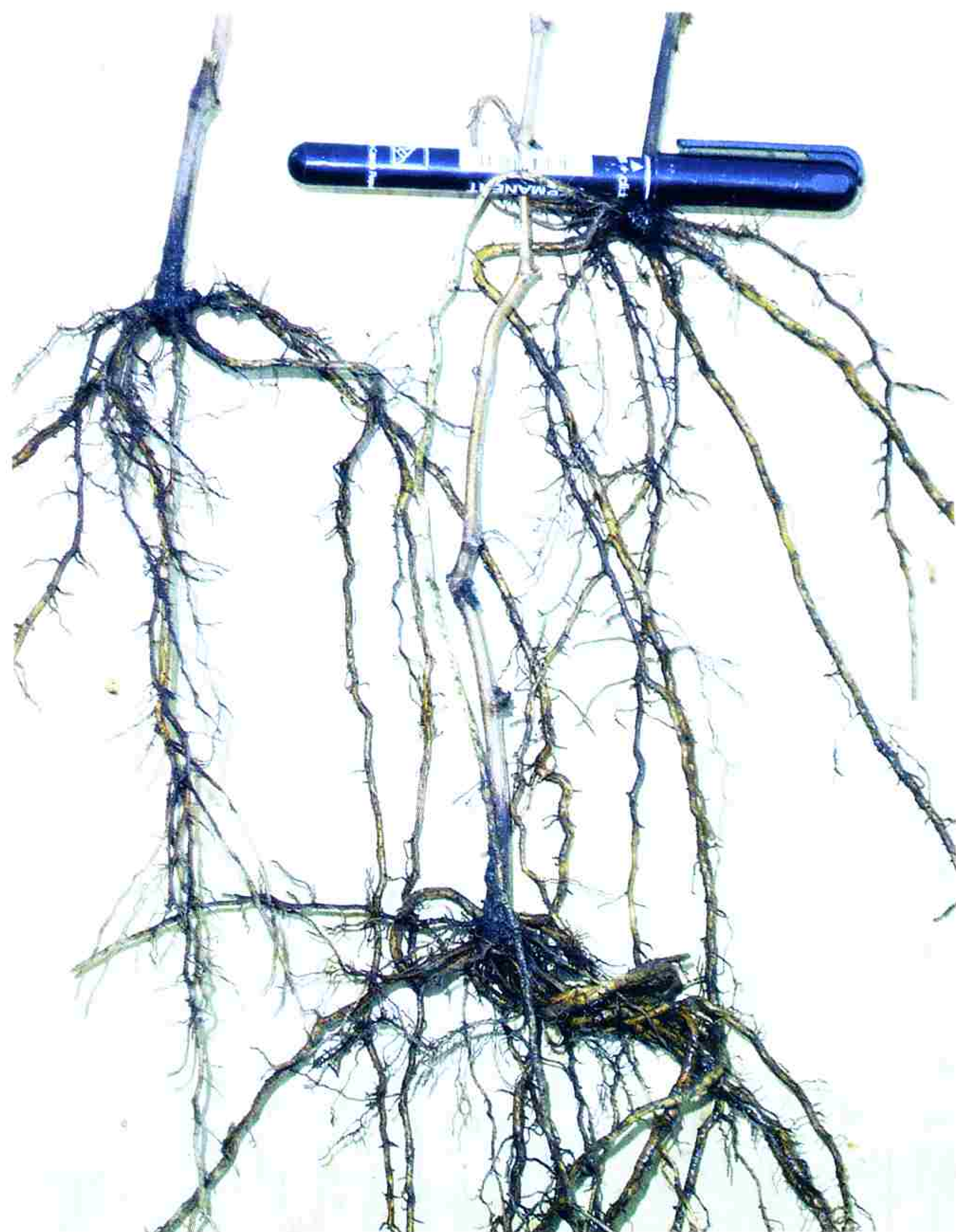

то приріст у шкілці радував. Крім центрального пагона була можливість залишити на кожному саджанці по 1–2 пасинки.

У серпні на них я «одягнув» контейнери і засипав їх землею, регулярно поливаючи. Цей прийом умовно назвав «вертикальні відсадки». На деякі пасинки діаметром 7–8 мм я «одягав» по кілька контейнерів – літрові пластикові пляшки з-під пива. Для зручності внизу в центрі контейнера зробив отвір діаметром 25–35 мм і бічний розріз, який потім заклеїв скотчем. Щоб через отвір не висипалася земля, на лозу «одягав» шайбу, яку вирізав з тієї ж пластикової пляшки.

Далі контейнер підвісив на поздовжній брус і заповнив землею. З тієї частини лози, яка потрапила до контейнера, листки видалив, а бруньки осліпив.

Восени з кожного материнського куща я отримав, крім лози центрального пагона діаметром 7–9 мм, ще й кілька контейнерів нормальних саджанців з мичкуватим корінням. Ті контейнери, де лоза недостатньо визріла, поставив на підвіконня, а інші – переніс у підвал. Навесні поставив їх на зелену вигонку і отримав чудові саджанці.

Саджанці із зелених чубуків

Коли прищеплений дефіцитний сорт або гібридна форма починає рости, трапляється, що пробуджуються одразу, крім центральної бруньки, ще й одна або дві бруньки заміщення. Рука не підіймається просто виламати і викинути пагони.

Я роблю так. Коли пагін матиме 4–5 листків, зрізую і ставлю в банку з водою. Він плаває на кружечках з пінопласту. Роблю так, щоб над водою залишалася одна брунька з листком – інші листки і верхівку видаляю, а бруньки осліплюю. Отримую дво- або тривічковий чубук.

Через два тижні з'являються корінці. Коли вони сягатимуть 3–4 см, висаджую рослину в контейнер або у відкритий грунт. В останньому випадку накриваю його «ковпаком» з пляшки і притінюю. Переконавшись, що саджанець починає впевнено рости, за кілька прийомів знімаю «ковпак», тобто поступово загартовую його протягом 2–3 днів. У шкілці росте до осені, коренева система таких саджанців досить сильна і життєздатна.

Зелені чубуки я нарізував і в грудні–лютому, використовуючи зелені пагони саджанців з «вертикальних відсадків», котрі дозрівали на підвіконні. У цьому випадку процес утворення коренів затягується через короткий світловий день взимку. Тож потрібне досвічування.

Переконаний – виноград можна розмножувати протягом усього року.

Удачі вам!

Ю.В. Попович,
вул. Обсерваторна, 3, кв. 31,
м. Миколаїв, 54030

БЕЗКОШТОВНИЙ ДОДАТОК ДО ЖУРНАЛУ "ДІМ, САД, ГОРОД"

ГОСПОДАР

ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

Методи запобігання та способи боротьби з найпоширенішими ураженнями конструкцій житла

Нині перед домашніми майстрами, які займаються ремонтом житла, відкриваються надзвичайні можливості. З'явився широкий асортимент товарів, матеріалів, інструментів та засобів. Вони активно сприймають і використовують нові технології будівництва та ремонту.

Але існують "вічні" проблеми, які потрібно постійно вирішувати. До них належать запобігання вологості у приміщенні, боротьба з грибками та цвіллю.

Мокра й суха гниль

Гниль з'являється на необроблених дерев'яних конструкціях, господарських будівлях і парканах, які піддаються впливу вологи. Спори грибка (які завжди присутні) розмножуються й розвиваються у вологих умовах до тих пір, поки уся деревина не зруйнується.

Грибкове ураження може викликати серйозні структурні пошкодження й вимагає негайного втручання, аби уникнути великих витрат на ремонт. Існує два найпоширеніші типи грибкового ураження – це мокра й суха гниль.

Розпізнавання гнилі

Найбільшу небезпеку являють собою грибки, що викликають гниль. Для свого живлення грибки гнилі використовують стінки клітин. Це різко знижує міцність деревини. Гнилизна поширюється з хворої частини деревини на здорову. Швидкість росту грибків гнилі залежить від вологості, температури, провітрюваності приміщення, де розміщені лісоматеріали або деталі дерев'яних конструкцій.

Ознаки зараження грибком досить просто помітити, але деякі їхні види найнебезпечніші, тому важливо вміти визначити їх.

Цвіль

Білі ворсисті утворення або чорні плями на деревині, штукатурці або шпалерах є цвіллю. Звичайно це наслідок конденсації. Якщо їх стерти або зчистити, на структурі не залишається ніяких слідів фізичних пошкоджень, крім забруднення. Усуньте причину вогкості й обробіть уражені місця фунгіцидом або теплим розчином з 1 частини вапна та 16 частин води.

Мокра гниль

Мокра гниль з'являється тільки в деревині з підвищеною вологістю. Після усунення джерела вологи її розвиток припиняється. Мокра гниль часто уражує конструкції рам дверей та вікон, коли дощова вода може проникати у з'єднання або у щілині між цегляною кладкою й дерев'яними деталями, що прилягають. Першою ознакою часто буває відшарування фарбувального покриття. Якщо фарбу зчистити, відкриється деревина – пориста, коли мокра, або темно-коричнева крихка, коли суха. На більш пізніх стадіях деревина розшаровується і на ній стають видними темно-коричневі пасма грибка.

Гниття деревини в конструкціях будинку пов'язане з життєдіяльністю домового грибка. У результаті враження мікроорганізмами деревина втрачає механічну міцність і здатність витримати навантаження в конструкціях.

Більшість домових грибків дуже швидко доводять деревину до повного руйнування, особливо, якщо вона волога. Справжній домовий грибок, що уражує хвойну деревину конструкцій, найнебезпечніший для будинків. Він призводить до виникнення руйнівної гнилизни й при цьому йому потрібна волога.

Пізніше він може переміститися й на суху деревину, тому що при руйнуванні целюлози сам виділяє вологу в процесі життєдіяльності.

За зовнішнім виглядом гриб м'ясистий, подібний до млинця, по краях білий, у середній зморшкуватій частині – іржаво-коричневий. Типова ознака: висохлі волокна грибниці тендітні, тверді й легко ламаються. Поширюються за контакту із частинами грибного джгута на старій або обгорілій деревині.

Грибниця часто проростає крізь цегляну кладку з нещільними швами, не руйнуючи її. Гриб постійно живиться тільки деревиною. Кладка з щільними швами, вкрита додатковою штукатуркою, здатна повністю запобігти проростанню грибниці.

Найчастіше піддається ураженню деревина в підвальних приміщеннях, балки перекриттів, елементи з дерева в санвузлах і кухнях. Причиною появи грибка в нових будівлях є застосування ураженої грибком деревини, тривалий вплив будівельної вологи, у старих – неправильне утримання будинків.

Умови, що викликають появу вологи в будинках: негерметичні дахи, вікна, водостоки, зволоження, що виникає при ремонті або реконструкції споруди.

Підвальний, або бородавчастий грибок викликає утворення руйнівної гнилизни на хвойній деревині. Його часто знаходять у нових будівлях, бо він постійно має потребу у волозі. При висиханні конструкцій бородавчастий грибок, як правило, відмирає. Тому боротьба з ним порівняно проста. Грибниця плаская, широка, спочатку біла, потім маслиново-коричнева із джгутоподібною скруткою. Поверхня тонкої кірки грибка вкрита напівсферичними бородавками розміром з пшеничне зерно. Характерні чорно-коричневі, тонкі як волосся нитки є лише на нижньому боці ураженої деревини. Пористий домовий грибок викликає утворення руйнівної гнилизни в деталях (переважно вмонтованих у стіни) із хвойної деревини, і має велику руйнівну силу. Цей грибок досить стійкий до висихання, але не переміщується на суху деревину. Білуваті і пласкі гриби трапляються рідко. Біла грибниця дуже схожа на грибницю справжнього домового грибка, однак на противагу йому після висихання залишається білою та еластичною.

Суха гниль

Якщо суха гниль міцно вкоренилася в дерев'яних конструкціях, то вона може стати винятково серйозною формою ураження деревини. Суха гниль уражує деревину зі значно меншим вмістом вологи, ніж мокра гниль, але тільки у погано вентильованих закритих місцях усередині приміщення на відміну від мокрого пороху гнилі, яка може розвиватись як у приміщенні, так і зовні. Зовнішній вигляд сухої гнилі залежить від стадії її розвитку. Вона поширюється за допомогою тонких блідо-сірих пасм або волокон, що розходяться в різні боки (навіть через цегляну кладку) і вражує суху деревину. Ця гниль може поширюватися з великою швидкістю. У дуже вологих умовах вона супроводжується білими утвореннями, що нагадують вату (міцелій, або грибниця).

Укорінившись, суха гниль (деревний гриб) утворить схожі на млинці плодоносні органи, що дають спори кольору іржі, які після їхнього виверження покривають прилеглу деревину й кладку. Заражена деревина стає коричневого кольору і крихкою. З'являються тріщини як уздовж, так і впоперек волокон, що призводить до її розколювання на шматки, які за формою нагадують кубики. Можна відчути сильний затхлий запах, який виділяється грибом.

БОРОТЬБА ІЗ ГНИЛЛЮ

Боротьба з мокрою гниллю

Після усунення джерела підвищеної вологості виріжте й замініть сильно ушкоджені ділянки матеріалу, потім накрийте нову, а також прилеглу до неї деревину трьома шарами хімічного засобу боротьби з мокрою гниллю.

Перед остаточною доводкою можна обробити деревину спеціальною дубильною речовиною (затверджувачем), потім через шість годин відновити поверхню за допомогою спеціальної двокомпонентної шпаклівки для дерева. Після цього пофарбувати.

Боротьба із сухою гниллю

Суха гниль вимагає рішучіших дій, і боротися з нею треба фахівцеві, якщо тільки вогнище не є маленьким та ізольованим. Гриб здатний проникати крізь кладку, тому перевірте простір під дошками підлоги в сусідніх кімнатах і порожні стіни на наявність ознак гнилі.

Усуньте джерело підвищеної вологості й забезпечте адекватну вентиляцію у піддаховому або підпольовому просторі, відкривши або встановивши пустотілі цеглини. Виріжте всю заражену деревину на відстані щонайменше 450 мм від останніх видимих ознак гнилі. Зрубаєте штукатурку на прилеглій стінній поверхні там, де є волокна гнилі, і далі на 450 мм за межі останніх утворень. Усі відходи зберіть у пластикові мішки й спаліть.

За допомогою засобу проти сухої гнилі вбийте спори, що залишаються. Обробіть кладку залізною дротяною щіткою, потім щіткою тричі рясно покрийте засобом всю деревину й кладку на відстані 1,5 м від вогнища ураження. Також можна взятим напрокат потужним розпилювачем тричі обробити зазначені поверхні.

Якщо волокна сухої гнилі проникли через стіну, просвердліть у стіні з обох боків отвори у шаховому порядку. Отвори повинні бути з нахилом донизу, щоб рідина не виливалася із них і змочувала стіну зсередини. Після обробки закрийте отвори.

Покрийте всі нові дерев'яні частини захисним засобом, а якщо можливо, то занурте їхні торці на 5–10 хвилин у відро із цим засобом. Покрийте стіну штукатуркою із хлоридом цинку.

Захисні засоби для деревини

Більшість сучасних захисних засобів на основі розчинників (масляних) після висихання безпечні для рослин, але все ж таки має сенс перед купівлею засобів перевірити це. Водяні захисні засоби не мають запаху й безпечні для використання в саду.

Прозорі засоби

Можна використати прозорі захисні засоби, які захищають тільки від мокрої або сухої гнилизни. Як альтернативу можна використати універсальний засіб, що захищає також від шкідників деревини.

Прозорі захисні речовини корисні у тому разі, якщо ви хочете зберегти природний вигляд деревини, наприклад дубові балки або двері із твердолистяних порід. Звичайно після висихання захисного засобу деревину можна також покрити лаком або фарбою.

Зелений захисний засіб

Існує захисний засіб зеленого кольору, що традиційно використовується для садових дерев. Його колір допоможе у майбутньому визначити оброблені дерева. Зелений відтінок з'являється через присутність міді, але при зовнішньому використанні він не зберігається постійно. Захисні властивості при цьому не

втрачаються, навіть коли фарбування виявиться змитим сильним дощем.

Захисні засоби під колір деревини

Можна придбати захисні засоби проти гнилі й комах для збереження зовнішніх дерев'яних деталей, при цьому фарбуючи їх.

Існує достатній вибір коричневих відтінків, що відтворюють кольори найпоширеніших листяних порід, а один з них – спеціально для захисту деревини кедра з її багатим кольором. Засоби на основі розчинників виготовляють з барвниками, які запобігають вицвітанню. Вони не так добре проникають у деревину, як прозорі речовини, але в цілому їхня ефективність трохи вища, ніж у кольорових захисних засобів на водяній основі.

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПРИ РОБОТІ ІЗ ЗАХИСНИМИ ЗАСОБАМИ

Засоби на основі розчинників – займисті речовини, отже, при роботі з ними треба утримуватися від куріння, а також перед початком роботи загасити відкритий вогонь. При нанесенні засобу надягайте захисні рукавички й окуляри, а також респіратор, якщо працюєте у приміщенні. Під час роботи забезпечте гарну вентиляцію й не лягаєте спати у щойно обробленій кімнаті майже протягом 48 годин, щоб випаровування вивітрилися. Якщо речовина потрапила в очі або на руки, негайно промийте їх водою. Якщо подразнення не минає, зверніться до лікаря..

Профілактична обробка

Оскільки грибне зараження може виявитися руйнівним, то варто вжити заходів для попередження його появи. Регулярно ремонтуйте й фарбуйте дверні й віконні рамні конструкції. Забезпечте адекватну вентиляцію в просторах перекриттів, а також у горищному приміщенні. Знаходьте й усувайте джерела підвищеної вологості, такі, наприклад, як водопровідні підтікання.

Догляд за дерев'яними виробами

Щіткою або аерозолем нанесіть два–три шари хімічного захисного засобу на деревину, приділяючи особливу увагу місцям з'єднань і торцевих поверхонь.

Просякування деревини

Дерев'яним деталям, які будуть перебувати в контакті з ґрунтом, піде на користь тривале занурення в захисний засіб. Зробіть неглибоку ванну із цегли (без розчину), вистеліть товстим поліетиленом. Налийте в неї захисний засіб і покладіть у нього дерев'яні деталі, притопивши їх, наприклад, цеглинами. Залишіть ванну накритою на ніч. Наступного дня підставте відро під один кінець ванни, викопавши яму, і заберіть кілька цеглин із цього краю так, щоб рідина витекла у відро.

Захист дверних і віконних рам

Захисний засіб можна придбати й у формі таблеток. Для захисту дерев'яних рам вставте таблетки у отвори, просвердлені в шаховому порядку з інтервалами 50 мм. Якщо деревина стане вологою, таблетки розчиняться, і вона отримає захисні властивості. Закрийте отвір шпаклівкою.

Типи вологості

Вологість може завдати шкоди як вашому здоров'ю, так і стану вашого будинку. Тому намагайтеся знайти й усунути джерело проблеми якомога швидше, поки не з'явилися ще більш руйнівні побічні явища, такі як мокра й суха гниль. На жаль, іноді це легко сказати, але не так просто зробити, оскільки одна форма вологості може бути прихована проявом іншої або виявитися в відомому вигляді. До трьох основних категорій вологості або сирості належать: проникаюча вологість (сирість), вологість, що піднімається, а також конденсат.

Проникаюча вологість

Проникаюча вологість є результатом проникнення вологи іззовні крізь структуру будинку. Симптоми цього проявляються тільки в дощову погоду. Після кількох сухих днів вологі плями висихають, часто залишаючи патьоки.

Оскільки окремо розташовані плями викликані більшою кількістю води в одному місці, треба точно встановити джерело такого скупчення. Загальна вологість поверхні звичайно свідчить про те, що сама стіна стала пористою, але це може бути викликано і якоюсь іншою причиною.

Проникаюча вологість найчастіше з'являється в старих будинках із суцільними стінами. Відносно нові будинки зі стінами полегшеної кладки (пустотними стінами), які складаються із двох розділених порожниною стінок, менше піддаються проникаючій вологості, якщо в порожнині між стінками не утвориться водопроникна перемичка.

Вологість, що піднімається

Вологість, що підіймається, викликана вологою, яка із ґрунту проникає в стіни й перекриття будинку. Більшість будинків має захист у вигляді водонепроникного бар'єра, який кладуть у стіни та під бетонні підлоги, так щоб вода не могла проникати вище певного рівня.

Якщо гідроізолюючий прошарок (ГІП) у стінах або гідроізолюючий шар (ГІШ) у підлозі пошкоджується, вода отримує можливість підніматися у верхні частини конструкції. Іншою причиною може бути щось таке, що обходить такий бар'єр, і волога може проникати по цьому обхідному шляху. Деякі старі будинки будувалися без ГІП. Цей тип вологості стосується нижніх частин стін і монолітних підлог. Ця проблема існує постійно (навіть у суху погоду) і загострюється в періоди тривалих дощів.

ГІП у суцільній стіні

Шар водонепроникного матеріалу зашпаровується у шви цегляної кладки на рівні 250 мм від ґрунту.

ГІП і ГІШ у структурі пустотної стіни

ГІШ у бетонній підлозі з'єднується з ГІП, що захищає внутрішню стінку пустотної стіни. У зовнішньої стінки є власний гідроізолюючий прошарок.

Вологість: причини й способи усунення

ПРОНИКАЮЧА ВОЛОГІСТЬ: ОСНОВНІ ПРИЧИНИ		
ПРИЧИНА	**ОЗНАКИ**	**СПОСОБИ УСУНЕННЯ**
Зламаний або заблокований водостічний жолоб Дощова вода переливається або протікає звичайно в місцях з'єднань старих жолобів і змочує стіну внизу	Мокрі плями біля стелі кімнат верхнього поверху й цвіль безпосередньо під місцем підтікання	Очистіть жолоби від опалого листя і бруду. Відремонтуйте ушкоджені водостоки або замініть систему, що не потребує обслуговування
Зламані або заблоковані ринви Ринва, яка ушкоджена або проржавіла, змочує стіну під місцем протікання. Листя, що накопичилося за трубою на кріпильних кронштейнах, в остаточному підсумку приведуть до того ж ефекту	Окремо розташована мокра пляма, часто на середині стіни (по висоті). Цвіль за ринвою	Відремонтуйтеуйте тріснуту або проржавілу трубу або замініть її пластиковим варіантом, що не потребує обслуговування
Зміщена або зламана черепиця Ушкоджена черепиця дає змогу дощовій воді проникати крізь покрівлю	Мокрі плями на стелі верхнього поверху, звичайно під час сильних дощів	Замініть ушкоджену черепицю, обновивши за необхідності ушкоджене рулонне покриття
Ушкоджений злив (комір) З'єднання даху прибудови й стіни будинку або труби й покрівлі обладнують зливами. Звичайно вони робляться з листів свинцю або оцинковки, але іноді замість них використовують злив із цементного розчину. Якщо в зливі з'являються тріщини або він відходить від стіни, вода проникає всередину	Мокра пляма на стелі, що йде від стіни або від виступаючої частини печі/каміна, а також на самій виступаючій частині печі/каміна. Мокра пляма на бічній стіні біля з'єднання із прибудовою; мокра пляма на стелі самої прибудови	Якщо сам злив здається неушкодженим, ретельно перевстановіть його. Якщо він ушкоджений – замініть зливом з такого ж матеріалу або обмотайте клейкою герметизуючою стрічкою
Дефекти у розшивці Розчин швів цегельної кладки має тенденцію згодом розтріскуватися або кришитися, тоді вода може проникати усередину	Окремо розташовані мокрі плями або іноді вологість, що поширилася залежно від масштабів дефекту	Виконайте нову розшивку швів цегляної кладки, потім обробіть всю стіну водовідштовхувальним засобом
Пориста цегла Цегла в гарному стані атмосферостійка але стара м'яка цегла стає пористою і часто втрачає свої якості. У результаті просочується вологою в остаточному підсумку вся стіна, особливо з боку переважаючих вітрів або там, де утвориться дефект водостоку	Дуже, поширилася вологість, на внутрішній поверхні зовнішніх стін. Помітне збільшення вологості під час злив. Цвіль на внутрішній штукатурці.	Відремонтуйте розколоті цеглини й покрийте зовнішню поверхню стін водовідштовхувальним засобом
Тріщини в кладці Тріщини в цегляній стіні дозволяють дощовій воді (або воді із протічки) просочуватися всередину	Окремо розташована мокра пляма – наприклад, на виступаючій частині печі/каміна через тріщину в кладці труби	Закрийте тріщини у швах і замініть пошкоджені цеглини
Дефекти зовнішньої штукатурки Розтріскана штукатурка або зовнішня штукатурка, що спучилася, дозволяє волозі просочуватися між штукатуркою й кладкою за нею. Це утрудняє природне випаровування води, і вона всмоктується в стіну	Окремо розташована мокра пляма, що може поширитися на всю стіну. Проблема може залишатися протягом деякого часу після закінчення дощу	Зашпаклюйте й закрийте тріщину. Зрубайте пошкоджену штукатурку, що здулася, і поставте латку з нового цементно-піщаного розчину; потім покрийте стіну фарбою для зовнішнього використання

ПРИЧИНА	ОЗНАКИ	СПОСОБИ УСУНЕННЯ
Заблокований сльозник У зовнішніх підвіконнях повинен бути сльозник – паз, що проходить уздовж підвіконня. Коли дощова вода затікає під підвіконня, вона стікає в сльозник і не доходить до стіни. Якщо він заблокований фарбою або мохом, вода буде потрапляти на стіну	Мокрі плями під віконною рамою. Гнилизна на дерев'яному підвіконні усередині й зовні. Цвіль під вікном на внутрішній поверхні стіни	Прочистіть сльозник. Прибийте до нижньої поверхні дерев'яного підвіконня рейку для відведення води
Дефекти герметизації віконних і дверних рам Дерев'яні рами часто дають усадку, порушуючи герметизуючий розчин навколо них, так що дощова вода може проникати в зазор, що утворився	Гнилизна й мокрі плями навколо рам. Іноді, коли розчин випадає, зазор стає помітним	Відремонтуйте раму й мастикою загерметизуйте її по периметру
Відсутність відливу Кутовий відлив унизу дверей повинен відводити воду від порога й запобігати її проникненню усередину під дверима	Мокрі дошки підлоги у середині дверного пройому. Гнилизна в нижній частині дверної коробки	Встановіть відлив, навіть якщо немає видимих ознак збитку. Відремонтуйте підгнилу деревину біля основи дверей
Перемичка в порожнині стіни Розчин, що випадково потрапив на стяжку, що з'єднує зовнішню й внутрішню стінки порожнинної стіни, дає змогу воді проникати через порожнину	Окремо розташована мокра пляма в довільному місці стіни, особливо після сильної зливи	Розкрийте стіну, ліквідуйте "місток" з розчину, потім покрийте стіну зовні фарбою або прозорим водовідштовхувальним засобом
Відсутність ГІП або ГІШ Якщо будинок був побудований без гідроізолюючої прокладки або гідроізолюючого шару, стіни можуть вбирати вологу з ґрунту	Велика вологість приблизно до 1м над плінтусом. Мокра поверхня бетонної підлоги	Встановіть нові ГІП і ГІШ
Ушкодження ГІП або ГІШ Якщо ГІП або ГІШ зіпсувалися, то вода буде проникати в місцях їхнього псування	Вологість на рівні плінтуса (може бути ізольована, але поширюється)	Відремонтуйте або замініть ГІП або ГІШ
Занадто низьке розташування ГІП Якщо ГІШ розташовано нижче покладених 150 мм над рівнем ґрунту, вода при сильній зливі може перехльостувати її й усмоктуватися в поверхню стіни	Вологість на рівні плінтуса, але тільки в тих місцях, де високий рівень ґрунту	Знизьте рівень ґрунту зовні стіни. Якщо це доріжка або патіо (внутрішній дворик), зробіть канавку шириною 150 мм і засипте її гравієм як дренаж, щоб вода швидко йшла
Обхід ГІП Якщо обвалилася зовнішня штукатурка нижче ГІП або розчин потрапив усередину порожнинної стіни, волога може перейти вередину	Велика вологість на рівні плінтуса й безпосередньо над ним	Зрубайте зовнішню штукатурку, щоб відкрити ГІП. Вийміть кілька цеглин і видаліть будівельне сміття (розчин) з порожнини стіни
Сміття біля стіни Квіткові клумби, розарій або брукована доріжка, а також будматеріали й садове сміття можуть створити шлях для вологи в обхід ГІП	Вологість на рівні плінтуса тільки в районі перекриття ГІП, або поширюється від цього місця	Заберіть землю, сміття або тротуарну плитку і дайте стіні просохнути природним шляхом

Конденсат

Волога утримується в повітрі у формі водяної пари. Її концентрація залежить від температури. У міру нагрівання повітря воно поглинає більше води – подібно до губки. Коли насичене водяними парами повітря контактує з поверхнею, яка холодніша, ніж воно саме, повітря остигає і вже не може утримувати поглинену раніше воду, що залишається на цій холодній поверхні у формі рідини, тобто конденсується.

Умови для конденсату

Велика кількість пару води утвориться при готуванні їжі, прийманні ванни або душу й навіть у процесі дихання. Звичайно повітря в будинку досить тепле – його температура вище точки насичення – і тому воно утри-

мує цю вологу. Але у холодну погоду низька вулична температура охолоджує зовнішні стіни й вікна нижче температури нагрітого повітря в приміщенні. Коли це трапляється, волога яка утримується в повітрі, конденсується й стікає по шибках, усмоктується в шпалери й штукатурку. Ситуація загострюється взимку, коли двері й вікна зачинені, і свіже повітря не може замінити вологе, з якого й конденсується волога. Вологість у новому будинку, що перебуває ще в гарному стані, майже завжди викликана конденсатом.

Головна причина конденсації рідко буває простою, бо вона є результатом взаємодії температури повітря, термоізоляції, вологості та поганої вентиляції. Ізольоване вирішення тільки однієї із проблем може перемістити конденсацію в інше місце або навіть підсилити її прояв. У таблиці перелічені основні фактори, що впливають на всю проблему.

Причини й способи усунення конденсації

КОНДЕНСАЦІЯ: ОСНОВНІ ПРИЧИНИ

ПРИЧИНА	ОЗНАКИ	СПОСОБИ УСУНЕННЯ
Недостатній обігрів У холодну погоду повітря в приміщенні, яке не обігрівається, може стати насиченим вологою	Загальна конденсація	Прогрійте кімнату, щоб підвищити здатність повітря втримувати водяні пари без конденсації – але не використовуйте гасові обігрівачі
Гасові обігрівачі Цей тип обігрівачів утворить водяні пари в міру горіння гасу або солярки, що призводить до конденсації вологи на холодних вікнах, зовнішніх стінах і стелях	Загальна конденсація в кімнатах, де використовуються гасові обігрівачі	Поміняйте спосіб обігрівання приміщення
Відсутність теплоізоляції стін і стелі Вологе повітря добре конденсує вологу на холодних стелях і зовнішніх стінах	Велика вологість і цвіль. Виділяються лінії балок стелі, тому що цвіль менше утворюється уздовж балок, які відносно теплі	Встановіть ефективну теплоізоляцію горища, або облицюйте стелю теплоізоляційною плиткою чи полістиролом. Або покрийте поверхні антиконденсатною фарбою
"Містки" для холоду Навіть коли стіна має порожнинну теплоізоляцію, може бути "місток" для проникнення холоду по перемичці над віконним прорізом і монолітній кладці з боків	Мокрі плями або цвіль навколо віконних рам	Покрийте стіни й віконні відкоси листами пінополістиролу або пінополіетиленом
Водопровід без теплоізоляції Труби холодної води є місцем конденсації. Проблему часто плутають із протічкою, коли сконденсована вода збирається й капає з нижньої точки труби	Мокра лінія на стелі або стіні уздовж водогінних труб. Окрема пляма на стелі, куди капає вода із труби. Краплі вологи на нижній частині труби	Виконайте теплоізоляцію труби з холодною водою або із трубчастого пінопласту, або за допомогою обкладання з мінеральним волокном
Холодні вікна При низькій зовнішній температурі перш за все волога конденсується на вікнах, тому що скло тонке й постійно перебуває в контакті з факторами цього явища	Запітніле скло або калюжки води унизу скла	Зробіть подвійне осклiння або встановіть склопакети. Якщо конденсація відбувається усередині подвійних рам, покладіть у простір між склом силікагельовий вологопоглинач
Закритий камін/піч Якщо камін або піч закриті, то повітря в димоході не має можливості циркулювати й тому конденсує вологу на внутрішній поверхні, зрештою просочуючи кладку	Мокрі плями на виступі димоходу	Зробіть вентиляцію димоходу, поставивши внизу заблокованої частини каміна/печі ґрати або пустотілу цеглу. Обробіть виступ димоходу водовідштовхувальним засобом
Теплоізоляція горища блокує рух повітря Якщо теплоізоляція горища закриває простір біля карнизних звисів, повітря під дахом не здатне циркулювати, і може утворюватися конденсат	Велика цвіль на дерев'яних конструкціях даху	Створіть можливості для руху повітря, і якщо можливо, встановіть вентиляційні ґрати або вентиляційні черепиці/плитки
Конденсація після будівництва або ремонту Якщо проводилися роботи з використанням нової цегли, розчину й особливо штукатурки, конденсація може бути результатом виділення вологи цими матеріалами під час їхнього висихання	Загальна конденсація на стінах, стелі, вікнах і монолітних підлогах	Почекайте, поки нова робота просохне, і обстежте ситуацію, перш ніж починати опоряджувальні роботи

Органічному сільському господарству в Україні бути!

5–6 листопада 2008 року у Міністерстві аграрної політики України відбувся Другий круглий стіл країн Східної Європи "Органічне сільське господарство та його законодавче забезпечення". Цей захід був організований Міністерством аграрної політики України, Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) та Національною асоціацією сільськогосподарських дорадчих служб України в рамках швейцарсько-українського проекту "Сертифікація в органічному сільському господарстві та розвиток органічного ринку в Україні" за фінансової підтримки Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (SECO) та Швейцарської агенції з розвитку та співробітництва (SDC).

У роботі круглого столу взяли участь представники Міністерства аграрної політики України, інших міністерств і відомств України, які мають стосунок до розвитку та впровадження органічного виробництва, Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин, Генеральної дирекції сільського господарства і розвитку села Європейської Комісії (Бельгія), міністерств сільського господарства – Чехії, Польщі, Молдови, Албанії, Чорногорії, Македонії, Словенії, Болгарії, а також Міжнародної федерації органічного руху (IFOAM), громадських професійних організацій, маркетингових структур, науковці, керівники обласних сільськогосподарських дорадчих служб, експерти-дорадники, виробники органічної продукції та інші представники органічного руху України.

Учасники поділилися інформацією і досвідом виробництва, сертифікації, маркування та маркетингу органічної сільськогосподарської продукції. Особливу увагу вони приділяли законодавчим засадам та впровадженню правил виробництва, маркування та вимог імпорту/експорту органічного виробництва і маркування органічних продуктів відповідно до Постанови Ради Європейського Союзу № 834/2007 від 28 червня 2007 року.

Із привітальним словом до учасників круглого столу звернувся ***Сергій Іванович Мельник, заступник Міністра аграрної політики України.*** Він розповів про стан органічного сільського господарства в Україні та його значення для розвитку нашої країни в майбутньому.

Перехід сільгоспвиробників на органічне виробництво, наголосив С.І. Мельник, – надзвичайно важливий. Бо при цьому, як кажуть, вал буде меншим, зате якість продукції – значно кращою. На жаль, така ситуація призводить до того, що ті, хто займаються органічним виробництвом, перебувають у нерівних умовах з іншими сільгоспвиробниками. Це обов'язково необхідно враховувати розробникам постанов та законів з органічного виробництва.

Та не зважаючи на різноманітні труднощі й проблеми інтерес до органічного господарювання дедалі зростає. І не тільки тому, що українці переймаються майбутнім нашої Землі, а й тому, що це ще й прибутковий бізнес. Так, завдяки зниженню витрат на паливо й хімічні добрива, які постійно дорожчають, органічні господарства мають вищий рівень рентабельності. Чимало фермерів це розуміють. І якщо ще 5–7 років тому цим займалися тільки на Полтавщині у приватному підприємстві під керівництвом Героя Соціалістичної праці, Героя України Семена Антонця, де вже протягом кількох десятиріч ведеться органічне виробництво та відпрацьовується система природного відтворення ґрунту, то нині ситуація змінилася, а органічне сільгоспвиробництво поширилося по всій країні. Такі господарства з'явилися в Одеській, Херсонській, Львівській, Закарпатській, Тернопільській та ряді інших областей України.

Що зроблено на сьогоднішній день? Нині діє програма, яка стимулює виробництво органічного молока для дитячого та дієтичного харчування. Водночас, існує ще чимало інституційно-правових та фінансово-економічних проблем, які створюють перешкоди та вимагають уваги і нагального вирішення. Одна з них – відсутність необхідної законодавчої бази, яка потребує численних змін і реформувань. І хоча вже прийнято ряд постанов, але Закон України "Про органічне сільське господарство" пройшов лише перше читання у Верховній Раді. Його прийняття дасть змогу збільшити обсяги виробництва екологічно чистої, конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції, прискорити насичення внутрішнього ринку високоякісними продуктами харчування.

Потрібно вирішити також проблему сертифікації органічної продукції. Як сертифікувати фермерське господарство, яке займається виробництвом органічної продукції? Як занести такі господарства до реєстру і на підставі яких документів це слід зробити? Адже такі фермери повинні отримувати державні преференції.

Однак розвиток органічного сільського господарства – процес динамічний. Тож воно і надалі розвиватиметься в Україні, але нам необхідно враховувати досвід інших країн, у яких площа земель під органічним виробництвом та кількість самих "органічних" господарств значно більша. А ще потрібно пам'ятати, що здоров'я людини та її довголіття залежить від її харчування.

Мануель Еттер, директор Швейцарського бюро співробітництва в Україні (Швейцарська агенція з розвитку та співробітництва (SDC), Державний секретаріат Швейцарії з питань економіки (SECO)), розповів учасникам круглого столу про швейцарський внесок до розвитку органічного сільського господарства в Україні.

М. Еттер зазначив, що органічне сільське господарство – більш стале і має низку переваг. Зокрема, воно поліпшує структуру ґрунтів. Під час такої агровиробничої практики не використовуються синтетичні хімікати (добрива, пестициди, антибіотики тощо) та не застосовуються генетично модифіковані організми (ГМО). Окрім того, воно дуже перспективне з економічного боку. Насамперед, це незалежність від дорогих промислових хімікатів та зменшення енергоємності агровиробництва, що призводить до суттєвого зниження виробничих витрат та зменшення залежності агровиробників від зовнішнього фінансування.

Щодо розвитку органічного сільського господарства у Швейцарії, то до 1991 року цим питанням практично ніхто не займався. Започаткувала роботу з органічного виробництва Асоціація сільгоспвиробників. І це був не рекламний захід, а нагальна необхідність. Нині ж Швейцарія посідає перше міс-

це в Європі за споживанням органічних продуктів на душу населення, а частка сертифікованих площ органічних угідь від загальної корисної площі в нашій країні становить 11%.

Однак ще раз хочу наголосити, що у Швейцарії виробництво органічної продукції розпочалося без державної підтримки: спочатку діяла Асоціація сільгоспвиробників, а вже потім почали надходити субсидії фермерам від держави.

Значний внесок здійснює Швейцарія до розвитку органічного сільського господарства в Україні. Швейцарсько-українська співпраця розпочалася у 2000 році, але особливої інтенсивності вона набула з 2002 року, коли почали активно діяти різноманітні програми з розвитку органічного сільського господарства у рамках українсько-швейцарського партнерства. У 2005 році було започатковано новий проект з багатьма партнерами та спільно з Національною асоціацією сільськогосподарських дорадчих служб України. Сподіваюся, що робота наша буде плідною і сприятиме значному поширенню органічного виробництва в Україні. А працювати є над чим, бо в Україні ми стикнулися з браком законодавства з органічного сільського виробництва та широкої інформації з цього питання, а також із браком мережі сільгоспвиробників органічної продукції. Тож роботи вистачить для всіх.

Урс Нігглі, віце-президент Міжнародної Федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM), директор дослідного інституту органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія), зупинився докладніше на перевагах органічного сільського господарства над традиційним. Зокрема, він наголосив, що органічне виробництво – це, насамперед, здорова їжа для людей, яка, до того ж, має кращий смак і не містить шкідливих добавок. Окрім того, в органічному землеробстві існує повна відмова від пестицидів, тоді як у традиційному регулярно використовують близько 330 пестицидів. Згідно з органічними стандартами генетично модифіковані культури, інгредієнти та корм для худоби повністю заборонені в органічному сільському господарстві. Забороняється також використання антибіотиків та добавок, які регулярно додають до корму тварин, аби прискорити їхній ріст. А ще органічне сільське господарство – це високі стандарти продукції та поліпшення екології довкілля, тож за ним майбутнє.

Якщо ж говорити про зміну клімату на нашій планеті, яка очікується у недалекому майбутньому, то й тут можна сміливо стверджувати, що органічне виробництво краще пристосується до нових умов. Для прикладу нагадаю присутнім, що при органічному виробництві дуже ефективно й раціонально використовуються ресурси. Зокрема, воно має значні переваги щодо родючості ґрунтів. А оскільки в майбутньому через зміну клімату на значних територіях нашої планети очікується велика кількість опадів, то надзвичайно цінними для сільського господарства будуть саме ті ґрунти, які зможуть протистояти паводкам та ерозії, а це – органічні ґрунти.

Ще одна нагальна проблема, яку необхідно вирішити людству – нагодувати всіх людей на Землі. І тут органічне виробництво також може стати у пригоді, бо є цікавим варіантом для підтримки діяльності малих господарств. Бо, на жаль, природні властивості ґрунтів не безмежні. Згідно з твердженням вчених, з різних причини у світі було втрачено близько 2 млрд. га сільськогосподарських ґрунтів. Лише у США втрачено близько 20% ґрунтів через інтенсивне сільське господарство. Тож прийшов час робити висновки і спільно діяти науковцям і сільгоспвиробникам усього світу. Саме тому нині практично в усіх країнах спостерігається значне зростання органічних господарств та збільшення споживання органічної продукції, зокрема на Європейському ринку. Причому за останні роки частка європейських земель, переведених на органічне землеробство, значно зросла.

Однак виникає питання: якщо переваги органічного господарства такі переконливі, чому ж тоді темпи екологізації виробництва, зокрема у Європі, залишаються ще доволі низькими? Слід визнати, що органічне виробництво на сьогодні залишається ще доволі ризикованою технологією. Окрім того, інколи однобічність розвитку органічного агровиробництва призводить до того, що виробники не отримують достатнього зиску від виробництва такої продукції. Та потрібно сказати, що Україна нині має великий потенціал для розвитку органічного сільського господарства на своїх територіях, зокрема українські виробники використовують у 4 рази менше міндобрив, пестицидів та інших хімікатів, ніж у країнах з інтенсивнішим сільгоспвиробництвом. Тож органічне сільське господарство може сприяти вирішенню низки актуальних проблем, які існують в аграрному виробництві України та її сільських районах.

Однак в Україні ще не достатньо проведено досліджень з цього приводу, потрібно також активізувати роботу дорадчих служб, які мають надавати різноманітні консультативні послуги сільгоспвиробникам, що займаються органічним господарством. Потрібно вкласти більше праці, бо органічне господарство – це доволі трудомісткий вид сільського господарства. А ще потрібна мотивація (зокрема фінансова), для фермерів, щоб заохотити їх займатися таким виробництвом.

Анджей Диха, заступник Міністра сільського господарства та розвитку села (Польща), розповів учасникам круглого столу про досвід Польщі у законодавчому забезпеченні та інспекційній системі щодо розвитку органічного сільського господарства. Зокрема, він зазначив, що завдяки субсидуванню з бюджету Європейського Союзу аграрне виробництво в Польщі наразі є однією з найрентабельніших галузей. У кожен гектар польських сільськогосподарських угідь Євросоюз вклав щонайменше 125 євро безпосередніх субсидій, не рахуючи надбавок за несприятливість умов для ведення сільського господарства, на модернізацію техніки тощо.

Нині актуальні перспективні плани з органічного виробництва у Польщі розроблені на 2007–2013 рр. Значна увага в цих проектах приділяється системі контролю, економічним питанням та рекламі.

Турбуючись про здоров'я майбутніх поколінь, у Польщі планують постачати органічні продукти до шкільних їдалень та дитячих лікарень. Варто також зауважити, що в Польщі діє заборона на ГМО. Тому польські продукти – здорові та екологічні, вони відповідають найвищим стандартам ЄС.

Однак Анджей Диха зазначив, що органічне виробництво – це не тільки екологічно чисті продукти, а й можливість створення нових ринків, великий потенціал для розвитку органічного виробництва в країні. Розуміючи це, у Міністерстві сільського господарства та розвитку села Польщі планують усувати будь-які інституційні перешкоди і створювати добрий клімат для торгівлі.

Для нас важливо, щоб наше сільське господарство функціонувало в рамках Спільної Європейської аграрної політи-

ки. Тому головним завданням уряду є гарантувати польським фермерам ті самі умови господарювання і конкуренції в Польщі, які мають фермери інших країн.

Насамкінець він наголосив, що щиро вірить у те, що Україна дуже швидко стане членом ЄС і перед нею відкриються нові перспективи для співробітництва і розвитку в цьому напрямку. Однак на відміну від Польщі, у нашій країні на сьогодні ще немає законодавчого забезпечення для розвитку органічного сільського господарства і про це слід подбати всім причетним до цього владним структурам.

Ірші Урбан, заступник Міністра сільського господарства Чеської Республіки, розповів про політику Чехії щодо підтримки органічного сільського господарства в країні.

Історія органічного землеробства в Чехії розпочалася з 1989 року. Започаткувала його, як і у Швейцарії, Асоціація фермерів, які прагнули підвищити попит на свою продукцію, зробити її конкурентоспроможною, поліпшити екологічний стан своїх угідь та розв'язати чимало інших проблем. У 1991–1993 рр. фермери та переробники сільгосппродукції почали отримувати перші субсидії від держави. Однак постало інше питання – потрібно було організувати ринок. До розв'язання проблеми долучилися відповідні владні структури, громадські організації та фермерські асоціації.

Слід зазначити, що з 1998 року значно поліпшилася державна підтримка сільгоспвиробників органічної продукції, а з 2004 року ми переживаємо справжній бум розвитку цього виду сільського господарства. Так, значно підвищилася якість такої продукції, збільшилися площі під органічним виробництвом. Нині 8% сільськогосподарської продукції у Чехії є органічною.

Надзвичайно важливе питання, про яке вже йшла мова, – це сертифікація органічної продукції. Раніше, коли Чехія ще не була членом ЄС, європейські країни вже визнали нашу систему сертифікації, тож ми могли імпортувати до цих країн свою сільгосппродукцію. Нині у Чеській Республіці існує три види сертифікації: ми підтримуємо національний логотип та європейські. Як і в Польщі, у нас широко застосовується маркування Євросоюзу, однак у нашої країни-сусідки немає національного логотипу, визнаного в ЄС, на відміну від Чехії.

Хочу наголосити, що чеське органічне виробництво спочатку було зорієнтоване на екологічне довкілля, а нині ми взяли курс на експорт органічних продуктів. І хоча в сільському господарстві Чехії ще досить активно застосовують різноманітні мінеральні добрива та хімічні сполуки, але ми намагаємося показати фермерам переваги органічного землеробства і переконати їх у необхідності переходу на нові перспективні технології. Тим більше, що ми зобов'язані дотримуватися норм ЄС. За це фермери, які займаються екологічно чистим землеробством, отримують прямі субсидії та вигідні кредити.

Докладніше розповім про самі субсидії. Так, для органічних сільських господарств вони становлять 155 євро на 1 га орної землі. Як премії фермери, що займаються виробництвом органічної продукції, отримують по 189 євро на 1 га пасовищ. А щоб була, так би мовити, мотивація для роботи, вони отримують на ведення рослинництва, садівництва, виноградарства по 850 євро на 1 га. Діють окремі пільги для молодих фермерів.

І ще одне важливе питання, яке турбує працівників міністерств сільського господарства багатьох країн – як створити внутрішньонаціональний ринок біологічної продукції. Вважаю, що для цього необхідно створити сприятливі умови та надати підтримку виробникам і переробникам органічної сільгосппродукції. Адже ринок – це дуже специфічна галузь, що потребує особливої уваги держави. Без неї не буде успіху у цій справі.

Сергій Миколайович Рижук, заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин, розповів учасникам круглого столу про перспективи та потенціал України в органічному сільському господарстві. Він зазначив, що в Україні п'ять основних ґрунтово-кліматичних зон і кожна з них має свої можливості для розвитку органічного сільського господарства. Приміром, у Криму більше переваг для органічного землеробства, на Поліссі селянство повинно освоїти органічне тваринництво. Причому для цього там є всі передумови, тож зробити це можна навіть швидше, ніж розвинути органічне землеробство у Криму.

Проте ми розуміємо, наголосив С.М. Рижук, що успішний розвиток органічного сільського господарства в Україні багато в чому залежить від наявності відповідної законодавчої бази, а також інструментів підтримки і стимулювання сільгоспвиробників. Як уже повідомлялося, Закон України "Про органічне сільське господарство" пройшов перше читання у Верховній Раді. Безумовно, він потребує доопрацювання, але й потенціал у ньому закладений величезний.

Хочу сказати про атмосферу у сесійній залі Верховної Ради під час розгляду цього законопроекту. Я намагався максимально донести до всіх депутатів, навіть до тих, хто далекий від сільського господарства, його значимість та необхідність. Однак інколи ті, від кого багато що залежить, проявляють байдужість. Взяти хоча б організацію даного круглого столу. Чому саме у Міністерстві агрополітики проходить цей захід? А чому не в МОЗ чи Міністерстві екології? Де представники інших структур, які мали б узяти участь у такому заході? Адже не тільки ми з вами повинні дбати про здоров'я нації. Це проблема загальнодержавна. Органічне землеробство має бути одним з основних пріоритетів розвитку країни в цілому. І лише тоді, коли воно стане надбанням всієї нації, Україна отримає здорові продукти, екологічно чисте довкілля, нові перспективи для фермерських господарств і сільських громад та інші переваги органічного виробництва.

Однак у наших селян виникає ще чимало запитань. Зокрема, навіщо фермеру займатися органічним землеробством, якщо це не дуже вигідно, особливо на початковому етапі роботи? Скажу лише, що у погоні за валом можна втратити ряд інших переваг. Інша небезпека – обрати спрощений шлях, коли під органічним землеробством розуміють лише відмову від хімікатів.

Тож нам потрібно активізувати роботу. І я переконаний, що серед учасників круглого столу чимало фахівців, які, сподіваюся, допоможуть доопрацювати закон "Про органічне сільське господарство", визначивши правові, економічні, соціальні та організаційні основи ведення органічного сільського господарства, вимоги щодо вирощування, виробництва, перероблення, сертифікації, етикетування, перевезення, зберігання і реалізації органічної продукції та сировини. Адже політика у сфері аграрного сектору має бути далекоглядною, тільки за таких умов органічне сільське господарство матиме подальший розвиток як одна з перспективних галузей української економіки.

Записала ***О. Кисленко***

Біодинамічний

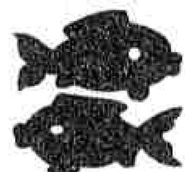
СІЧЕНЬ

Ось і почався Новий 2009-й рік... Настав січень – господар зими. За вікном – мороз, який скував землю, рипить сніг під ногами, дме крижаний вітер, дикі тварини і птахи у пошуках їжі перебираються ближче до людських осель. А у селян і дачників свої турботи, недарма ж у народі колись казали: "Січень січе та морозить, а ґазда з лісу дрова возить".

Водолій 29.12.08 (14:44) –1.01.09 (2:27)

У перші дні січня більшість селян і власників дачних ділянок відпочивають від напруженої і виснажливої праці біля землі, адже свято є свято. Однак наступні дні можна використати з користю – спланувати майбутню схему сівозміни на городі, прочитати нові випуски журналів "Дім, сад, город", "Календар садівника і городника", "Квіти України", "Виноград. Вино" та іншої спеціальної літератури, занотувати корисні поради й рецепти.

Риби 1 (2:27) – 3 (11:50)

У короткі похмурі зимові дні кімнатні рослини страждають від нестачі світла. Тому їх розміщують якомога ближче до вікон, на підвіконня ставлять найсвітлолюбніші культури. Однак під час сильних морозів вони можуть потерпати від холоду, тому деякі господарі завішують шибки прозорою плівкою, що перепиняє потік холодного повітря.

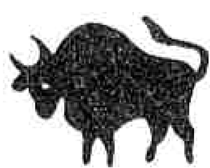
У слабоопалюваних приміщеннях рослини у морозні ночі забирають з підвіконь, а вдень ставлять назад, аби вони не страждали від нестачі світла.

Овен 3 (11:50) – 5 (17:46)
☽ Перша чверть Місяця – 4 (13:57)

Як і в інші зимові місяці, у січні слід подбати про комахоїдних птахів, які потребують нашої допомоги взимку. У розвішані в саду годівниці систематично насипають корм, особливо при ожеледях та після сильних снігопадів. У такі дні птахи не можуть знайти собі їжу і гинуть від голоду.

Регулярно перевіряють стан живців, заготовлених для весняних щеплень і живцювання, які зберігаються в підвалі або погребі. Стежать за температурою у сховищі і періодично провітрюють його. До речі, заготовити живці для весняного щеплення можна й у січні під час тимчасового потепління.

Телець 5 (17:46) – 7 (20:12)

Взимку великої шкоди молодим деревам можуть завдати зайці й миші. Ще з осені штамби таких дерев необхідно було обв'язати захисними матеріалами від зайців, а в січні під час відлиг та після сильних снігопадів потрібно ретельно втоптувати сніг у їхніх пристовбурних колах. Тоді миші не зможуть дістатися під снігом до стовбурів молодих плодових дерев і обгризти кору на них.

Проти мишей та інших гризунів застосовують також відлякуючі засоби: нафталін, креолін, м'яту, дьоготь, які розкидають навколо стовбурів дерев. Встановлюють і постійно перевіряють пастки для мишей.

Для відлякування зайців дехто з господарів обмазує штамби молодих дерев такою сумішшю: 1 відро коров'яку змішують з 1 кг розчиненого у воді свіжогашеного вапна.

Близнята 7 (20:12) – 9 (20:14)

Перевіряють, як у підвалах та погребах зберігаються овочі, заготовлені з осені. Необхідними умовами при зберіганні картоплі є відсутність світла та температура 2–5°С. Морква довго зберігається в поліетиленовому пакеті або скляній банці з кришкою, якщо перед цим її добре вимити, занурити в рожевий розчин марганцевокислого калію, а потім розкласти на чистому папері й висушити.

Щоб цибуля не загнивала під час зберігання, у цибулин обрізують денця або підпалюють їх свічкою чи на газовому пальнику. Часник добре зберігається до весни у полотняних мішечках, якщо його пересипати цибулинням, що має бактерицидні властивості, та покласти у прохолодному, сухому і без різких коливань температури місці.

Рак 9 (20:14) – 11 (19:41)
◯ Повний Місяць – 11 (5:25)

Головна турбота садівників у січні – нагромадити побільше снігу на грядках суниці та у пристовбурних колах плодових дерев і кущів. У сильні морози нагортають сніг і на штамби дерев, а за малосніжної зими – на кущі смородини, аґрусу, малини тощо. Притоптують сніг у канавках, де прикопані до весни молоді саджанці.

Після рясних снігопадів обтрушують сніг з гілок дерев, аби вони не зламалися під його вагою.

Лев 11 (19:41) – 13 (20:33)

Перевіряють наявність ємкостей для розсади. За необхідності докуповують пластикові горщики різних розмірів, горщики з пресованого торфу, пластикові підноси й касети тощо. Перед висівом насіння тару обов'язково дезінфікують.

Розморожують і пропарюють заготовлений восени ґрунт для кімнатного овочівництва. Заповнюють ним ящики та інші ємкості під розсаду та для вигонки овочевих культур. Основні компоненти субстрату для висіву насіння – торф і пісок. Потім до суміші додають невелику кількість простерилізованого ґрунту.

Діва 13 (20:33) – 16 (0:30)

Періодично перевіряють фрукти, що зберігаються у погребі. Видаляють зіпсовані й гнилі плоди.

календар

Нагадаємо, що яблука довго зберігаються міцними й свіжими, якщо протерти їх ганчіркою, змоченою у гліцерині. Тоді вони не будуть так швидко всихати. А якщо потримати плоди у рожевому розчині марганцевокислого калію, це захистить їх від гнильних бактерій.

Висівають насіння помідорів на розсаду для плівкових весняних теплиць.

Перевіряють, як на дачній ділянці укритий снігом квітник, зокрема багаторічні квіти та троянди. Якщо снігу мало, його підкидають на гряди з доріжок.

Терези 16 (0:30) – 18 (8:20)
Остання чверть Місяця – 18 (4:47)

Запаси насіння квіткових та інших культур потребують періодичної ревізії та перевірки на схожість. Адже через застаріле насіння можна згаяти час й пропустити оптимальні строки висіву. Перевіряють насіння на схожість, розкладаючи 10–20 насінин на вологому фільтрувальному папері або чистій ганчірці, змоченій у воді. Для більшості насіння температура проростання становить 18–22°С, світла не потрібно. Схожі насінини, за винятком довгопроростаючих культур (вербена та ін.), наклюнуться через 7–10 днів. Така перевірка дає змогу визначити, насіння яких культур та сортів потрібно докупити.

Скорпіон 18 (8:20) – 20 (19:30)

Після сильних вітрів оглядають грядки суниці. Якщо вітер здув з них снігове укриття, вони можуть вимерзнути, бо їхнє коріння розташоване неглибоко й без снігу легко підмерзає. Тож необхідно терміново нагорнути на них побільше снігу та додатково вкрити рослини підручними матеріалами.

На винограднику снігозатримання буде ефективнішим, якщо над укриттям виноградних кущів розкласти обрізані лози, ялинове та соснове гілля, гілки інших дерев, зрізані восени стебла ягідників і бадилля різних рослин.

Взагалі, при укриванні виноградних рослин використовують різноманітні підручні матеріали, але необхідно пам'ятати, що укриття не повинне бути герметичним – усередині має відбуватися постійний повітрообмін.

Стрілець 20 (19:30) – 23 (8:18)

Систематично перебирають цибулини і бульби квіткових культур, закладені на зберігання, і видаляють хворі. Уражені місця на них вирізують до здорової частини, зрізи присипають товченим деревним вугіллям.

Намічають план висаджування квітів на ділянці, добираючи їх за забарвленням, терміном цвітіння, формою і будовою куща, вимогами до умов вирощування.

Ще до настання заморозків зливають воду із зовнішніх водопровідних труб і діжок. Шланги для поливу зберігають у приміщенні, яке не промерзає взимку.

Козеріг 23 (8:18) – 25 (20:56)

Мороз – не перешкода зимовому щепленню плодових культур за умови, що восени ви запасли й зберегли у підвалі або погребі сіянці й підщепи, які розмножують вегетативно, та живці бажаних сортів.

Зимове щеплення виконують у теплому приміщенні способом поліпшеного копулювання. Місце щеплення обв'язують плівкою. Щепи кладуть у ящики, пересипають тирсою й витримують (стратифікують) у теплому приміщенні 2–3 тижні, потім зберігають їх за температури 0–2°С у підвалі або в снігу до весни.

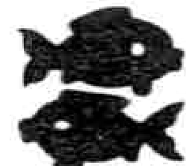

Водолій 25 (20:56) – 28 (8:12)
●Новий Місяць – 26 (9:56)

Заготовлюємо до весняного сезону гній, попіл, мінеральні добрива й препарати, необхідні для боротьби із шкідниками й хворобами різних квіткових культур.

Ще не пізно зайнятися прогріванням насіння з метою поліпшення його схожості. Для цього пакетики, мішечки, коробочки з насінням овочевих культур розміщують у безпосередній близькості від батарей системи опалення.

Перевіряють стан усіх кімнатних рослин, намагаються тримати їх у чистоті, видаляючи сухі листочки і періодично розпушуючи поверхневий шар ґрунту в горщиках. Вода для поливу має бути кімнатної температури, відстояна та чиста.

Риби 28 (8:12) – 30 (17:25)

Перевіряють, наскільки міцно підв'язані троянди, що ростуть на опорах, а також, чи не видавило морозом висаджені восени кущі й штамбові троянди. За необхідності ущільнюють ґрунт навколо коріння.

Якщо дозволяє погода, можна зайнятися підготовкою клумб під садіння квітів у березні. Температуру в теплицях з горщечковими трояндами підтримують на рівні 4–7°С.

Овен 30 (17:25) – 2.02 (0:09)

Наприкінці січня готують для лютневих строків вигонки цибулинні культури – тюльпани, нарциси й гіацинти. Якщо їх укорінювали в погребі, ящики з цибулинами тюльпанів заносять на 3–4 дні до темного приміщення з температурою повітря +15°С, нарцисів – до світлого з температурою повітря +10°С, гіацинтів – у темне місце з температурою повітря +22°С і поступово, протягом п'яти днів привчають до світла.

У першу добу цибулини не поливають. Вигонка буде успішною лише в тому випадку, якщо цибулини добре вкоренилися (у щілинах ящиків помітне коріння), а паростки досягли висоти 5–7 см у тюльпанів, 10 – у нарцисів, 8–10 см – у гіацинтів. У нижній частині паростків має прощупуватися бутон.

Центр послуг "Дім, сад, город" пропонує післяплатою:

Спеціальна пропозиція для читачів! Для бажаючих детальніше ознайомитись з журналами видавництва "Дім, сад, город" пропонуємо комплект з 10 різних видань.

Комплект допоможе вам вибрати журнали для передплати. У кожному комплекті – подарунок. Ціна – 15 грн.

Добірки журналів: "Дім, сад; город" 2005, 2006 р. та ін. – по 20 грн.; **"Квіти України"** – 2001–2004 рр. – 5 шт. – 20 грн.; "Квіти України" – 2005 р., 5 шт. – 25 грн.; "Квіти України" – 2006 р., 6 шт. – 30 грн.; "Квіти України", 2007 р, 6 шт – 40 грн.; "Квіти України", 2008 р, № 1,2,3,4,5 (з календарем) – по 8 грн.; **"Чумацький шлях"** та **"Туризм сільський зелений"** (каталоги), 10 шт. – 20 грн.; **"Виноград. Вино"**, 10 шт. – 30 грн.; **"Будьмо здорові"**, 10 шт. – 15 грн.; **"Пасіка"**, 10 шт. – 15 грн.; **"Яблунька"**, 10 шт. – 18 грн.; **"Розмальовки "Чарівна казка"**, 5 шт. – 5 грн.;

Книги садівництва, городництва та ін.: "Алича великоплідна", "Розмножування плодових і ягідних культур", "Лимонник та актинідія", "Малина", "Смородина, порічки", "Персик біля дому", "Суниця", "Аґрус", "Айва", "Яблуня", "Черешня", "Вирощування саджанців. Поради початківцям", "Захист саду", "Вирощування ківі в Україні", "Обліпиха", "Знай наших", "З урожаї на рік", "Новосели на городі та в саду", "Пряно-лікарські рослини" , "Помідори", "Груша", "Груша. Агротехніка", "Прибутковий сад. Поради фахівців" – по 3 грн.; "100 пісень Вадима Крищенка" – 5 грн.; Українські народні пісні – 5 грн.; "Сонник" – 1 грн.; "Листопадні магнолії" – 20 грн.

Із серії "Бібліотека квітникаря": "Паркові троянди", "Іриси", "Магнолії", "Клематиси", "Однорічні рослини", "Водойма в саду", "Ліани в саду", "Сукулентні рослини" (2 книги), "Квітник без шкідників та хвороб", "Гладіолуси", "Гемерокаліси", "Кімнатні рослини", "Рододендрони", "Вічнозелені рододендрони", "Бузок", "Дрібноцибулинні рослини", "Хризантеми", "Айстри", "Лілії", "Старовинні парки Київщини", "Старовинні парки Чернігівщини", "Тюльпани", "Хвойні дерева та кущі", "Розмноження хвойних рослин", "Дельфініум", "Пасифлора", "Жоржини"; "Рослини для сухих букетів"; "Живоплоти, боскети, лабіринти", "Середньовічний сад. Минуле і сучасне" "Газонні та декоративні трави". Ціна одного примірника – 3 грн.

"Глоксинії" – 3,50 грн.; "Красивоквітуючі геснерієві (сенполії, глоксинії та ін..)" – 5 грн.;

"Листопадні дерева, кущі, ліани" – 5 грн.

Із серії виноградарства та виноробства: "Ода вина", "Поради майстра виноградарям-початківцям", "Операції на виноградному кущі", "Виноград, вино. На здоров'я", "Виноград на дачі", "Виноград на шатровій шпалері", "Якісні та здорові вина" . Ціна одного примірника – 3 грн.; "Обоазцовьй виноградник" – (2 книга) – по 3 грн. 50 коп.; В. Крайнов "Виноград. Селекционная инициатива" – 14 грн.

Книги з питань здоров'я: Є. Поліщук "Дивосил.Застереження допитливого лікаря", О. Світко "Мед смакує і лікує", "Здоров'я з вулика", "Календар травника", "Травы в вашем доме", "Малюки від народження до року", "Не бійтеся дієти. Протисклеротична", "Не бійтеся дієти. Діабет" – по 3 гри.

Із серії "Домашня ферма": "Кури", "Гуси", "Качки", "Індики", "Перепелиці", "Цесарки", "Кролі", "Вівці", "Нутрії". Ціна – 3 грн.

Із серії "Пасіка": М. Михалевич ,.Оздоровлення бджіл без медикаментів". Ціна – 2,80 грн.; Б. Охотський "Пчелы-целители", "Календар пасічника", "Здоров;я з вулика", О. Світко "Мед смакує і лікує" – 3 грн.; "Деревні медоноси та пилконоси України (літні, осінні та весняні), 2 книги – по 5 грн.

Книги: Каталоги І. Хороша, "Іриси 2006 та 2007рр." – 16 грн.; "Іриси 2008" – 15 грн; "Троянди фірми "Мейян – 50 грн.(в ціну включена вартість пересилки); Хессайон "Все о комнатных растениях" – 40 грн.", "Все для сада своими руками" – 38грн.; "Все о розах" – 40 грн.; Е. Рубцова "Сад роз", подарункове видання –120 грн.; "Освоение дачного участка", 160 стр. – 35 грн.; "Большая энциклопедия пчеловода" (Практические советы профессионала), 445 стр. – 85 грн.; В. Курбатов "Всеобщая история ландшафтного искусства" (Сады и парки мира), 735 стр. – 150 грн

Подарункове видання. І. Родічкін, О. Родічкіна "Старовинні маєтки України", 2005 р. Повно і всебічно розглядається історія розвитку старовинних маєтків і садиб, садів і парків на території України. Книга знайомить читачів як з широковідомими маєтками та парками України, так і тими, що не збереглися до нашого часу, але мають велику історичну цінність. 384 стр., багато ілюстрована. Ціна – 500 грн. (тільки за передоплатою).

Насіння трав, овочів, квітів, добрива. Виробники Україна, Голландія, Італія, Франція, Японія

НОВЕ! **Професійне насіння квітів КІТАГТО, Японія**

Примула гібридна акауліс: серія Магнат рожева, 100 нас. – 55 грн.; серія Кайзер, кольори кармінова, густорожева, бордо, синій (100 нас.) – 55 грн.; серія Арктика, кольори рожевий, голубий, малиновий з білою серединою (100 нас.) – 98 грн.; серія Фреско, махрова, суміш кольорів (100 нас.) – 140 грн. Усі серії придатні для вирощування у відкритому грунті.

Бальзамін гібридний серія Кармен, великоквітковий, махровий, пурпурний, рожевий (100 нас.) – 40 грн.;

Пеларгонія зональна F_1, Салют Стар, вишневий, рожевий, суміш (100 нас.) – 160 грн.;

Насіння декоративних трав з колекції Національного ботанічного саду НАН України.

Багаторічники: перлівка висока фіолетова, перлівка висока біла, пенісетум, пенісетум волосатий колосняк пі-

щаний, трясунка середня, міскантус, ковила найкрасивіша, ковила українська, ковила волосоподібна, ячмінь гривастий;

однорічники: пайза хлібна, чумиза, бусенник, мишій персидський , мишій довгоколосковий, ламаркія, канаркова трава мала, пенісетум сизий, просо колосовидне, трясунка велика.

Ціна одного пакета – 2 грн.

Газонні трави: "Королівський сад", – суміш низькорослих високоякісних холодо- та посухостійких трав, які повільно ростуть, 100 г – 7 грн.; "Смерканок" – трава для затінку, 100 г – 7 грн.; "Спортивне змагання" – зносостійка трава, 100 г – 7 грн.; "Спортклуб" – трава для спорту, 100 г – 7 грн.;

"Англійський газон" – травосуміш для саду, 100 г 7 грн.; мітлиця повзуча 100 г – 25 грн.; конюшина низькоросла Ліфлекс 100 г – 20 грн.

Можливе формування в більших упаковках.

Набори насіння:квітів та овочів (10 овочів + 10 квітів) – 15 грн.; набір **городника** (Голландія) 15 грн.; **айстр** на зріз (10 сортів) – 10 грн.; **декоративних трав** (10 шт.) – 15 грн; квітів **для букетів та на зріз** (10 шт.. – 10 грн.

Насіння кімнатних рослин: гербера – 10 грн.; пальма (5 нас.) – 5 грн.; стреліція "Райський птах" – 13 грн.; гіпоестес Конфеті компакт рожевий, карміново-червоний, білий з зеленими прожилками. Декоративна компактна рослина для озеленення та як кімнатна горщикова культура, у вирощуванні невибаглива, можливе вирощування цілорічно (8–10 тижнів), висота рослин 12–20 см (10 нас.). Ціна – 3 грн. **колеус** (0,25 г) – 5 грн.; **бегонія вічноквітуюча** Інфрачервона, рожева (10 нас.) – 3 грн.; Амбасадор коралова; рожева, скарлет та суміш, для озеленення та як горщикова культура (10 нас.). Ціна одного пакета – 3 грн.; **бегонія бульбова** Фортуна персикова з рожевим відтінком, рожева, жовта, яскраво-рожева та суміш кольорів, квітки густомахрові, прекрасна горщикова рослина (пакети по 10 нас.). Ціна одного пакета 6 грн.; **пеларгонія** зональна, кольори суміш – 6 грн.; **циперус** (0,01 г) – 6 грн.; кактуси (суміш) – 6 грн.; торенія Фурньє Літл Кіс. Дуже красива компактна рослина (25см) з квітами, схожими на дзвоники (3 см). Кольори синьо-білі, бордово-білі, суміш. (10 нас.). Ціна – 4 грн.

Насіння квітів: кермек виїмчастий, кольори голубий, жовтий, рожевий , білий, синій (0,2 г) – 5 грн.; **сальпіглосис** виїмчастий "Імператор" (0,05 г) – 5 грн.; **багаторічні низькорослі дзвоники** напівмахрові (Platycodon grandiflorus) голубий, білий та лавандовий, для відкритого грунту та як горщикова культура, кущі компактні, квітує увесь теплий сезон (10 нас.) – 4 грн.; **братки** великоквіткові, кольори білі, жовті, червоні, рожеві, сині, фіолетові, суміш (0.25 г) – 6 грн.; **колеус**, суміш (2 г) – 6 грн.; **айстри** бордюрні низькорослі, кольори червона, синя, біла, фіолетова, рожева – 5 грн.

Овочі: перець Ріг Бика, ранній, суміш кольорів та червоний (15 г) – 6 грн.; **гіркий** Каін (1,5 г) – 6 грн.; **помідори:** низькорослі Сан-Марцано, сливка рання (1,5 г) – 6 грн.; великі круглі для їжі та переробки Сан П'єтро (15 г) – 6 грн.; Чері F_1 маленькі, для консервації, солодкі – 13 грн; **капуста цвітна:** Тардіво ді Фано, середня (2 г) – 6 грн.; Снігова Куля, середня (2 г) – 6 грн.; **баклажани:** Флорентійський, округлий (2,2 г) – 6 грн. Римський, довгий (2,2 г) – 6 грн,; Сфумата ді Роса, округлий, світло-фіолетовий, середньоранній (2,2 г) – 6 грн.; Боніка F_1, ранній, овальний (0,25 г) – 4 грн.; Фрама F_1, ранній, довгий (0,2 г) – 4 грн.; цибуля ріпчаста Біла червнева, середня, салатна (4 г) – 6 грн.; Денсіті 4, золотиста, середня, універсальна (4 г) – 6 грн.; Пармська золотиста, велика, кругла, пізня (4 г) – 6 грн.; Техас Грано 502 золотиста, рання (3 г) – 6 грн.; Росса ді Тоскана червона, для зберігання (3,3 г) – 6 грн.; Ред Барон середньорання, округла, червона, високі смакові якості (1 г) – 4 грн.; Тамара F_1 золотиста, для зберігання (1 г) – 4 грн.; **кабачки:** Діамант F_1, ранній гібрид , темно-зелений, універсальний, високотоварний (4,5 г) – 12 грн, селера – 4 грн.

Добрива для квітів та рослин фірми "Агресоль", Польща

Рододендронів та азалій 200 г – 22 грн. кімнатних рослин (200 г) – 5 грн.; петуній (200г) – 25 грн; сурфіній (200г) – 25 грн.

Саджанці ожини великоплідної Торнфрі (3 шт.) – 15 грн. (осінь, весна, літо).

Фурнітура для квіткового бізнесу та флористики:

стрічка декоративна шириною 2 см/100 м, кольори різні – 10 грн.; блискуча (лазер), з золотими смужками різних кольорів – 12 грн.; в бобінах 1 см/100, кольори різні з золотою смужкою – 12 грн.;

пакети конусоподібні для упаковки квітів (метал+малюнок), 1 упаковка – 100 шт.– 30 грн.;

листи для обгортання квітів, букетів, 80 х 60 см з малюнком, 50 шт. – 30 грн.;

рулони 25м, тоновані з каймою або малюнком – 30 грн.; лазер (10м) – 28 грн.;

серветки для декорування букетів, діаметр 20 см, блискучі 1 упаковка –100 шт. – 12 грн.; діаметр 50 см, 100 шт., прозорі та блискучі – 30 грн.

Нове! Сітка для декорування букетів, подарунків (9 м), різних кольорів – 30 грн.;

Флізілін (9м), кольори різні – 30 грн.

Блискуча **декоративна присипка**, кольори різні 1 упак – 10 грн.

Оаза для квіткових композицій – 6 грн.

Школа вишивання

Набори схем вишивок ікон (5 шт.)

1. Спас Нерукотворний, Микола Чудотворець, Божої Матері "Поклич на примирення, Божої Матері Почаївської, Образ Преподобної Богородиці "Знамення".

2. Спаситель у терновому вінку, Божої Матері Семистрільної, Божої Матері Скоропослушниці, Богородиці Казанської, Образ Преподобної Богородиці "Замилування".

3. Богородиці Іверської, Божої Матері "Духмяний цвіт", Богородиці Козельщанської, Божої Матері "Неупиваемая чаша", Божої Матері "Справлення за загиблими".

4. Богородиці Скоропослушниці (варіант 2), Божої Матері Володимирської, Богородиці Донської, Святих Апостолів Петра та Павла, Святої мучениці Тетяни, Святої Анастасії (допомагає у шлюбі).

5. **Нове!** Богородиці Жировицької, Андрій Первозванний, "Отрада и утешение", Богородиці "Достойно єсть", Богородиці "Троеручица" .

6. **Нове!** Богородиці Крітської, Апостол Павло; Апостол Петро, Цілитель Пантелеймон; Богородиця "Леушинська".

7. **Нове**! Св. Євангеліст Іоан Богослов, Св. Євангеліст Лука, Св. Євангеліст Марко, Св. Євангеліст Матвій, Одигітрія Провідниця (оберігає в мандрах та спасає в дорозі).

Набори схем рушників (по 5 шт.)

8. Весільних 8. Подарункових. 9. Святкових.

10. **5 схем:** серветка до Великодня, доріжка на стіл, чоловіча (хлоп'яча) сорочка з викройкою, скатертина, рушник.

11. **5 схем картин з квітами:** троянди, соняшники, незабудки, маки, ромашки та ін.

12. **5 схем натюрмортів** з фруктами та квітами (дуже красиві).

13. **5 схем красивих пейзажних** картин (природа).

14. **5 схем нарядних наволочок для диванних подушок, 2 варіанти.**

15. **5 схем скатертин.**

16. **5 схем картин "Найкрасивіші куточки світу".**

17. **4 схеми: жіноча блуза (2 шт.), чоловіча сорочка з викройкою, хлоп'яча сорочка з викройкою.**

18. **Нове! Настільні серветки, диванна подушка, скатертина, рушник, доріжка на стіл.**

19. **5 схем нарядних подарункових скатертин на стіл.**

Ціна наборів – 25 грн. Для тих, хто замовляє 3 набори, одна схема в подарунок.

20. **НОВЕ! <u>Детальні схеми</u> для вишивок з наборів:** пейзажні картини – Перший сніг", "Осінь", "Весна" – по 5 грн.; "Три ангели" – 8 грн.; картини "Різдвяний вінок", "Зимовий пейзаж", "Різдвяний вечір" – по 10 грн.; панно "Дівчина в шляпі з квітами" – 20 грн.; "Японка" – 20 грн.; "Дівчинка-весна" – 15 грн.; картина "Букет квітів" – 20 грн; "Букет лісових квітів" – 20 грн.; "Хризантеми" (в японському стилі) – 20 грн.;

"Іриси" – 20 грн.; "Букет півоній" – 20 грн.; "Осінній букет" – 20 грн.; настінні картини "Квіти", "Примули" (можна використати для диванних подушок) – по 15 грн.;

картини "Рожеві тюльпани" – 15 грн.; панно "Квітковий вінок у вигляді серця" (прекрасний подарунок до дня Закоханих) – 20 грн.; настінні художні картини з робіт голландських майстрів "Квіти" Ян ван Хеймус із колекції Ермітажу, Букет квітів по 25 гри.; схеми ікон: "Святе сімейство", "Георгій Переможець", "Богородиця Єрусалимська", "Христос", "Богородиця Казанська" (перша назва Вишгородська), Богородиця з ангелами – по 20 грн.

<u>Умови пересилки.</u> Для оформлення замовлення необхідно написати потрібні вам набори та перелік. Витрати за пересилку фіксовані залежно від вартості замовлення. Розрахунки зроблені згідно з державними поштовими розцінками. Якщо вартість замовлення становить від 5 до 10 грн., то вартість пересилки + 7 грн.; 11–15 гри. + 7,50 гри.; 16–20 грн. + 8 грн.; 21–30 грн. + 9 грн.; 30–35 грн. + 9,50 грн.; 35–50 грн. + 13 грн.; 51–60 грн. + 15 грн.; 61–80 грн. + 25 грн., 80–100 грн. + 30 грн. Гроші наперед і в конвертах не висилайте. Чітко пишіть повну адресу з індексом, прізвище, ім'я, по батькові. Замовлення надсилайте за адресою: п/с 208, ЦП "ДСГ", м. Київ-2, 02002

Пропоную...

...**кролі** великих елітних порід, багатоплідні (австрійської, словацької селекції).

Володимир Федорович Гордієнко,
м. Вінниця,
тел. 8 (097) 308-20-95

...високоврожайну смачну картоплю.

Володимир Іванович Петренко,
с. Березова Лука,
Гадяцький р-н,
Полтавська обл., 37342,
тел. 8 (067) 707-37-40

...**гладіолуси.** Чудовий фотокаталог у вашому конверті.

М.В. Левчук,
а/с 272, м. Южноукраїнськ,
Миколаївська обл., 55001

...троянди, тюльпани, нарциси. Замовляйте безкоштовний великий кольоровий каталог по телефону або письмово.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай,
Крим, 98403,
тел. 8 (06554) 422-77, 443-98

...шиншили дорослі і молодняк.

смт Голованівськ,
тел. 8 (050) 98-205-90

...**лебеді:** чорні, чорноші; **декоративні качки:** мандаринки, каролінки, огарі, казарки; **павичі:** індійські, білі, чорнокрилі; **фазани;** молодняк **порід курей:** кохінхін, чорний, голубий; брама: темна, світла, золотиста, куріпчаста; орпінгтон: чорний, жовтий; юрловські – голосисті, італійські срібні, цесарки.

Сергій Миколайович Гезун,
вул. Шевченка, 162-а,
с. Родниківка, Уманський р-н,
Черкаська обл., 20300,
тел. 8 (050) 38-38-288

...велику колекцію новітніх сортів картоплі світової селекції. Найвищі репродукції, розмноження на півночі України. Посилки 6–10 кг. Підписаний конверт – каталог.

Костянтин Юрійович Давидовський,
просп. Корольова, 2-в, кв. 64, м. Київ, 03134,
тел. 8 (044) 402-58-00, 8 (066) 212-99-70,
E-mail: kd56@rambler.ru

...чистопородних поросят породи мангал та корейських.

Тел. 8(096) 930-44-26, 8 (0522) 37-47-77

...чистопородних травоїдних поросят породи мангал.

Волинська обл.,
тел. 8 (097) 640-73-15, 8 (03352) 96-3-35

...саджанці: декоративних кущів, хвойних, плодових (чорниця, журавлина – рос. клюква, брусниця, хурма, ківі, гранат), оранжерейних (фейхоа, кавове дерево, гуайява, лимон, мандарин, апельсин, цитрон, бергамот). Іриси, лілійники, німфеї та ін.

С.В. Тимофєєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018

...насіння суперурожайних іспанських і кращих колекційних сортів помідорів, перцю, стевії медової, лікарських рослин з рецептами та ін. Конверт – каталог.

П.М. Олексюк,
вул. Київська, 12/188, м. Тернопіль, 46023

...картоплю новітніх сортів: Кенгуру, Гарант, Ароза (90).

Ніна Костишина,
с. Стрижівка, Любарський р-н,
Житомирська обл.,
тел. 8 (097) 805-02-59

... сортову картоплю, новинки та суперновинки 2008 року. Конверт – каталог.

С.А. Пилипков,
с. Ковтунове, Шосткинський р-н,
Сумська обл., 41122,
тел. 8 (05449) 33-4-39, 8 (095) 9322747

...ПП "Трояндова республіка" пропонує саджанці троянд усіх груп (колекція 400 сортів-призерів), сіянці шипшини, дерева, кущі, живці троянд. Самовивіз. Ціна договірна.

Одеська обл.,
тел. 8 (04855) 66-331, 8 (097) 275-24-22

...насіння помідорів (100), солодкого перцю (15), баклажанів (6), садивну картоплю (55); саджанці смородини (30), порічок (17), агрусу (20), малини (17), коренебруньки канн (11), цибулини лілій. Конверт – каталог.

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, Прилуки,
Чернігівська обл., 17502

...конструкцію (опис, креслення) роторного котла опалення будинку (15 грн.) і майже безкоштовне опалення (10 грн.).

а/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...насіння та саджанці карликової мурайї. Конверт – кольоровий фотокаталог.

С.Ю. Рябов,
а/с 9, м. Пирятин, Полтавська обл., 37000

... каталог насіння: ківі, арахісу, елеутерококу, безвусої суниці, помідорів, огірків, малини, ожини, саджанців: будлеї, жимолості, тамарикса, спіреї, троянд...

Олег Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27,
м. Козятин, Вінницька обл., 22100

... насіння і саджанці звичайних, нових, рідкісних культур та квітів з власної колекції. Конверт з марками на 1 грн. 45 коп. – об'ємний каталог.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці,
Вінницький р-н,
Вінницька обл., 23242

... кролівникам: креслення міні-ферми Михайлова, методика вирощування кролів-акселератів на комп'ютерному диску. Ціна 60 грн. Одержання – післяплатою.

В.І. Пашко,
вул. Леніна, 22, кв. 24,
смт Куйбишеве,
Запорізька обл., 71000

... насіння арахісу, момордики, люфи, ангурії, трихозанту, кунжуту.

В.В. Олексенко,
с. Пляківка, Кам'янський р-н, Черкаська обл., 20812,
тел. 8 (063) 178-49-77

... високоякісний садивний матеріал винограду з колекції понад 150 сортів, є новинки, можливий гурт. Два пробні саджанці популярних Аркадії та Кодрянки з витратами на пересилку – 25 грн.!

Засоби захисту та стимулятори (гетероауксин, гіберелін тощо). Конверт – каталог.

Володимир Костянтинович Мерцалов,
а/с 1 – Тандем, м. Оріхів-2, Запорізька обл., 70502,
тел. 8 (06141) 420-10

... насіння найкращих світових сортосерій айстр, інших квітів, овочевих, лікарських рослин, у т.ч. стевії медової з гарантованою новою технологією вирощування. Конверт – каталог.

Кирило Платонович Гресь,
с. Нововоскресенка, Веселинівський р-н,
Миколаївська обл., 57025,
тел. 8 (05163) 24-7-83

...високоврожайну картоплю – Тайфун, Пікассо, Моллі, Беллароза та ін. Конверт – каталог.

А.П. Мацібура,
пр-кт Маяковського, 55, кв. 12, м. Київ, 02222,
тел. 8 (044) 515-14-32, 8 (098) 95-29-858

...цибулини гладіолусів. Конверт – кольоровий каталог.

В.І. Пилипенко,
вул. Молодіжна, 14, с. Калайдинці, Лубенський р-н,
Полтавська обл., 37525

...іриси (500 сортів), лілійники (100).

Каталоги висилаю поштою у ваших конвертах, розміщую на сайті www.sadcvetov.kiev.ua, та CD-дисках вартістю 35 грн. (1800 фото).

Людмила Василівна Трошкіна,
а/с 21, м. Васильків-6, Київська обл., 08606,
тел. 8 (067) 952-37-32, 8 (04471) 2-24-95

... сорти суниці від суперранніх до суперпізніх. Промислові сорти малини. Ожину. Смородину. Агрус. Конверт – каталог.

О.А. Крохмаль,
с. Соснівка, Олександрівський р-н,
Кіровоградська обл., 27322

... цибулини гладіолусів.

Л.Х. Березовська,
с. Топчине, Магдалинівський р-н,
Дніпропетровська обл., 51132,
тел. 8 (067) 713-01-22 після 18.00

... великий вибір насіння: помідорів, перцю, баклажанів, однорічних квітів та ін. Конверт – каталог.

В.В. Паранчук,
пл. Меліораторів, 4, кв. 36, смт Брилівка,
Херсонська обл., 75143

... картоплю тільки найновіших, найврожайніших, найсмачніших сортів української та зарубіжної селекції. Всі пройшли найсуворіший відбір і вирощені на півночі України з весняного та літнього садіння. Реалізація поштою та на місці гуртом і вроздріб. Смородину, малину, квасолю та ін.

О.П. Іллющенко,
а/с 61, м. Прилуки,
Чернігівська обл., 17500,
тел. 8 (066) 712-06-90

... перспективні, високоврожайні, холодостійкі, самозапильні помідори (90), перець (10), огірки (5), ін. (30).

В.І. Никитенко,
вул. Шевченка, 34, кв. 9, м. Тетіїв,
Київська обл., 09800

... квіти: жоржини, лілії, іриси, гладіолуси, тюльпани, нарциси, крокуси. Велика колекція. Безкоштовно вишлемо чудовий кольоровий фотокаталог. Від вас – підписаний конверт.

В.А. Головко,
вул. Потьомкіна, 45, с. Олексіївка,
Арбузинський р-н,
Миколаївська обл., 55333

... реалізую саджанці Гінкго (опис див. “ДСГ” № 2, № 3 за 2008 р.) і сухе подрібнене листя гінкго для настоянки. Конверт – каталог.

Анатолій Терещук,
вул. М.Вовчка, 2, кв. 1, м. Рівне, 33014

... цибулини лілій: ОТ – гібриди, ЛО – гібриди, ЛА – гібриди, азіати, орієнтали на зріз, озеленення, вигонку. Новинки, якість. Конверт – каталог.

Лідія Володимирівна Петрусенко-Касимова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби,
Ковельський р-н, Волинська обл., 45070

... гливу, опеньки, шиї-таке + технологія вирощування грибів на пеньках дерев. Конверт – каталог.

Р.С. Биков,
а/с 9, м. Пирятин, Полтавська обл., 37000

... насіння овочів, квітів, лікарських і екзотичних рослин. Конверт – кольоровий фотокаталог.

С.А. Рябова,
а/с 50, м. Українка, Київська обл., 08720

... саджанці, чубуки винограду. Каталог.

Ю.В. Дворовенко,
вул. Гурамішвілі, 11– 80, м. Карлівка,
Полтавська обл., 39500

... гладіолуси недорого. Конверт із зворотною адресою – каталог і безкоштовно пакет ранніх помідорів.

Валентина Леонідівна Кулібаба,
с. Піщана, Білоцерківський р-н, Київська обл., 09160

... безкоштовно насіння кімнатного солодкого перцю – урожайність фантастична, можна вирощувати на городі. Від вас – конверт з марками на 1 грн. 30 коп.

М.В. Семикопний,
с. Нова Басань, Бобровицький р-н,
Чернігівська обл., 17461

...фазани: алмазні, королівські, золотисті.

Євгеній Микитович,
тел. 8(097) 470-44-73

...саджанці, чубуки винограду. Каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18, кв. 84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. 8(0612) 67-49-53, 8(066) 772-58-89

Шановні читачі журналу "Дім, сад, город"! Оголошення на сторінках нашого журналу платні. Якщо ви бажаєте розмістити свої оголошення, вам потрібно переказати на розрахунковий рахунок № 26006026435831 у Печерському відділенні Київської міської філії АКБ "Укрсоцбанк", МФО 322012, код 25662848 по 3,00 грн. за кожне слово, враховуючи адресу, прізвище і телефони та рекомендованим листом надіслати текст оголошення і квитанцію про оплату на адресу редакції. Коли ви самостійно рахуєте свій текст, будь-ласка, враховуйте всі слова і знаки більше двох; номер телефону – як три слова.

До чергового номера включаються ті оголошення, що надійшли за місяць до випуску журналу. Всі тексти оголошень здаються до друку до 1-го числа кожного місяця.

Адреса редакції: вул. Заболотного, 19, м. Київ-680, 03680, МСП-680.

ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Рубрику веде
Т.В.Грабовська,
спеціаліст з правових питань

Право власності на землю

1. Ми з чоловіком пенсіонери, маємо присадибну ділянку біля хати та ще в полі. Чи обов'язково приватизовувати цю землю, бо треба вистояти черги, зібрати кучку довідок, сплатити великі для нас кошти?

Г.П. Терлицька,
Тернопільська область,
В.М. Батрак,
Полтавська область

2. У 2000 році придбав за договором купівлі-продажу земельну ділянку площею 5,5 соток, яка була приватизована попереднім господарем. Чи повинен я повторно її приватизувати?

В.Я. Найкалюк,
м. Чернігів

3. Моя мати мала право на земельний пай величиною 5,34 га. Ще за життя заповіла його мені. Я своєчасно не змогла оформити спадщину, однак через деякий час звернулася до суду й за рішенням суду було визнано моє право власності на землю 5,34 га. Однак райадміністрація видала мені державний акт на право власності на земельну ділянку величиною 3,75 га. Так де правда і власником якої частки землі я є?

М.А. Воробець,
Чернігівська обл.

Відповідно до статті 81 Земельного кодексу України громадяни України набувають право власності на земельні ділянки на підставі:

а) придбання за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;

б) безоплатної передачі із земель державної та комунальної власності;

в) приватизації земельних ділянок, що були раніше надані їм у користування;

г) прийняття спадщини;

д) виділення у натурі (на місцевості) належної їм земельної частки (паю).

Право власності на землю – це право володіти, користуватися, розпоряджатися земельними ділянками, і воно має бути оформлене належним чином.

Згідно з пунктом 12 розділу X Перехідних положень Земельного кодексу України до розмежування земель державної та комунальної власності повноваження щодо розпорядження землями в межах населених пунктів мають відповідні сільські, селищні, міські ради, а за межами населених пунктів – відповідні органи виконавчої влади.

Порядок безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами передбачено статтею 118 Земельного кодексу України, відповідно до якої громадяни, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення фермерського господарства (величиною земельної частки, паю, визначених для членів КСП), ведення особистого селянського господарства (не більше 2 га), ведення садівництва (не більше 0,12 га), будівництва й обслуговування житлового будинку, господарських будівель (присадибна ділянка) та споруд (у селах – не більше 0,25 га, в селищах – не більше 0,15 га, в містах – не більше 0,10 га), індивідуального дачного будівництва (не більше 0,10 га), будівництва індивідуальних гаражів (не більше 0,01 га) у межах норм безоплатної приватизації, подають заяву до відповідної районної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації або сільської, селищної, міської ради за місцерозташуванням земельної ділянки. У заяві зазначається бажана величина ділянки та мета її використання.

Компетентний орган розглядає заяву і в разі згоди на передавання земельної ділянки у власність надає дозвіл на розроблення проекту відведення земельної ділянки.

У разі відмови органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування у передаванні земельної ділянки у власність або залишення заяви без розгляду питання вирішується в судовому порядку.

2. Якщо приватизовану земельну ділянку було придбано господарем за договором купівлі-продажу, то він відповідно до чинного законодавства вже набув право власності на цю земельну ділянку і повторно приватизувати її не потрібно.

3. Згідно з пунктом 2 Указу Президента України від 08.08.1995 р. № 720 "Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам" право на земельну частку (пай) мають члени колективного сільськогосподарського підприємства, у тому числі пенсіонери, які раніше працювали в ньому і залишаються членами зазначеного підприємства, відповідно до списку, що додається до державного акта на право колективної власності на землю.

Величина земельної частки (паю) визначається відповідно до норм статуту, загальними зборами КСП.

Якщо суд своєю ухвалою встановив право власності на земельну ділянку величиною 5,34 га та зобов'язав райадміністрацію внести відповідні зміни до сертифікату, а також, якщо це рішення не було оскаржене та набуло чинності, то дописувачка має право оскаржити дії райадміністрації у судовому порядку.

Феєрія квітів

PET Glorious Mixture

Напевне, нікого не варто переконувати, що садиба без квітів – не садиба. Прикрашати свої будинки завжди в традиціях нашого народу. Скільки себе пам'ятаю і бабуся, і мама, незважаючи на матеріальну скруту, відсутність часу завжди дбали про красивий садок. Квіти – це радість, мене вони оточують з дитинства. Тим більше в наш час, коли можливості квітникарів стали ширшими, асортимент квітів незрівнянно зріс. Кожен рік приносить свої відкриття. Про новинки цього сезону я і хочу розповісти.

E882 Alba

Петунія – улюблена квітка наших квітникарів. Сучасні сорти та гібриди мають різноманітне забарвлення, форму і розмір. Новим гібридним сортам не страшний ні вітер, ні дощ. У них компактна форма куща, рясне квітування, чисті та яскраві тони кольорів, оксамитова фактура квітки. Петунія має найрізноманітніше забарвлення передовсім за гамою кольорів: червоні і білі, малинові й рожеві, однокольорові і з зірочкою всередині, з білою каймою, темними ажурними прожилками. І кожна з них гарна по-своєму. Справжній фейєрверк кольорів!

За особливостями пагонів і суцвіть петунії також поділяються на декілька сортових груп: грандіфлора, мультіфлора, плетисті. Дуже привабливі петунії з групи мультіфлора, квітки у них звичайно дрібніші, ніж у звичної для нас грандіфлори, але їх пагони густо вкриті безліччю квіток. Серед них є чимало цікавих сортів. Наприклад, у Софії F_1 світло-рожеве забарвлення з яскравими карміннорожевими прожилками, у петунії Береніка F_1 унікальний для петунії жовтий колір.

В останні роки особливою популярністю користуються махрові петунії, хоча вони і найвибагливіші до умов вирощування.

Махрові петунії, зазвичай, висаджують у вазах або недалеко від доріжок, щоб можна було милуватися цією красою зблизька.

Поповнилася новинками серія великоквіткових бахромчастих петуній. Для цієї групи характерні гігантські квітки діаметром до 16 см з хвилястими краями у пелюсток. Сорт Кармен F_1 надзвичайно красивий, має квітки оригінальної форми з бахромчастими краями рожевого кольору, середину якого прикрашає вишукане темне мереживо. Вражають своєю красою і пурпурні квітки сорту Танго F_1 з цієї серії. В поточному році серед цих петуній справжньою перлиною стала петунія Альба F_1 у неї великі білі квітки з ніжним фіолетовим відливом, середину квітки прикрашає багате темно-фіолетове жилкування.

Квітують петунії залежно від сорту і групи на 70–90-й день, тому вирощувати їх необхідно з розсади.

Безумовно, королевою серед петуній є **сурфінія**, яка своїми каскадами квіток прикрашає балкони та інші споруди. Сурфінія росте дуже швидко, всього лише одна рослина формує килим яскравих квіток площею понад 1м^2.

Сурфінія любить сонячні місця з помірно кислим грунтом. Щоб отримати квітуючі рослини в травні, насіння висівають у ящики для розсади у лютому – березні. Для отримання якісної розсади бажано витримувати 16-годинний світловий день, якщо насіння висіяне в ранні строки (у лютому) потрібно досвічувати розсаду спеціальними лампами. Коли такої можливості немає, насіння краще висіяти пізніше.

Рослини потребують гарного поливу, в спекотну погоду їх поливають 2–3 рази на день. Необхідні регулярні (бажано щоденно) підживлення комплексними рідкими добривами для квітів. Особливо це важливо для рослин, які ростуть на балконах і в горщиках, враховуючи обмежену кількість грунту. Висаджуючи розсаду на постійне місце, можна скористатися сухими гранульованими добривами довготривалої дії.

Ідеальним варіантом для вирощування гібридних петуній та сурфіній є торф'яні таблетки, оскільки вони є ідеальним середовищем для проростання насіння, крім того їх стерильність гарантує рослині захист від захворювань. Вони прості й зручні в роботі, при висаджуванні рослин у ґрунт немає потреби видаляти сіткове покриття, позаяк воно неміцне і не є перепоною для кореневої системи.

Salsa Purple

Salsa Plum

Salsa White

Salsa Scarlet Bicolor

Використовують петунію для клумб, рабаток, бордюрів, ваз, балконів. Петунія чудово гармонує з будь-якими квітами.

Шавлія блискуча – добре відома квітка. Її цінують зеленбудівці всіх міст за безперервне яскраве квітування. Значно менш популярна шавлія у квітникарів-аматорів. Основних причин, на мій погляд, тут дві, по-перше, у шавлії склався імідж офіціозної квітки, але друга, не менш важлива причина, це поки що невеликій вибір сортів шавлії на наших насіннєвих прилавках. Сучасні сорти мають різну висоту – від 25 до 60 см, термін квітування і, що найголовніше, забарвлення. У сорту Біколор червоні квітки з білими кінчиками. Біле, пурпурове, жовте, і звичайно ж, червоне забарвлення мають сорти серії Клеопатра.

Боротьба з докучливими бур'янами – основна робота по догляду за рослинами. Але якщо на городі без сапки з ними не впоратися, то в саду проблема бур'янів може вирішуватись іншим шляхом: за допомогою ґрунтопокривних рослин. Тільки з самого початку їх росту вони потребують нашої підтримки, з часом вони настільки щільно вкривають землю своїми килимками, що у бур'янів не залишається шансів на виживання.

У напівтіні добре розвивається барвінок, яглиця, копитняк, вербозілля монетчасте, подушкоподібні килимки моховинки. Сонячні галявини прикрасять очитки, чебрець.

Окремо хочу зупинитися на двох ґрунтопокривних рослинах, що ростуть у моєму саду, які добре розмножуються насінням.

Дюшенея, або індійська суниця – гарна альтернатива газону в тих місцях, де немає поливу для облаштування схилів. Знайдеться їй місце і вздовж доріжок в якості "підбивки" для красивоквітуючих чагарників та хвойних порід.

Розмножується дюшенея дуже швидко, утворюючи щільний килим зелені. Весь сезон її прикрашають жовті квіточки та червоні намистинки ягід, котрі довго не обпадають. Причому ягідки не сховані під листям, як у звичайної суниці, а навпаки стирчать над ними, мовби крихітні свічки. Ягоди ці не отруйні, мають приємну свіжість, але не мають смаку. Ця рослина – справжній спартанець. Дюшенея стійка до морозів і посухи, не боїться витоптування, росте на будь-яких ґрунтах, причому витримує сонячну спеку і може рости під деревами, зокрема горіхами.

Найпопулярнішою травою для задерніння садів є **мітлиця пагононосна,** яка не потребує підстригання. Ця низькоросла злакова рослина утворює численні сланкі по землі пагони з міжвузлями (як у суниці). Укорінюючись у вузлах, пагони утворюють вишукані, з тонкими листочками кущики, котрі в свою чергу дають життя новим рослинам. У результаті утворюється світло-зелений 2–3-ярусний килим з м'яким і ніжним травостоєм. Мітлиця має дуже дрібне порівняно з іншими газонними травами шовковисте насіння.

Мітлиця до ґрунту невибаглива. Може рости на будь-яких ґрунтах, але віддає перевагу садовим, гарно зволоженим і дренованим ґрунтам, добре витримує напівтінь. Мітлиця пагононосна незамінна для задерніння ґрунту у садах біля фруктових дерев, плодово-ягідних кущів, троянд. Вона не тільки зберігає вологу в землі і запобігає вимерзанню коренів молодих рослин, але й є пом'якшувальною зеленою подушкою для плодів під час збирання врожаю. Падаючи на землю, вкриту мітлицею, вони не пошкоджуються і не забруднюються. Мітлиця пагононосна дуже декоративна, її оригінальний пухнастий зелений травостій є окрасою будь-якої ділянки.

Р.І. Боренкова,
вул.Калинова, 53, м.Дніпропетровськ, 40087

Фото 1. Жива загорожа з туї західної вузькоколоноподібної форми.

Благоустрій присадибної або дачної ділянки – процес багатогранний, що включає в себе кілька важливих етапів, один з них – озеленення. Уникнути одноманітності в облаштуванні присадибної території допоможуть хвойні рослини.

Використовуючи контраст вічнозелених дерев і кущів можна створити сад, у якому кожний куточок буде своєрідним і не схожим на інші. А вдало створені композиції з різних за формою та розмірами хвойних рослин чудово доповнюватимуть і підкреслюватимуть одна одну.

*Як же не розгубитися у розмаїтті вічнозелених красунь, правильно підібрати потрібні види і сорти та розмістити їх на ділянці? Дати відповідь на ці та інші питання ми попросили фахівця і знавця хвойних рослин **Олександра Віцентійовича Яхимовича**, який завжди охоче ділиться своїм безцінним досвідом з питань розмноження хвойних рослин і догляду за ними, описує найпідходящі для вирощування в помірному кліматі види, сорти й форми хвойних порід.*

Хвойні рослини в озелененні садиби

Якщо ви хочете, щоб на вашій ділянці пахло свіжістю хвої цілий рік, щоб на ній не завмирало життя навіть пізно восени та взимку, посадіть біля будинку хвойні рослини. Вони нададуть садибі сучасного вигляду, зроблять її неповторною, колоритною і по-справжньому живою.

В озелененні присадибних та дачних ділянок використовують багаторічні шпилькові (хвойні), листяні деревні та кущові, а також трав'янисті одно-, дво- та багаторічні рослини. Кожна з цих груп рослин використовується окремо або у різних поєднаннях, які за вдалого застосування надзвичайно прикрашають садибу.

Шпилькові деревно-кущові рослини розрізняються за висотою, формою крони, забарвленням хвої. Нині вели-

Фото 2. Висаджені через 2 м рослини туї західної вузькоколоноподібної форми.

Фото 3. Чотирирічні саджанці туї західної (форма Говея) у розсаднику.

кого поширення та популярності набули кипарисові рослини: ялівці, кипарисовики, садово-декоративні форми біоти, туї західної.

Туя західна. На цю рослину раджу звернути особливу увагу, бо вона відрізняється високою зимостійкістю, невибагливістю до умов вирощування та найбільшою кількістю форм. Так, у своїй практиці створення дендропарків на Поліссі та в озелененні я використовував 18 форм туї західної.

Найвідоміша її форма – колоноподібна (Thuja occidentalis L. \`Fastigiata\`). У старовинних парках зустрічаються 200-річні рослини цієї форми. Однак слід зазначити, що особливо декоративні молоді рослини туї західної, починаючи з десятирічного віку.

Фото 4. Ялина канадська карликової конічної форми.

При озелененні садиби висаджувати цю досить високорослу форму краще по межі ділянки – рядами або групами. Мінімальна відстань між рослинами – 2 м, максимальна висота рослин – 10–12 м.

Серед рослин цієї форми особливо виділяються екземпляри з дуже вузькою кроною (до 1 м у діаметрі). Саме вузькоколоноподібна форма туї західної (фото 1, 2) домінує у моєму розсаднику. Завдяки своїй щільній темно-зеленій кроні та ефектному загальному вигляду вона чудово вписується у будь-які ландшафтні композиції. Рослини вузькоколоноподібної форми туї західної невибагливі до умов вирощування, високозимостійкі (витримують зниження температури повітря до мінус 42°С). На нашій дослідній ділянці навіть молоді, щойно висаджені рослини всіх 18 форм туї західної витримали без пошкодження зниження температури повітря на рівні снігового покриву до мінус 37°С.

Фото 5. П'ятирічні саджанці ялини канадської карликової конічної форми у розсаднику.

Куляста форма туї західної (Thuja occidentalis L. \`Globosa\`) використовується при озелененні середньої частини галявин, відкритих ділянок. Рослини висаджують поодиноко або через 3–4 м. Хоча з цих рослин можна створити і суцільну зелену загорожу, висадив-

Фото 6. Використання ялини звичайної гніздоподібної форми у створенні живої загорожі.

Фото 7. Шестирічні саджанці ялини звичайної гніздоподібної форми у розсаднику.

Фото 8. Чотирирічні саджанці ялівця козацького пістрявої форми.

Ялина канадська та ялина звичайна. Останнім часом в озелененні присадибних і дачних ділянок набули великої популярності ялина канадська карликової конічної форми Picea canadensis Britt. \`Conica\` (фото 4, 5) та ялина звичайна гніздоподібної форми Picea abies (L.) Karst. \`Nidiformis\`(фото 6, 7). Ялину канадську карликової конічної форми висаджують поодиноко або невеликими групами через 3–4 м на середній або ближній частині ділянки, яку озеленюють. Максимальні розміри її зелених конусів: висота 1,5–1,7 м, діаметр основи близько 1 м. Рослини ростуть повільно і таких розмірів вони, зазвичай, досягають у 40–50-річному віці. Щоб саджанці цих видів ялин мали товарний вигляд і добре прижилися на новому місці, ми реалізуємо їх у віці 8–10 років.

Для створення зеленої загорожі на середній і ближній частині ділянки використовують також ялину звичайну гніздоподібної форми, висаджуючи рослини через 0,7–1 м. Ці низькорослі кущики ростуть повільно, не потребують особливого догляду, їх не потрібно підстригати. Максимальних розмірів у висоту та в діаметрі (1–1,3 м) досягають теж у віці 40–50 років.

Ялівець козацький. Уникнути одноманітності в озелененні садиби допоможе і всім відомий ялівець козацький, що має пістряву або строкату дуже декоративну форму Juniperus sabina L. \`Variegata\`(фото 8). Милуючись ним, здається, що серед казкового темно-зеленого килиму хтось рівномірно розкидав невеличкі жовті зірки-плями. Щоб створити подібну картину, фахівці з озеленення висаджують рослини ялівцю на сонячному місці у шаховому порядку на відстані 0,5–1 м одна від одної.

Переваги вічнозелених рослин. Найбільше колірних нюансів людське око розрізняє в зеленій частині спектра, тому взимку хвойні рослини не втрачають своєї привабли-

Фото 9. Самшит вічнозелений.

ши їх через 1–1,5 м. Причому така загорожа має певну перевагу – вона не потребує підстригання.

Максимальна висота і діаметр рослин кулястої форми туї західної – 1,5 м, забарвлення хвої – матове.

Подібно до кулястої використовують іншу форму туї західної – оберненолататтєподібну, або Говея (Thuja occidentalis L. \`Hoveja\`). Ця форма туї (фото 3), якщо її вирощують на сонячному місці, відрізняється блискучою світло-зеленою хвоєю з надзвичайно красивим відтінком. Крона оберненолататтєподібної туї дещо витягнута вгору, через що вона й отримала свою другу назву.

Хочу сказати, що це одна з моїх найулюбленіших форм туї західної. Її можна використовувати для створення щільних зелених загорож заввишки до 2 м, висадивши рослини в один ряд через 1,5 м. Чудово виглядають також солітерні (поодинокі) насадження цієї форми на фоні високорослої вузькоколоноподібної форми туї, кущових рослин, що яскраво цвітуть, та зеленого газону.

В озелененні я дуже часто використовую почергові насадження різних форм туї, зокрема кулястої та Говея. На їхньому зеленому фоні чудовий вигляд мають форми із жовтим забарвленням хвої, що робить ще виразнішими та привабливішими композиції з хвойних рослини.

Фото 10. Чотирирічні саджанці самшиту у розсаднику.

Фото 11. П'ятнадцятирічні саджанці тису ягідного у розсаднику.

Фото 12. Тис ягідний, форма рівновершинна.

вості для нас. На фоні снігового покриву вони виглядають особливо ефектно, вражаючи розмаїтістю відтінків.

Але гарні вони не тільки за кольором і красою. Всі хвойні вічнозелені рослини, про які йшла мова, мають лікувальні властивості. Вони очищають атмосферу від пилу й шкідливих газів, виділяючи фітонциди, запобігають розмноженню бактерій, вірусів, деяких комах. Недарма ж ще у XVI ст. за лікарські властивості тую західну назвали "деревом життя".

Ще одна перевага рослин цієї групи – їхня висока декоративність протягом усього року. Проте слід мати на увазі, що ця властивість садових форм шпилькових рослин найкраще проявляється на відкритих ділянках. Під кронами дерев, з північного боку суцільних високих парканів їх розміщувати не бажано. Тож обов'язково врахуйте ці особливості хвойних вічнозелених рослин при озелененні присадибної або дачної ділянки.

Самшит і тис. Щодо затінених частин садиби, то тут висаджують самшит вічнозелений (фото 9, 10), тиси ягідний (фото 11, 12) та далекосхідний. Перший використовують для створення зелених загорож, висаджуючи рослини через 0,4–0,7 м, та різноманітних стрижених композицій. Тиси краще висаджувати поодиноко або невеличкими групами з мінімальною відстанню між рослинами 3–4 м.

Купуючи саджанці цих рослин, необхідно враховувати їхній вік та найприйнятніший час для садіння на постійне місце. Так, ми реалізуємо саджанці самшиту, починаючи з чотирирічного віку, а рослини тису висаджуємо на постійне місце у віці понад 10 років.

Отже, застосовуючи хвойні рослини в озелененні присадибної або дачної ділянки, можна створити незвичайні казкові пейзажі, від яких просто неможливо буде відірвати погляд. А якщо доповнити такі композиції кущовими рослинами з красивими квітками (жовті раноквітуючі форзиції, вейгела, дейції, чубушники, спіреї тощо), то виглядатимуть вони дуже ефектно.

Якщо читачів журналу зацікавить розповідь про впорядкування та озеленення земельних ділянок, можу продовжити її у наступних публікаціях, бо протягом перших семи років своєї наукової діяльності займався виключно озелененням. На Поліссі за моєю участю було створено 42 дендропарки, арборетуми та ін. Цьому був присвячений один із розділів моєї кандидатської дисертації. А розмноження рідкісних рослин та створення ландшафтних композицій за їхньою участю – це моє захоплення на все життя!

О.В. Яхимович,

кандидат сільськогосподарських наук,

пров. Красноярський, 6, смт Краснокутськ,

Харківська обл., 62002

татню кількість мінеральних кормів: кухонну сіль, крейду, м'ясо-кісткове борошно.

Нестача цих складових у раціоні призводить до того, що ягнята поїдають землю, вовну, а це може спричинити закупорку кишківника.

До сіна ягнят привчають з 10–15-го дня, а з 3–4-го тижня слід підгодовувати концентратами, починаючи з 50 г на добу: на четвертому місяці їхнього життя дозу доводять до 300–350 г. Напувають чистою водою не менше двох разів на добу.

Тож чим раніше починають підгодовувати молодняк, тим краще він розвивається і не хворіє.

Добре, коли господарі влітку заготовляють і висушують віття дерев, зв'язуючи його у віники, а взимку підвішують у коморах. Дрібні листочки вівці охоче поїда-

Щоб вівця дала прибуток

Зрозуміло, що господар, котрий тримає овець, має від них м'ясо, молоко, бринзу, якісну вовну та хутро. Вівці не вибагливі до умов утримання та кормів. Однак лише дотримання раціонального підходу до вирощування тварин допоможе зберегти їх високу продуктивність. А тому на сьогодні важливим питанням є дотримання ветеринарно-зоотехнічних вимог до утримання та годування овець з урахуванням їхнього віку.

У першу чергу, безумовно, потрібно стежити, аби в кошарах не було протягів, було сухо та достатня кількість підстилки, температура повітря у зимовий період не опускалася нижче 3–5°С.

Годувати овець слід тричі на день, через рівні проміжки часу. Годівниці утримують у чистоті. Спочатку до них закладають концентровані корми, а потім соковиті, пізніше сіно й солому. Обов'язково вводять кухонну сіль з розрахунку 6–8 г на голову на добу. Кращою для годівлі є солома бобових рослин, а також просяна, вівсяна, ячмінна. Вівцям на відгодовуванні корисно в день давати 4–5 кг соковитих кормів. У стійловий період позитивно впливають на харчотравлення кормові та цукрові буряки, морква, гичка, трава люцерни або конюшини. Із зернових кращими є ячмінь, овес та кукурудза.

Відповідальним періодом у розведенні овець є окоти, які відбуваються в основному, у зимово-весняний період. Оскільки у перші дні тижня єдиним кормом для ягнят є молоко, тож слід потурбуватися, аби воно було повноцінним, а для цього до раціону вводять сіно бобових, буряки, силос, концентрати.

Необхідно простежити, щоб ягнята стали ссати вим'я матері не пізніше, ніж через півгодини після народження. Трапляються випадки, коли вівцематки після першого окоту не підпускають ягнят до вимені. В таких випадках матку і ягнят переводять до окремої клітки, однак не більш, як на 3–4 дні. Якщо ж у матки виділяється багато молока, то його слід здоювати. Коли в матері молока мало, новонароджених підгодовують молоком корів, лише свіжим і теплим, спочатку по 100–150 мл, поступово збільшуючи дозу до 300–350 мл.

Напувають маток не менше трьох разів на добу. З тижневого віку, за сприятливої погоди, можна випускати на випас. Важливо, аби матки в цей період отримували достатню кількість мінеральних кормів: кухонну сіль, крейду, м'ясо-кісткове борошно.

ють, поповнюючи організм запасом вітамінів та мінеральних речовин.

Ягнят разом з матками утримують не більше 4–4,5 місяця.

За повноцінного годування до цього часу вони дають більше половини річного приросту. Після цього подовжувати підсисний період не доцільно, оскільки це негативно може вплинути на наступне осіменіння, а також розвиток ягнят, які слід стригти вже в шестимісячному віці. Випасають відлучених ягнят на пасовищах з гарним травостоєм, підгодовуючи концентратами. Перед відлученням роблять ветеринарні щеплення та розчистку ратиць, оскільки вони в перший період життя майже не стираються.

Не слід допускати випас поголів'я овець на заболочених луках та напувати з застійних та забруднених водоймищ, що може призвести до глистних захворювань та хвороб ратиць. Якщо зауважено деякі порушення у здоровової тварини, то слід звернутися до спеціаліста ветеринарної медицини, який зробить необхідні клінічні та лабораторні дослідження і призначить кваліфіковане лікування. Тож, дбайливо доглянутий та вирощений молодняк у майбутньому буде високопродуктивним та прибутковим.

Л. Волинець,
доктор ветеринарних наук, професор

Гуси – це вигідно

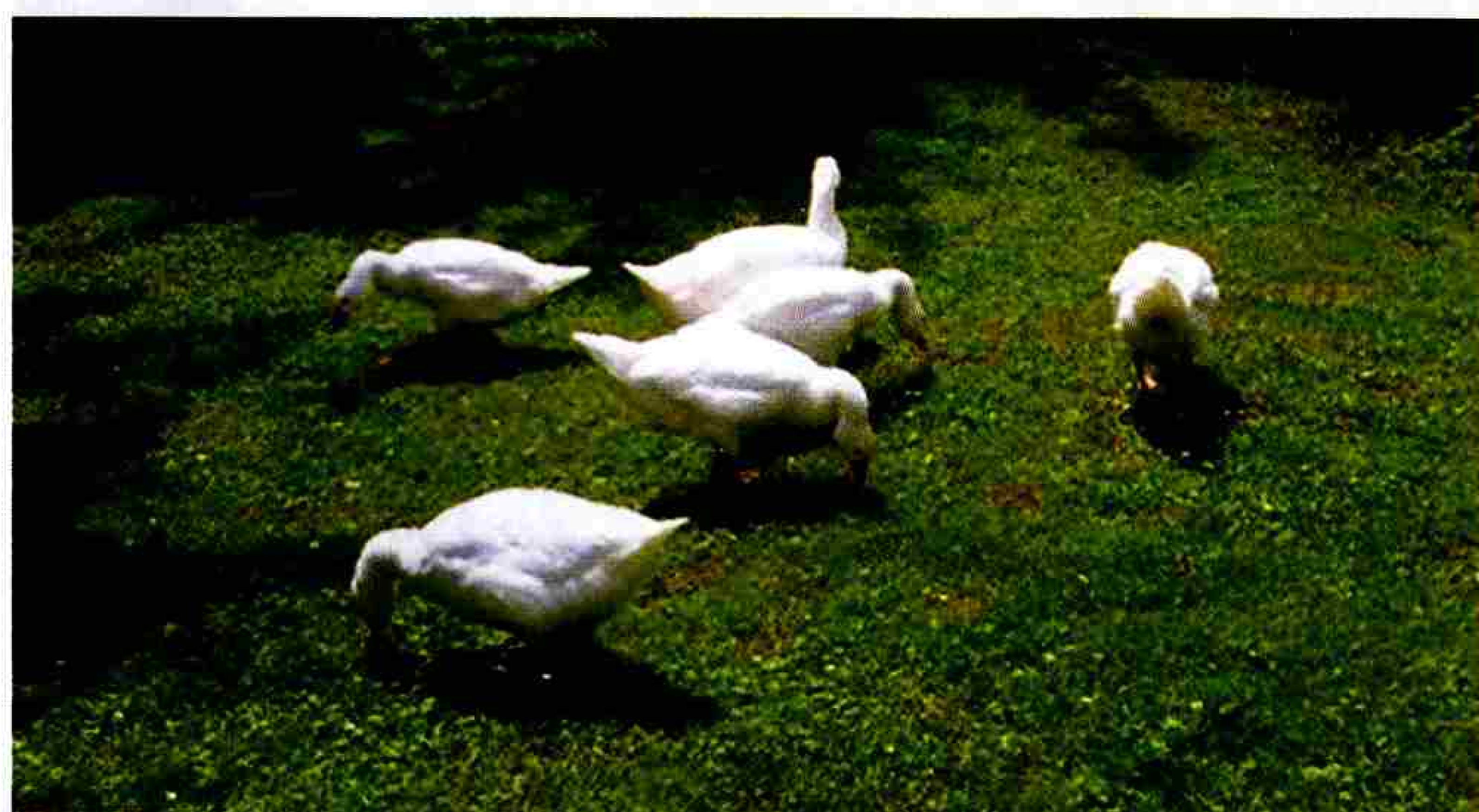
Походження гусей

Ще за 3 тис. років до н.е. одомашнена форма нільських гусей зникла й у створенні сучасних порід не брала участі. Знайдено й сліди диких сірих гусей. У Греції, наприклад, цих птахів розводили вже за 1 тис. років до н.е. Римляни теж знали способи утримання гусей. Двічі на рік вони практикували вищипування пуху. Гуси в римлян були предметом культу й утримували їх вони в самому Капітолії.

Дикі сірі гуси зустрічаються по всій Європі, в Азії. На зиму вони летять до Північної Індії, Південного Китаю та Південної Європи. Люблять великі водойми. Їдять лише рослинну їжу. Жива маса їх 3–4 кг і навіть більше. Самка відкладає до 12 яєць. З них на 29-й день виводяться пташенята, які через два дні залишають гніздо. На початку свого життя вони перебувають під наглядом батьків, а навчившись літати (в 3-місячному віці), звільняються від батьківської опіки.

Гуси – дуже продуктивна птиця. Від однієї дорослої особини можна одержати до 6 кг м'яса, 500 г цінного жиру, перо й пух, делікатесну печінку масою 400–500 г, а за спеціального відгодовування гусей – до 700 г. Універсальна продуктивність, невибагливість до умов утримування, здатність споживати об'ємисті корми з високим рівнем клітковини – якості, що підтверджують доцільність розведення гусей. Крім того, вони можуть поїдати харчові відходи й коренеплоди у вареному вигляді. Гуси чудово використовують пасовища, а за їхньої відсутності їм можна згодовувати будь-яку зелень. Молодняк швидко росте: жива маса гусенят за перші два місяці вирощування збільшується більше, ніж у 40 разів. Гуси – це єдиний вид птахів, від яких за життя можна одержати пух і перо високої якості. Зносостійкість гусячого пуху вдвічі вища за курячий.

У минулому майже на кожному селянському дворі розводили гусей. Це було вигідно. З країни експортували добових гусенят, гусяче м'ясо, перо й пух. Відгодовували гусей і для одержання великої жирної печінки. Нині майже половина поголів'я гусей колишнього СРСР зосереджена в Україні.

На сьогодні особливо актуальним є збереження порід гусей. З-поміж них італійські, псковські лисі, великі сірі, китайські, володимирські, білі, переяславські, оброшинські, тулузькі, адлерські, глинисті, арзамаські, роменські, емденські, рейнські, кубанські, ландські, горковські, шадринські, холмогорські, тульські бійцівські, віштінес. Ці породи розрізняються за типом продуктивності. Пух і перо чудової якості можна одержати від гусей віштінес, емденських і рейнських, шкурки для пошиття теплого одягу – від італійських гусей. Для відгодовування на велику жирну печінку більше придатні гуси ландські, тулузькі, великі сірі. Кожну з цих порід можна використати для виробництва м'яса.

Гуси більшості порід пристосовані до напівінтенсивних та екстенсивних умов утримання, невибагливі, життєстійкі, мають високі відтворювальні якості.

В особистих підсобних господарствах здебільшого рекомендують розводити гусей горковської, великої сірої, італійської та рейнської порід як найпродуктивніших.

Відбір гусей на розплід

Птиця, яку розводять у присадибному господарстві, повинна мати високі племінні властивості, тобто мати здатність передавати високі продуктивні якості своєму потомству й поліпшувати породу. Останній раз відбирають племінних гусей до батьківської череди в середині жовтня – на початку листопада. На розплід на одного самця залишають трьох самок, вибракуваних гусей відгодовують для одержання великої жирної печінки.

Відбираючи гусей на розплід, треба пам'ятати про ієрархію супідрядності й стежити за тим, щоб між ними не було агресивних стосунків. Іноді в стаді трапляється гуска, яка "не подобається" іншим, і її битимуть інші гусаки, а, отже несучість її та заплідненість будуть гірші. Цю гуску треба поміняти на іншу в сусіда, який має гусей, або забити на м'ясо. Трапляється, коли гусак і гуска, перебуваючи разом, тримаються обіч інших, "відокремлюються", однак самець спаровується й з іншими самками.

Відбираючи гусей на розплід, звертають увагу на виразність породи, живу масу, статуру, оперення та м'ясні форми. Попередньо визначають живу масу й виділяють гусаків. Самець більшою мірою впливає на якість по-

томства, ніж самка, тому його роль у збільшенні продуктивності й у підвищенні життєздатності молодняку дуже велика. Отже, важливо правильно вибрати самця.

У господарстві можна утримувати гусака чотири роки, гусок – 5–6 років, але кращі відтворювальні якості й продуктивність у гусаків спостерігаються на другому, третьому і четвертому році використання. Від підбору й утримання самців значною мірою залежать інкубаційні якості гусячих яєць. Якщо гусак у племінний сезон зменшує масу, то знижуватиметься заплідненість яєць гусок, яких він покриває. Таких гусаків підгодовують додатково.

За тривалішого утримання гусаків без заміни спостерігається близькоспоріднене їхнє розведення, наприклад, брат і сестра, дочка й батько, син і мати. Щоб уникнути цієї спорідненості, самців варто замінювати через кожні три роки, взявши яйця або добовий молодняк з іншого господарства, а краще – з іншого населеного пункту. В одному невеликому селі гуси на водоймі часто об'єднуються в одне стадо, гусаки дуже активні й здатні спаровуватися з десятьма гусками. У потомства від родинних спарювань, зазвичай, буває знижена життєздатність, невисока продуктивність і виродження, що характеризуються каліцтвами.

Для підвищення життєздатності потомства застосовують схрещування двох порід. У диких гусей відбір відбувається інстинктивно, оскільки у них великий вибір особин з різними умовами годування й утримання. Нам же доводиться формувати пари з обмеженої кількості особин, у яких і утримання й раціон однакові. У природі іноді спостерігаються родинні спарювання, що ослаблюють організм і спричиняють загибель, але ступінь відходу врахувати важко. Все-таки в природі, в диких умовах, життєздатність потомства вища, бо корм у ній різноманітніший і містить більше вітамінів (ягоди, зелень, насіння). Для двопородного схрещування краще використовувати гуску яйценосної породи (рейнська, італійська, горковська), а гусака – важчої породи.

Організація пташника

Основні рекомендації щодо організації пташника або птахоферми такі:

1. Величина будівель і технологія утримання залежать від намірів і можливостей господаря:
   - вироблення продукції цілий рік чи тільки в теплий сезон;
   - наявність землі для вигулів;
   - забезпеченість кормами.
2. Обладнання й інвентар мають відповідати виду птиці, її віку й продуктивності.
3. Обігрівати пташник треба за цілорічного утримання й вирощування птиці.
4. Пташник слід будувати на сухому місці з низьким рівнем підґрунтових вод.
5. Не можна будувати пташник поруч з крільчатником або свинарником.
6. Не можна будувати пташник на глинистому ґрунті або в місцях з високим рівнем підґрунтових вод.
7. Не можна організовувати вигул на піщаному ґрунті.

Порушення пунктів 5 і 6 призводить до того, що птиця частіше хворіє, а піщаний ґрунт витоптується і вигул стає запиленим.

Поради птахівників записала ***Г. Коваленко***

Мускусні та пекінські качки – це два різних види птахів. Пекінські найперше поширилися в Китаї. Вони належать до річкових качок. Ця порода виведена понад 300 років тому й до теперішнього часу не втратила свого значення, залишаючись найчисельнішою. Мускусні – це деревні качки. На вигляд більше схожі на шпорцевих гусей, ніж на річкових качок. Їх легко можна відрізнити від інших птахів за своєрідним зовнішнім виглядом.

Оскільки селекція з мускусними качками ведеться з недавнього часу, за екстер'єрними ознаками вони доволі схожі на своїх диких предків. На відміну від качок, що походять від крякви, для мускусних характерне витягнуте тіло, великі крила та довгий хвіст. Корпус мускусних качок поставлений майже горизонтально, оперення щільне, рівномірно розташоване по всій довжині.

Спина у них довга, широка, добре розвинені груди. Хвіст складається з твердого пір'я, дуже рухливий і злегка піднятий. Голова витягнута, шия середньої довжини, добре м'язиста. Верхня частина голови вкрита довгим, злегка піднятим пір'ям. Під час переляку чи хвилювання пір'я на голові цих птахів піднімається, утворюючи своєрідний хохол. Очі великі, голубуватого або сірого кольору – у птахів з білим забарвленням оперення і світло-коричневого або темно-бурого – у птахів з кольоровим оперенням. Дзьоб середньої довжини, вузький, звужується у напрямку до кінчика, заломленого у формі шпиці для плетіння. Колір його блідо-тілесний, іноді з рожевим відтінком або темно-рожевий. Довкола очей та дзьоба є неоперені ділянки шкіри рожевого кольору. Тут утворюються гладенькі нарости та яскраві бородавки, що пігментуються.

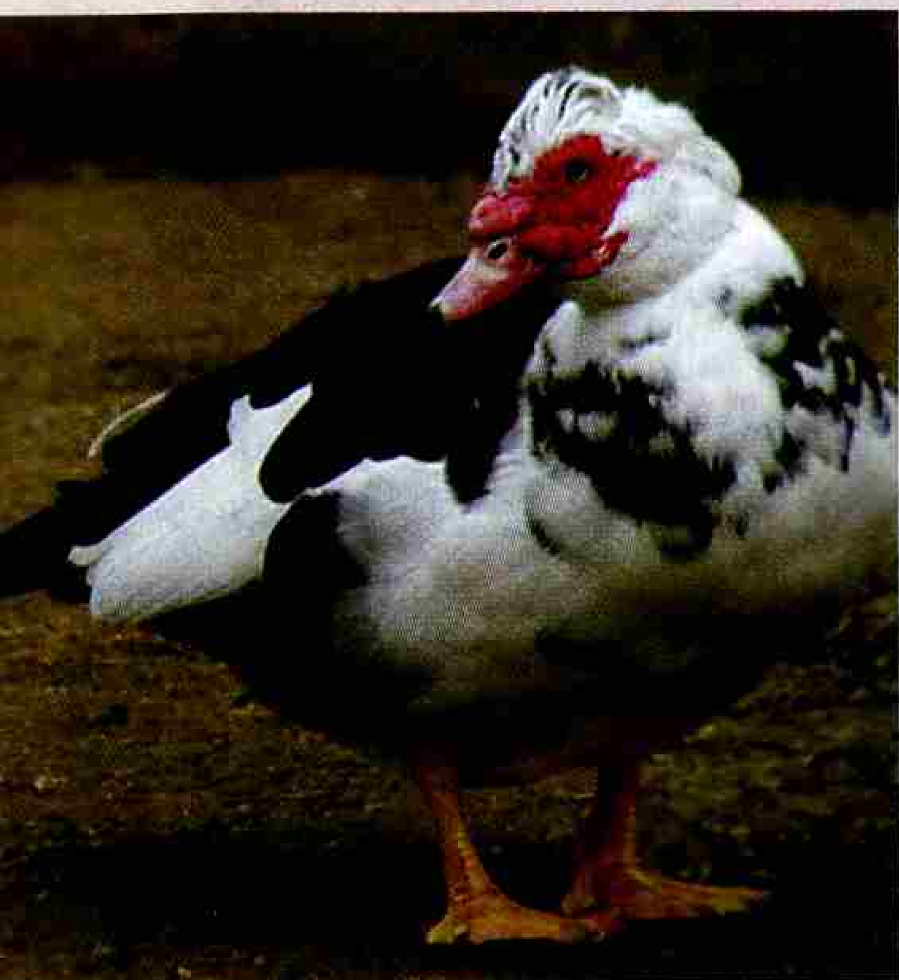
За рахунок відносно коротких ніг посадка у мускусних качок приземиста. Колір ніг варіює від блідо-оранжевого до буро-жовтого і навіть чорного. На ногах є великі гострі кігті і плавальні перетинки. У маленьких каченят кігті такі гострі, що легко проколюють шкіру людини. Якщо добове каченя підняти за ногу, воно висітиме, зачепившись за пальці вашої руки. Щоб виростити мускусних каченят на м'ясо, потрібно затратити в півтора раза більше часу, ніж на відгодовування пекінських. М'ясо мускусних каченят вигідно відрізняється від м'яса пекінських зниженим вмістом жиру та чудовими смаковими якостями.

Тим, хто вирощує ремонтний молодняк мускусних качок , не слід боятися їхнього надмірного ожиріння, властивого для пекінських качок. Пекінські качки, їдять багато комбікорму і починають яйцекладку раніше

Вибір породи качок для розведення

Мускусні чи пекінські?

встановленого терміну. Коли ж вони починають нестися у 170-денному віці, то відкладатимуть дрібні яйця триваліший період, ніж качки, які почали яйцекладку у віці 185 днів. Мускусним качкам не властива пристрасть до поїдання корму, а це сприяє рівномірному приросту живої маси за весь час вирощування.

Дорослій мускусній качці, залежно від її вгодованості та поживності корму, потрібно на добу 160–210 г комбікорму. Для пекінських качок ця потреба збільшується до 240–300 г. У їжі мускусні качки не вередливі. Вони, як і пекінські, поїдають будь-яку їжу. Мускусних качок можна привчити до поїдання навіть колорадських жуків.

Мускусні качки менш галасливі, як пекінські. Від них не почуєш докучливого крякання. Якщо відразу після відвідин пташника з пекінськими качками зайти до мускусних, то відразу з'являється відчуття напруженої тиші. Тільки через деякий час можна почути, що цей птах теж видає якісь звуки.

Розведення мускусних качок вигідне для збільшення виробництва нежирного смачного м'яса й надалі може скласти конкуренцію дуже поширеним кросам пекінських качок. До того ж вам не знайти кращої квочки, ніж мускусна качка.

Качка, що зібралася насиджувати яйця, прагне усамітнитися, довго сидить у гнізді, вищипує у себе в нижній частині тулуба пір'я та пух, вистилаючи ними гніздо. Коли її проганяють з місця, вона піднімає пір'я, розводить крила і шипить. Для такого птаха гніздо влаштовують у затишному, але доступному місці. Для гнізда з успіхом використовують ящик, кошик, решето, дно яких вистеляють шаром заздалегідь пом'ятого сіна або соломи. У центрі підстилки обов'язково роблять невелике заглиблення, аби з нього не викочувались яйця. Якщо негайно потрібна квочка, до гнізда підкладають кілька яєць і садять на них несучку, в якої вищипують небагато пуху. Качку, яку посадили на гніздо, накривають, аби вона не втекла, і витримують 3–4 дні, випускаючи її тільки двічі на день для годування та напування. Звичайно, після такого утримування качка "розсиджується". Якщо садовити молоду квочку для насиджування, то бажано випробувати її на пробних яйцях. Гарна квочка щільно усаджується в гнізді, підбирає яйця під себе, сидить спокійно. Наступного дня рано вранці її випускають і спостерігають за поведінкою. Якщо вона спокійно зійшла з гнізда і після прогулянки швидко повернулася назад, їй сміливо можна довірити насиджування яєць. Садити квочку краще ввечері і бажано покласти під неї непарну кількість яєць, тоді вони зручніше розподіляються у гнізді. Під мускусну качку звичайно кладуть від 13 яєць до 21. Якщо качка виявилася невеликою і не накриває усі підкладені яйця, зайві видаляють. Під неї можна підкласти яйця й інших видів птахів. Проте підкладати курячі та качачі не слід, оскільки термін насиджування у них різний.

Під час насиджування квочка ногами постійно перевертає і переміщує яйця з центра гнізда до краю. Вони легко перекочуються, маючи овальну форму. Дослідники спостерігали понад 20 таких переміщень за добу.

З другої половини насиджування яйця самі виділяють тепло, квочка сидить на них менше, часто встає. Качкам недалеко від годівниці та напувалки ставлять посуд з водою, якщо, звичайно, поблизу немає водоймища Водяні процедури мускусним качкам необхідні для зволоження та охолоджування яєць. Коли яйця зволожуються мокрим пір'ям, шкаралупа стає м'якшою, а відтак каченятам легше вилуплюватися.

В останні дні насиджування, коли починається надзьобування яєць, квочку не турбують. Як тільки пташеня проб'є шкаралупу, яйце потрібно постійно обігрівати. Науковими дослідженнями доведено, що молоді каченята ще за добу до виходу із яєць розуміють сигнали своїх матерів.

Після виведення молодняку квочку знову можна посадити на яйця чи розгулювати, щоб вона почала нестися. Розгулюють квочок за допомогою окремого утримання у світлому приміщенні, де немає ні гнізда, ні яєць, ані підстилки. Виявивши в своєму стаді гарну квочку, її можна залишити ще на два–три роки, оскільки перевірена птаха насиджує надійніше за молоду.

Підготувала
Н. Дець

До святкового столу

Шановна редакціє журналу "Дім, сад, город"!

Хочу взяти участь у конкурсі "Господиня-2008". Надсилаю випробувані часом рецепти. Деякі з них дозволили мені стати переможницею березневого кулінарного конкурсу, який проводився у нас на роботі.

Наталя Рибалко,
смт Покровське, Дніпропетровська обл.

Салат з ананасом

Треба мати: 1 куряче філе, 1 стебло листяної селери, 1 яблуко, 1/2 банки консервованих ананасів (шматочками), 1ст. ложку майонезу (бажано домашнього).

Селеру та яблуко помити, почистити та нарізати шматочками. У киплячу підсолену воду опустити куряче філе. Через 10–12 хв. вийняти, остудити та нарізати кубиками. Всі складові змішати, додати шматочки ананасу (без соку) і заправити майонезом.

При бажанні салат можна зробити і з кореня селери – натерти його на тертушці з великими отворами, додати тертий твердий сир, а далі робити все як із листяною селерою.

Салат з білоголової капусти з чорносливом

Треба мати: 400 г (маленька головка) капусти, 50–70 г (1–2 штуки) моркви, сік одного лимона, півлітрову склянку чорносливу, 2 чайні ложечки цукру, сіль – за смаком.

Заздалегідь замочуємо чорнослив і, коли він набрякне, видаляємо кісточки і кожний розрізуємо на чотири частини. Капусту січемо якомога тонше, перетираємо її чистими руками з сіллю, додаємо цукор. Якщо соку виділилось багато, то капусту можна віджати. Після цього додаємо моркву, натерту на тертушці з середніми отворами. Вимішуємо, додаємо чорнослив, заправляємо соком лимона і знову вимішуємо. Викладаємо до салатника. Зверху прикрашаємо чорносливом.

Салат "Мисливський"

Треба мати: невелику паличку мисливської ковбаси та один пакетик вермішелі "Мівіна", 1 пакетик (200 г) майонезу.

Не розриваючи пачки, вермішель розім'яти руками. Ковбасу очистити, нарізати кубиками, все з'єднати і заправити майонезом. Дати настоятись 10–15 хвилин. Цей простий салат дуже смачний.

Млинці делікатесні

Треба мати: 10 ст. ложок борошна, 6 яєць, 4 ст. ложки цукру , 3 склянки молока, цедру 1 лимона, 2 яблука, 2 ст. ложки води, 3 ст. ложки олії.

Жовтки розтираємо з трьома столовими ложками цукру, додаємо лимонну цедру, олію, борошно, молоко, збиті білки. Все ретельно перемішуємо і випікаємо тоненькі млинчики.

До цих млинчиків готуємо яблучну начинку. Яблука чистимо, нарізуємо кубиками, кладемо на чисту сковороду без жиру, засипаємо цукром, що залишився і ставимо на слабкий вогонь. Коли цукор стане рідким, перемішуємо і додаємо воду. Яблука доводимо до консистенції пюре. Начинку охолоджуємо і тільки після цього змащуємо нею млинці. Коли немає часу на приготування яблучної начинки, можна використати будь-яке варення.

Запіканка з куркою

Треба мати: 1 велике куряче філе, 2 середні моркви, 100 г цвітної капусти, 1 жовток, 1 чайну ложечку вершкового масла, сіль – за смаком.

Філе, моркву і капусту варимо в окремому посуді. Відварену курку пропускаємо через м'ясорубку. Солимо, перчимо за смаком, додаємо сирий жовток. Коли овочі охолонуть, їх треба протерти через сито або пропустити через м'ясорубку. Вогнетривкий посуд змащуємо маслом, на дно кладемо курятину, зверху овочеве пюре. Кропимо олією і ставимо у розігріту духовку. Запікаємо до готовності (до рум'яної шкірочки) – 10–15 хв.

Сирна запіканка

Треба мати: 0,5 кг сиру, 2 курячих яйця, 0,5 чайної ложечки соди, 2 столові ложки борошна, 1 столову ложку манки, 2 столові ложки цукру, сіль та ванілін – за смаком.

Сир пропускаємо через сито. Жовтки розтираємо з цукром, білки збиваємо окремо до густої піни. З'єднуємо сир з манкою і борошном, додаємо жовтки, соду, ванілін. Усе перемішуємо і тільки потім вливаємо білки. Робимо

це обережно, аби не погасити піну. Масу перекладаємо у форму, змащену маслом та обсипану манкою. Ложкою вирівнюємо і випікаємо у духовці на помірному вогні.

До цієї запіканки за бажання можна додати зварені тонкі макарони, приблизно 1–1,5 склянки. В цьому разі запіканка буде густішою.

Холодець до новорічного столу

Треба мати: 2 свинячі ножки (можна їх замінити 1/4 свинячої голови), 1 ножку індички, 1 велику морквину, 1 цибулину, часник, перець чорний, сіль – за смаком. У разі потреби пакетик желатину.

Свинячі ножки замочити звечора. Вранці їх пошкребти, добре вимити і покласти в каструлю разом з ніжкою індички. Коли закипить, проварити 3–4 хвилини, воду злити, вимити каструлю, м'ясо залити чистою водою приблизно на 5 см вище його рівня і варити на слабкому вогні, знімаючи у разі потреби піну під ледь відкритою кришкою, 6–8 годин. У середині варіння додати моркву, цибулину в лушпайці. Через 6–8 годин м'ясо вийняти, охолодити і відділити від кісток, розкласти у глибокі тарілки або блюда і залити відцідженим бульйоном, заправленим перцем і тертим часником. Винести на холод, прикрасивши гілочками петрушки, кропу та шматочками варених яєць.

Овочевий холодець

Для тих, хто дотримується посту, можна приготувати овочевий холодець. Окремо відварити будь-які овочі: картоплю, буряк червоний, моркву, селеру тощо. Воду, в якій варилась картопля, відстоюємо, охолоджуємо, обережно зливаємо (щоб була прозора), розчиняємо в ній желатин (за інструкцією на пакетику), доводимо до кипіння, знову охолоджуємо. Поки заливка до овочевого холодцю холоне, нарізуємо якомога акуратніше овочі. Можна нарізку зробити фігурною за допомогою спеціальних ножів. Викладаємо овочі на блюдо, додаємо консервований горошок, кубики бринзи або твердого сиру, гілочки зелені і заливаємо відваром картоплі з розведеним у ньому желатином.

М'ясні вареники з печінкою

Треба мати: комбінований (500 г свинини + 500 г яловичини) м'ясний фарш, 200–300 г печінки, 2 цибулини, 4 скибочки батона, 1/4 склянки молока, 1 яйце, олію, сіль, перець.

Спочатку готуємо начинку: печінку відварюємо 5–7 хв. у підсоленій воді і теплу пропускаємо через м'ясорубку. Смажимо на олії цибулю і з'єднуємо з печінкою. Скибочки батона замочуємо у молоці. М'ясо разом із булкою пропускаємо через м'ясорубку. Додаємо яйце (можна і два). Фарш перчимо і солимо за смаком. Виробляємо м'ясні млинці, викладаємо зверху начинку із печінки, згортаємо у формі вареника і смажимо на олії. До таких м'ясних вареників на гарнір смакуватиме гречана каша.

Новорічна "Качка"

Треба мати: 20–25 тонких млинців, 0,5 кг м'яса, 300 г булки, 3 цибулини, 10 яєць, сіль, перець, майонез.

Варене м'ясо пропустити через м'ясорубку разом з розмоченим у молоці білим хлібом. Цибулю підсмажити на олії. Додати три яйця, добре вимішати, посолити і поперчити за смаком. Кожний млинець змастити цим фаршем і скрутити трубочкою. Дно продовгуватої гусятниці змастити маргарином або топленим маслом і вистелити 3–4 млинцями. Збити 7 яєць, обмокнути в яйцях кожну трубочку з начинкою і викласти рівномірно у гусятницю. Зверху накрити трьома-четирма млинцями і змастити сметаною або майонезом. Накрити кришкою і поставити гусятницю в гарячу духовку (зменшивши вогонь) на 1 год. Через 1 год. страву вийняти на блюдо. Формою вона нагадує запечену качку. Вже на столі, при гостях, "Качку" розрізуєте навпіл і гості бачать, що це млинці з м'ясом. Далі нарізуєте впоперек порційними скибочками. До страви смакуватиме сметана або кетчуп.

Рулет нашвидкоруч

Треба мати: 5 готових (куплених) тоненьких вірменських лавашів, 0,5 кг солодкого сиру, 100 г зеленої цибулі та кропу, 2 яйця, 0,5 склянки олії, 1–1,5 склянки сметани.

Готуємо рулет у такій послідовності: розгортаємо 5

коржів лавашу і змащуємо олією. До сиру додаємо подрібнену зелень та подрібнені варені яйця. Сирну масу розділяємо на 5 частин, викладаємо на лаваші, солимо і згортаємо рулетом. Викладаємо рулети на деко, змащуємо кожний сметаною і запікаємо у гарячій духовці.

Торт "Снігова баба"

Треба мати: 1,5 склянки борошна, 1,5 склянки цукру, 7 яєць, дрібку солі, білу кокосову стружку, будь-який крем для торта або густий джем, плитку шоколаду.

Для глазурі: білок одного яйця, 0,5 склянки цукру, вершкове масло.

Відділяємо білки від жовтків. Білки ставимо в холодильник, а жовтки розтираємо з цукром. Охолоджені білки збиваємо, додавши дрібку солі. З'єднуємо білки і жовтки і поступово всипаємо борошно. У круглих формах різного діаметра печемо два коржі. Форму перед тим як наповнити тістом змащуємо маслом. Коли коржі готові (визначаємо це проткнувши їх дерев'яною шпажкою), вимикаємо духовку і коржі не виймаємо, аби бісквіт не осів. Коли бісквітні коржі повністю охолонуть, кожний розрізуємо навпіл і нижній корж змащуємо будь-яким кремом для тортів або ж густим варенням без кісточок чи джемом. Викладаємо торти на продовгувате блюдо так, щоб вийшов силует снігової баби. Зверху торт змащуємо білою глазурою. Білок збиваємо з цукром або готуємо сметанний крем (сметана збита з цукром). Торт щедро посипаємо кокосовою стружкою. Цукерками викладаємо "рот", "очі" і "ґудзички" на нижньому більшому торті. Ніс робимо із моркви, звареної в цукровому сиропі. Капелюх і шарф робимо із розтопленого і охолодженого до кімнатної температури шоколаду.

Цей торт порадує вашу малечу.

Фото **В. Скляренка**

У 2008 році ми друкували

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД“
виробничо-практичний журнал
№ 12, грудень, 2008 р.
Головний редактор
М. І. Халимоненко
Головний художник
Т. П. Колодницька
Заступники головного редактора
Б. К. Донгаш, І. Ф. Куштенко
Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко
Літературний редактор
М.П.Чернецька
Дизайн, верстка **Н.Х.Дець**
Комерційний директор
Г.А.Донець,
Реклама **Н.В.Васильєва,**
тел.: (044) 222-93-17,
тел.: (044) 223-38-17,
E-mail: dimsadgorod@voliacable.com
або vgt@i.com.ua
Оголошення **О.К.Шевченко**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т. І. Лазебник
тел.: 223-22-58, 221-68-08
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 20.11.2008 р.
Загальний тираж 141 033 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця:
вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12,
факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com
При передруку та використанні тексту й ілюстрацій посилання на ***„Дім, сад, город“*** *обов'язкове.*
Думки авторів і редакції не завжди збігаються.
Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних оголошень.
Листування з читачами лише на сторінках журналу.
Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у друкарні ТОВ «Новий друк».
м., Київ, вул. Магнітогорська, 1.
Тел.: (044) 559-73-19;
тел./факс: (044) 292-80-50.

На першій сторінці обкладинки фото М. Шапкіна

Увага! У першому номері Журналу "Дім, сад, город" передплатники отримають повнокольровий календар "Троянди".

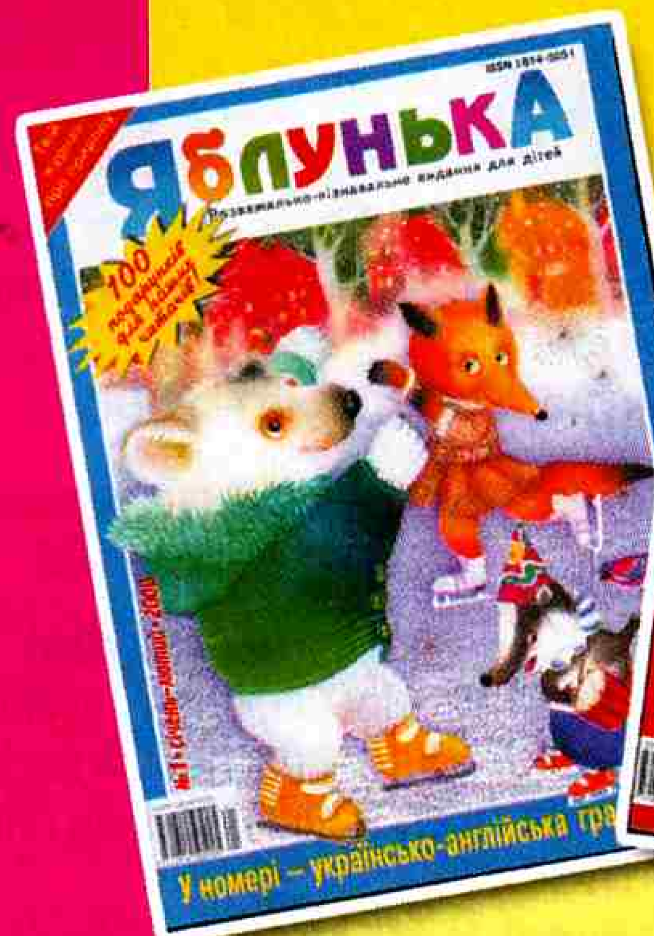
Придбати журнали "Дім, сад, город" за поточний та минулі роки, а також іншу літературу нашого видавництва можна на "Книжковому ринку" (станція метро "Петрівка", м.Київ). Ряд 100, місце 3.

Працюємо з 10 до 16 години щодня, крім понеділка.

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — 21869.
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — 90245.
«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях» — 98881.

Передплачуйте «Чарівну Яблуньку»!

"Яблунька" — улюблений пізнавально-ігровий журнал

Для малят і школярів, батьків та вчителів. 32 сторінки цікавої та корисної інформації: захоплюючі мандрівки у таємничий світ природи, казки і легенди, конкурси та вікторини, дитяча пошта, адреси для листування, смачні рецепти з "Веселої кухні", узори для вишивання, веселі усмішки, саморобки. Щономера — 100 подарунків для дітей та батьків, спеціальні подарунки для дитячих бібліотек.

Передплатний індекс — 40306. Вартість передплати на 2009 рік — 32 грн. 16 коп.

"Чарівна казка" — журнал-розмальовка з ігровими вкладками

Найкращі казки народів світу, улюблені народні казки, сучасні казки та вірші з малюнками-розфарбовками та захоплюючими ігровими вкладками: казками-театрами, українсько-англійськими та настільними іграми і саморобками.

Передплатний індекс — 01220. Вартість передплати на 2009 рік — 27 грн. 44 коп.

Комплект журналів "Чарівна Яблунька"

у складі журналів "Яблунька" + "Чарівна казка"

Передплатний індекс — 21870. Вартість передплати на 2009 рік — 52 грн. 52 коп.

Комплект журналів "Яблунька" + "Дім, сад, город"

Передплатний індекс — 22432 (щомісячна передплата)

Вартість передплати на 2009 рік — 91 грн. 80 коп.

Комплект журналів "Яблунька" + "Дім, сад, город"

Передплатний індекс — 90260 (річна передплата)

Економна передплата, дешевше на 20%

Вартість передплати на 2009 рік — 76 грн. 20 коп.

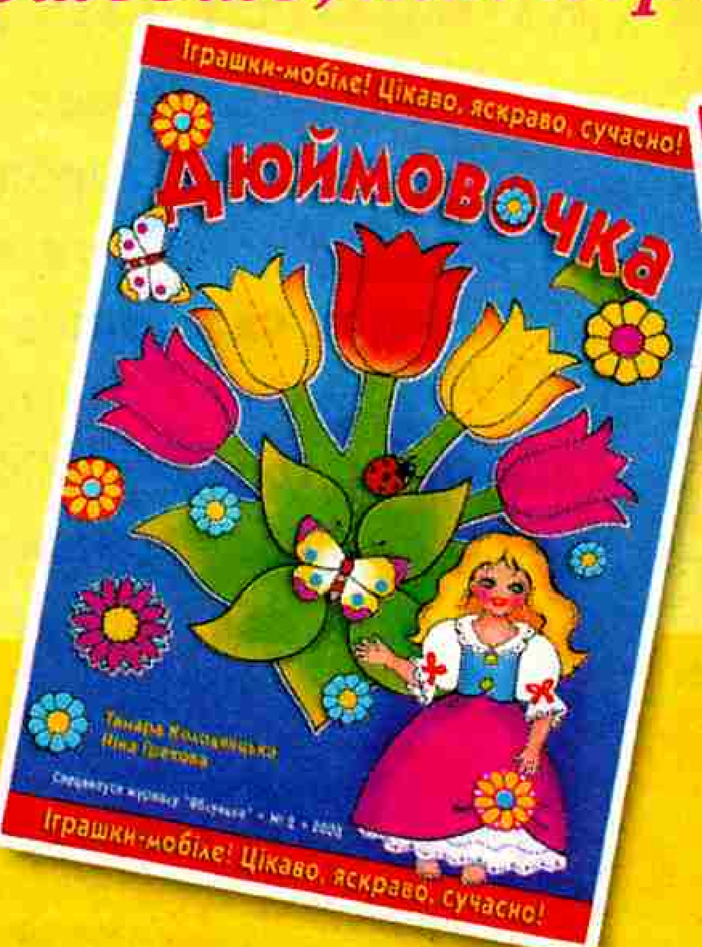
Комплект журналів "Яблунька" + "Пасіка"

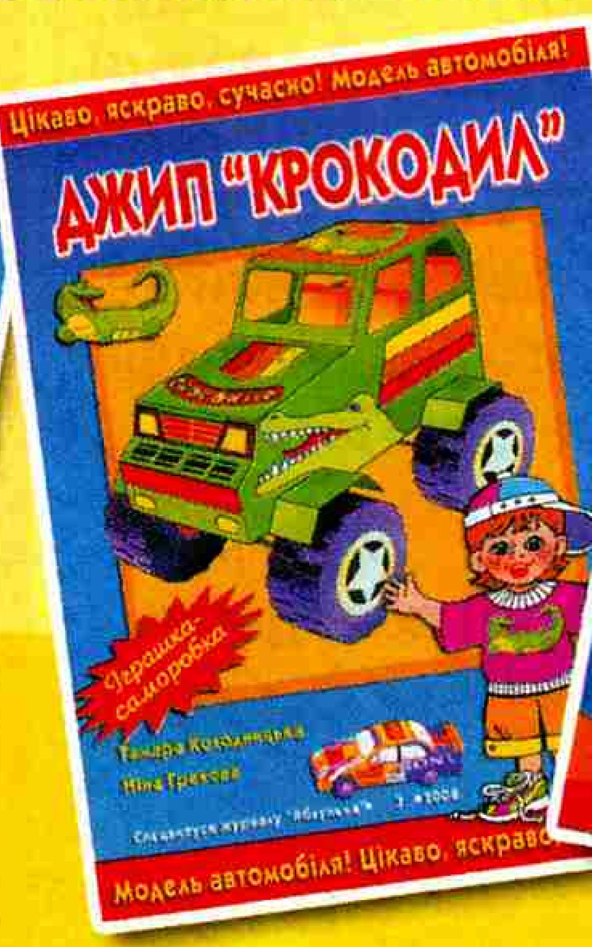
Передплатний індекс — 98882.

Вартість передплати на 2009 рік — 97 грн. 80 коп.

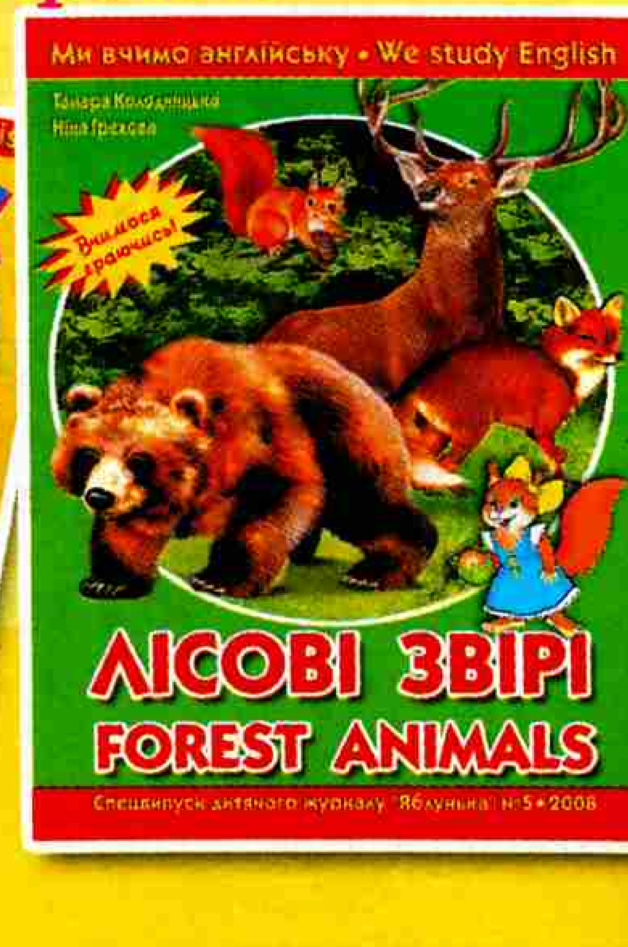
На передплату комплектів встановлено знижку, тобто це дешевше, ніж передплата кожного видання окремо.

ISSN 1814—4357 Дім, сад, город. №12. 2008. 1—48 с. Ціна договірна.